John Steinbeck • Ay Batarken

*

John Steinbeck

Ay Batarken*

Türkçesi: Aslı Biçen

*SEL

2. BASKI

AY BATARKEN*

JOHN STEINBECK, babası Prusya, annesi ise İrlanda göçmeni ırgat bir ailenin çocuğu olarak, 1902 yılında California'nın Salinas kentinde doğdu. Çocukluk ve ilk gençlik yılları boyunca okul dışındaki zamanını Salinas Vadisi'ndeki çiftliklerde çalışarak geçirdi. Eserlerinin çoğunda da mekan olarak burayı seçti. Erken yaşlarda yazar olmaya karar veren Steinbeck, 1919'da girdiği Stanford Üniversitesi'nde yalnızca yazarlığına katkısı olacağını düşündüğü derslere katıldı. Öğrenimini sürdürdüğü altı yıl boyunca tezgâhtarlık, ırgatlık, marangozluk, laborantlık, boyacılık, kapıcılık gibi pek çok işte çalıştı. Steinbeck'in ilk romanlarından başlayarak emekçilerin yaşam koşullarını ve ilişkilerini başarıyla yansıtabilmesinde bu yaşam deneyimi etkili oldu. Üniversiteyi bıraktıktan sonra New York'a giderek gazetecilik yapmayı denedi ancak yazılarının büyük kısmını yayımlatmayı başaramayarak California'ya döndü. İlk romanı *Altın Kupa* (1929) fazla ilgi görmedi. Yazarlık yeteneği 1935 yılında *Yukarı Mahalle*'nin yayımlanmasının ardından dikkat çekti. Bu eserini her biri klasik sayılan *Bitmeyen Kavga* (1936), *Fareler ve İnsanlar* (1937) ve Pulitzer Ödülü kazanan *Gazap Üzümleri* (1939) takip etti. Kitaplarında işçi sınıfının gündelik ilişkilerini, yaşam koşullarını ve mücadelelerini, döneminin ve çağımızın en temel toplumsal meselelerini tüm insani ayrıntılarıyla resmetti. *Sardalye Sokağı, Cennetin Doğusu, Al Midilli* ve daha pek çok başyapıt veren yazar 1962 yılında edebiyata katkılarından dolayı Nobel Edebiyat Ödülü ile onurlandırıldı. Eserleri edebi değerleri kadar güncellikleriyle de övgü alan ve birçoğu sinemaya uyarlanan Steinbeck, 1968 yılında öldü.

*SEL YAYINCILIK / ROMAN

*SEL YAYINCILIK
Piyerloti Cad. 11 / 3 Çemberlitaş - İstanbul
Tel. (0212) 516 96 85

http://www.selyayincilik.com
E-mail: halklailiskiler@selyayincilik.com

SATIŞ - DAĞITIM:
Çatalçeşme Sokak, No: 19, Giriş Kat
Cağaloğlu - İstanbul
E-mail: siparis@selyayincilik.com
Tel. (0212) 522 96 72 Faks: (0212) 516 97 26

*SEL YAYINCILIK: 790
ISBN 978-975-570-802-7

AY BATARKEN
John Steinbeck
Roman

Özgün Adı:
The Moon Is Down

Türkçesi: Aslı Biçen

© John Steinbeck, 1942 (Elaine A. Steinbeck, Thom Steinbeck, John Steinbeck IV, 1970)
© McIntosh&Otis, Inc. ve Anatolialit Telif Hakları Ajansı aracılığıyla Sel Yayıncılık, 2012

Genel Yayın Yönetmeni: İrfan Sancı
Editör: Bülent Doğan
Düzelti: Melisa Kesmez
Kapak tasarım ve teknik hazırlık: Gülay Tunç

Birinci Baskı: Temmuz 2016
İkinci Baskı: Kasım 2016

Baskı ve Cilt: Yaylacık Matbaası
Fatih Sanayi Sitesi, 12/197-203
Topkapı-İstanbul, 567 80 03

Sertifika No: 11931

John Steinbeck

Ay Batarken

Türkçesi: Aslı Biçen

Roman

BİRİNCİ BÖLÜM

Saat on kırk beşte her şey bitmişti. Kasaba işgal edilmiş, savunmaya çalışanlar yenilmiş, savaş sona ermişti. İşgalci, bu harekâta da büyük harekâtlar için sarfettiği dikkatle hazırlanmıştı. Bu pazar sabahı postane memuru ve polis şefi, herkesin sevgilisi bakkal Bay Corell'in teknesiyle balığa çıkmışlardı. Corell onlara kız gibi yelkenlisini ödünç vermişti. Postane memuru ve polis şefi, içi askerlerle dolu koyu renkli, küçük nakliye gemisinin sessizce yanlarından geçişini gördüklerinde, karadan millerce açıktaydılar. Kasabanın önde gelen memurları olarak kesinlikle onları ilgilendiren bir durumdu bu ama onlar limana nihayet döndüklerinde, müfreze kasabayı çoktan teslim almıştı. Polis şefi ve postane memuru Belediye Sarayı'ndaki ofislerine giremediler bile, hakları konusunda ısrarcı olduklarında da savaş esiri olarak tutuklanıp kasabanın nezarethanesine kapatıldılar.

Sivil savunma bölüğünü oluşturan on iki kişinin hepsi birden bu pazar sabahı kasabanın dışındaydı çünkü herkesin sevgilisi Bay Corell, kasabaya sekiz kilometre mesafede, tepelerdeki ormanlık alan içinde yer alan mükellef arazisinde düzenlenen bir atış yarışması için onlara öğle yemeği, nişan tahtası, fişek ve ödül bağışlamıştı. İri kıyım, hımbıl delikanlılardan oluşan sivil savunma bölüğü uçakların sesini duymuş, uzaktan paraşütlerin indiğini görmüş ve olabildiğince hızlı kasabaya geri dönmüşlerdi. Onlar geldiğinde işgalci caddenin iki yanına makineli tüfekleri yerleştirmişti bile. Çok az savaş deneyimi olan ve hiç yenilgi deneyimi olmayan hımbıl askerler tüfekleriyle ateş açmıştı.

Makineli tüfeklerin sadece bir dakika takırdamasıyla altı asker delik deşik ölü yığınlara, üç asker delik deşik yarı-ölü yığınlara dönüşmüş, üç asker de tüfekleriyle tepelere doğru kaçmıştı.

Saat on buçukta işgalcinin bandosu, kasaba meydanında güzel, duygusal bir müzik çalıyor, ağızları hafif açık, gözleri şaşkın kasabalılar, kollarında makineli tüfek tutan gri miğferli adamları seyrederek müziği dinliyorlardı.

Saat on otuz sekizde delik deşik olmuş altı asker gömülmüş, paraşütler katlanmış, müfreze Bay Corell'in rıhtımdaki deposuna yerleşmiş, tam bir müfrezeye yetecek miktardaki portatif karyolayla battaniyeyi raflardan indirmişti.

Saat on kırk beşte yaşlı Belediye Başkanı Orden'a, işgalcilerin komutanı Albay Lanser'ın resmi görüşme talebi iletilmiş ve görüşmenin saat tam on birde Başkan'ın beş odalı sarayında gerçekleşeceği bildirilmişti.

Sarayın çalışma odası gayet şirin ve rahattı. Döşemeleri yıpranmış altın yaldızlı sandalyeler, yapacak işi olmayan fazlaca kalabalık uşaklar gibi kaskatı dizilmişlerdi. Kavisli mermer şöminedeki küçük ızgarada sadece korlar kalmıştı ve hemen yanında da elle boyanmış bir kömür kovası duruyordu. Şömine rafının üzerinde, iki yandaki tombul vazoların ortasında, bebek heykelcikleriyle bezeli bir porselen saat vardı. Koyu kırmızı duvar kağıdının desenleri yaldızlıydı, doğramalarsa beyaz, güzel ve temizdi. Duvarlardaki tablolar, tehlike altındaki çocuklar karşısında iri köpeklerin gösterdiği şaşırtıcı kahramanlık konusunu işliyordu. Etrafta iri bir köpek olduğu müddetçe ne su ne ateş ne de deprem ilişebilirdi çocuğa.

Şöminenin yanında ihtiyar Doktor Winter oturuyordu, sakallı, munis, kasabanın tarihçisi ve hekimi. Kucağında başparmaklarını birbiri etrafında çevirip dururken etrafa hayretle bakıyordu. Doktor Winter öyle basit bir adamdı ki ancak derin bir adam ondaki derinliği görebilirdi. Belediye Başkanı'nın hizmetkârı olan Joseph'e baktı, dönüp duran parmaklarının ne kadar şaşırtıcı göründüğünün farkında mı diye.

"On bir mi?" diye sordu Doktor Winter.

Joseph dalgın dalgın karşılık verdi. "Evet, efendim. Notta on bir yazıyordu."

"Notu sen mi okudun?"

"Hayır, efendim, Başkan Hazretleri okudular bana."

Joseph, sandalyeleri son yerleştirdiğinden beri yerlerinden oynamışlar mı anlamak için tek tek yokluyordu. Mobilyaların münasebetsiz, sinsi ya da tozlu olmalarını bekleyerek alışkanlıktan surat asıyordu onlara. Başkan Orden'ın insanların önderi olduğu bir dünyada Joseph de mobilyaların, çatal bıçağın ve tabakların önderiydi. Joseph yaşlıca, zayıf ve ciddi bir adamdı ve hayatı öyle karmaşıktı ki ancak derin bir adam onun basit olduğunu anlayabilirdi. Doktor Winter'ın parmaklarını çevirmesinde şaşılacak bir şey görmüyordu; hatta bu hareket sinirine dokunuyordu. Joseph çok önemli şeylerin vuku bulduğundan şüpheleniyordu, yabancı askerlerin kasabaya gelmesi, sivil savunmacıların öldürülmesi ya da tutuklanması filan. Er ya da geç Joseph bu konuda bir fikir sahibi olacaktı. Laubaliliğe, çevrilen başparmaklarına ya da mobilyaların zirzopluklarına tahammülü yoktu. Doktor Winter sandalyesini durması gerektiği yerin bir iki santim ötesine çekti ve Joseph sabırla sandalyeyi eski yerine koyacağı dakikayı beklemeye başladı.

Doktor Winter tekrar etti, "Saat on birde burada olacaklar demek. Çok dakiktirler, Joseph."

Joseph onu dinlemeden cevap verdi. "Evet, efendim."

"Çok dakiktirler," diye tekrar etti Doktor.

"Evet, efendim," dedi Joseph.

"Zaman ve makineler konusunda çok titizdirler."

"Evet, efendim."

"Kaderleri onları beklemeyecekmiş gibi aceleyle koşarlar kadere doğru. Geçerken de dönen dünyaya omuz atarlar."

Joseph, "Haklısınız, efendim," dedi, sırf "Evet, efendim" demekten bıktığı için.

Joseph bu minval üzere ilerleyen konuşmalardan hoşlanmazdı çünkü herhangi bir konuda fikir sahibi olmasına faydası dokunmazdı bu konuşmaların. Joseph birkaç saat sonra aşçıya, "Çok dakik insanlar, Annie," diyecek olsa hiçbir anlam ifade etmezdi. Annie önce "Kim?" sonra "Neden?" ve son olarak da "Saçmalama, Joseph," derdi. Joseph daha önce de Doktor Winter'ın yorumlarını alt kata taşımaya çalışmış, hep aynı akıbete uğramıştı: Annie hep bunların saçma olduğuna karar vermişti.

Doktor Winter gözlerini parmaklarından kaldırıp, sandalyeleri disipline eden Joseph'e baktı. "Başkan ne yapıyor?"

"Albay'ı kabul etmek için giyiniyor, efendim."

"Sen ona yardım etmiyor musun? Kendi kendine doğru düzgün giyinemez."

"Hanfendi yardım ediyor. Hanfendi onun mükemmel görünmesini istiyor. Hatta," Joseph bunu söylerken hafif kızardı, "kulaklarındaki tüyleri bile kesiyor, efendim. Gıdıklanıyor. Başkan benim kesmeme asla izin vermez."

"Gıdıklanır tabii," dedi Doktor Winter.

"Hanfendi ısrar ediyor," dedi Joseph.

Doktor Winter aniden bir kahkaha patlattı. Ayağa kalkıp ellerini ateşe uzattı ve Joseph ustalıkla arkasına atılıp sandalyeyi olması gereken yere çekti.

"Harikayız," dedi Doktor. "Ülkemiz düşmek üzere, kasabamız işgal edildi, Belediye Başkanı işgalciyi kabul edecek ama Hanımefendi debelenen Başkan'ı yakasından tutmuş kulak kıllarını kesiyor."

"Kendini iyice salmıştı," dedi Joseph. "Kaşları da iyice uzadı. Hazretlerini kulak kıllarının temizlenmesinden daha mutsuz eden bir şey varsa o da kaşlarının düzeltilmesi. Canı yanıyormuş. Hanfendinin bile bu işi yapabileceğini zannetmiyorum."

"Denemeden bırakmaz," dedi Doktor Winter.

"Mükemmel görünmesini istiyor, efendim."

Giriş kapısının camından miğferli bir yüz içeri baktı ve kapıya tak tak vuruldu. Odanın içindeki sıcak ışık çekilip yerine bir grilik geldi adeta.

Doktor Winter saate bakarak, "Erkenciler. Onları içeri buyur et, Joseph," dedi.

Joseph gidip kapıyı açtı. Uzun palto giymiş bir asker içeri girdi. Başında miğfer, kolunda makineli tüfek vardı. Etrafı hızla gözden geçirdikten sonra kenara çekildi. Arkasında bir subay kapıda bekliyordu. Subayın üzerinde sıradan bir üniforma vardı ve rütbesi sadece omuzlarından belli oluyordu.

Subay içeri girip Doktor Winter'a baktı. Abartılı çizilmiş bir İngiliz beyefendisi portresi gibiydi. Hafif kambur duruyordu, yüzü kırmızıydı, burnu uzun ama biçimliydi; Britanyalı çoğu kurmay subayı gibi mutsuz görünüyordu üniforması içinde. Doktor Winter'a bakarak kapıda durdu ve "Başkan Orden siz misiniz, beyefendi?" diye sordu.

Doktor Winter gülümsedi, "Hayır, ben değilim."

"Resmi bir yetkilisiniz öyleyse?"

"Hayır, kasabanın doktoru ve Başkan'ın arkadaşıyım."

"Başkan Orden nerede?" diye sordu subay.

"Sizi kabul etmek için hazırlanıyor. Albay siz misiniz?"

"Hayır değilim. Ben Yüzbaşı Bentick." Selam verdi, Doktor Winter da hafif bir baş hareketiyle bu selama karşılık verdi. Yüzbaşı Bentick söylemek durumunda olduğu şeylerden biraz utanıyormuş gibi konuşmayı sürdürdü. "Askeri yönetmeliklerimiz icabı, komutan bir odaya girmeden önce silah araması yaparız. Bunu saygısızlık olarak almayın, efendim." Omzunun üzerinden arkaya seslendi. "Çavuş!"

Çavuş hemen Joseph'in yanına gitti, elleriyle ceplerini yokladı, "Temiz, komutanım."

Yüzbaşı Bentick, Doktor Winter'a, "Kusura bakmayın," dedi. Çavuş, Doktor Winter'ın da ceplerini yokladı. Elleri ceketin iç cebinde durdu. Çabucak içeri uzanıp küçük, yassı, siyah deri bir çanta çıkardı ve Yüzbaşı Bentick'e götürdü. Yüzbaşı Ben-

tick çantayı açtığında içinde birkaç basit cerrah aleti buldu – iki neşter, birkaç iğne, pensler, bir şırınga. Çantayı kapatıp Doktor Winter'a geri verdi.

"Malum, köy doktoruyum," dedi Doktor Winter. "Bir keresinde mutfak bıçağıyla apandisit ameliyatı yapmak durumunda kalmıştım. O zamandan beri bunları hep yanımda taşırım."

Yüzbaşı Bentick, "Galiba burada ateşli silahlar varmış?" dedi. Cebinden deri kaplı küçük bir defter çıkardı.

"Epey ayrıntılı çalışmışsınız," dedi Doktor.

"Evet, buradaki adamımız çalışmalarını uzun zamandır sürdürüyor."

"Bu adamın kim olduğunu söylemezsiniz herhalde?"

"Artık buradaki işi bitti. Söylemekten zarar gelmez herhalde. İsmi Corell," dedi Bentick.

Doktor Winter büyük bir hayretle, "George Corell mi? Ama bu imkânsız! Bu kasaba için öyle çok şey yaptı ki. Bu sabah tepelerde düzenlenen atış yarışması için ödülleri bile o koydu," dedi ve der demez gözleri olup biteni anlamaya başladı, ağzı yavaş yavaş kapandı. "Anlıyorum; demek atış yarışmasını bu yüzden düzenledi. Evet. Ama George Corell... inanmak mümkün değil!"

Sol taraftaki kapı açıldı ve Başkan Orden içeri girdi; küçük parmağıyla sağ kulağını karıştırıyordu. Resmi gündüz ceketini giymiş, boynuna makam zincirini takmıştı. Kocaman beyaz bir pos bıyığı vardı, iki küçük bıyık da gözlerinin üzerinde. Beyaz saçları henüz tarandığından, saç telleri daha yeni yeni özgürlüğünü ilan edip dikilmeye başlamıştı. O kadar uzun zamandır belediye başkanlığı yapıyordu ki kasabada belediye-başkanı fikri oydu. Yaşını başını almış insanlar bile bir yerde "belediye başkanı" kelimesini gördüklerinde akıllarına Başkan Orden geliyordu. Makamıyla bütünleşmişti. Makamı ona saygınlık vermiş, o da makamına sıcaklık kazandırmıştı.

Peşinden Hanımefendi geldi, ufak tefek, buruşuk ve asabi. Bu adamı yoktan var ettiğini, düşünceleriyle şekillendirdiğini

zannediyordu ve bu işi bir kere daha yapacak olsa daha iyi iş çıkaracağına emindi. Hayatında sadece bir iki kere onu bütünüyle anlamıştı ama kendi bildiği bölümüne bütün ayrıntısıyla vakıftı. Ne küçük bir iştahsızlık ne bir sancı, ne ilgisizlik ne de huysuzluk kaçardı gözünden; ancak ne bir düşüncesi ne bir hayali ne de bir özlemi ona ulaşabilmişti. Yine de hayatında pek çok kereler kendini bulutların üzerinde hissetmişti.

Başkan'ın öteki tarafına geçti, parmağını tahriş olmuş kulağından çıkarmak için elini tutup aşağı indirdi, bir bebeğin parmağını ağzından çıkarır gibi.

"Söylediğin kadar acıdığına hiç inanasım gelmiyor," dedi, sonra Doktor Winter'a dönüp, "Kaşlarını düzeltmeme izin vermedi," diye ekledi.

"Acıyor," dedi Başkan Orden.

"Madem böyle görünmek istiyorsun benim yapabileceğim hiçbir şey yok." Zaten düzgün duran kravatını düzeltti. "İyi ki buradasınız, Doktor," dedi. "Sizce kaç kişi gelirler?" Sonra başını kaldırıp Yüzbaşı Bentick'i gördü. "Oh," dedi, "Albay!"

Yüzbaşı Bentick, "Hayır Hanımefendi, ben sadece Albay'ın ziyareti için hazırlık yapıyorum. Çavuş!"

Yastıkları ters yüz eden, tabloların arkasına bakan çavuş hemen Başkan Orden'ın yanına gelip ceplerini yokladı.

Yüzbaşı Bentick, "Kusura bakmayın, efendim, talimatlar böyle," dedi.

Tekrar elindeki küçük deftere baktı. "Sayın Başkan, burada ateşli silahlarınız varmış. İki adet."

Başkan Orden, "Ateşli silah mı? Tüfek demek istiyorsunuz herhalde. Evet, bir çiftem, bir de av tüfeğim var," dedi. Sonra hafif bir itirazla ekledi, "Artık pek avlanmıyorum zaten. Hep niyet ediyorum ama sezon başladığında ava gitmeye üşeniyorum. Artık eskisi gibi keyif almıyorum."

Yüzbaşı Bentick ısrarcıydı. "Acaba bu tüfekler nerede, Sayın Başkan?"

Başkan yanağını kaşıyarak hatırlamaya çalıştı. "Galiba..." Hanımefendiye döndü. "Yatak odasındaki dolabın arka tarafında, bastonların yanındaydı değil mi?"

"Evet, o dolaptaki bütün giysiler yağ kokuyor. Keşke başka bir yere koysan."

Yüzbaşı Bentick, "Çavuş!" der demez çavuş hızla yatak odasına girdi.

"Sevimsiz bir görev. Üzgünüm," dedi Yüzbaşı.

Çavuş, elinde bir çifte ve omuz askılı güzel bir av tüfeğiyle geri döndü. Bunları giriş kapısının yanına dayadı.

"Hepsi bu kadar, teşekkür ederim Sayın Başkan. Teşekkürler, Hanımefendi," dedi Yüzbaşı Bentick.

Dönüp Doktor Winter'a hafif bir selam verdi. "Teşekkürler, Doktor. Albay Lanser birazdan burada olacak. İyi günler!"

Ön kapıdan çıkıp gitti, peşinden de bir elinde iki tüfeği, sağ kolunun üzerinde de makineli tüfeği tutan çavuş çıktı.

Hanımefendi, "Bir an için onu Albay zannettim. Yakışıklı bir genç adamdı," dedi.

Doktor Winter iğneleyici bir ses tonuyla, "Hayır, o sadece Albay'ı koruyordu," dedi.

Hanımefendi düşünüyordu, "Acaba kaç subay gelir?" Joseph'e baktığında utanmadan konuşulanlara kulak kabarttığını farketti. Kaşlarını çatarak başını iki yana salladı ve Joseph ufak tefek işlerini yapmaya koyuldu tekrar. En baştan toz almaya başladı.

Hanımefendi sordu, "Sizce kaç kişi gelirler?"

Doktor Winter öfkeyle bir sandalye çekip oturdu. "Bilmiyorum," dedi.

"Ya," –Joseph'e kaşlarını çattı– "biz de aramızda konuşuyorduk. Çay mı ikram etsek yoksa bir kadeh şarap mı? Şarap ikram edeceksek kaç kadeh çıkarmak lazım bilmiyorum, yok ikram etmeyeceksek ne yapmalı?"

Doktor Winter başını sallayarak gülümsedi. "Bilmiyorum. Biz birilerini fethetmeyeli ya da birileri bizi fethetmeyeli epey zaman oldu. Ne yapmak uygun düşer bilmiyorum."

Başkan Orden parmağını tekrar kaşınan kulağına sokmuştu. "Bence ikram etmeyelim. Halkın bundan hoşlanacağını sanmıyorum. Hem ben de onlarla şarap içmek istemiyorum. Neden bilmem."

Hanımefendi bunun üzerine Doktor'a döndü. "Eski zamanlarda insanlar... yani liderler... birbirlerine saygılarını sunup karşılıklı şarap içmezler miymiş?"

Doktor Winter başıyla onayladı. "Evet, öyle." Sonra ağır ağır başını iki yana sallayarak konuştu, "Belki o biraz daha farklı bir şeymiş. Krallar ve prensler, İngilizlerin avcılık oynadığı gibi savaşçılık oynarlarmış. Tilki öldüğünde toplanıp bir av kahvaltısı yaparlarmış. Ama Başkan Orden muhtemelen haklı: Halk onun işgalciyle şarap içmesinden hoşlanmayabilir."

"Aşağıdakiler oturmuş müzik dinliyorlarmış. Annie söyledi. Onlar müzik dinleyebildiğine göre biz neden medeni bir uygulamayı canlı tutmuyoruz?"

Başkan ona bir an dik dik baktıktan sonra sert bir sesle konuştu. "Hanımefendi, müsaade ederseniz şarap marap içmeyeceğiz. Halkın şu anda kafası karışık. O kadar uzun zamandır barış içinde yaşadılar ki savaşa tam inanmıyorlar. Neyin ne olduğunu öğrendiklerinde kafaları da netleşecek. Kafaları karışmasın diye beni seçtiler. Bu sabah kasabamızdan altı delikanlı öldürüldü. Av kahvaltısı yapılmayacak. İnsanlar spor olsun diye savaş yapmaz."

Hanımefendi usulca başını eğdi. Hayatında birkaç kere kocasının Belediye Başkanı olduğunu görmüştü. Belediye Başkanı'yla kocasını birbirine karıştırmamayı öğrenmişti.

Başkan Orden saatine baktı ve Joseph elinde küçük bir fincan kahveyle geldiğinde dalgın dalgın fincanı aldı. "Teşekkür ederim," diyerek bir yudum içti. "Açık olmak zorundayım," dedi Doktor Winter'a özür diler gibi. "Bu şart... işgalcinin kaç askeri var biliyor musun?"

"Çok fazla değil," dedi Doktor. "İki yüz elliden fazla değildir; ama hepsinde şu küçük makineli tüfeklerden var."

Başkan kahvesinden bir yudum daha aldıktan sonra yeniden konuştu. "Ülkenin geri kalanı ne durumda?"

Doktor omuzlarını kaldırıp bıraktı.

"Hiçbir yerde direniş olmamış mı?" diye devam etti Başkan ümitsizce.

Doktor tekrar omuzlarını kaldırdı. "Bilmiyorum. Telgraf hatları ya kesilmiş ya da ele geçirilmiş. Hiç haber yok."

"Peki ya bizim oğlanlar, bizim askerlerimiz?"

"Bilmiyorum," dedi Doktor.

Joseph araya girdi. "Duydum ki... yani Annie duymuş..."

"Ne, Joseph?"

"Altı kişi makinelilerle öldürülmüş, efendim. Annie üçünün yaralandığını ve esir düştüğünü söyledi."

"Ama on iki kişiydiler."

"Annie üçünün kaçtıklarını duymuş."

Başkan birden dönerek, "Hangileri kaçmış?" diye sordu.

"Bilmiyorum, efendim. Annie o kadarını duymamış."

Hanımefendi masalardan birinin üzerine parmağını sürterek toz var mı diye baktı. "Joseph, adamlar geldiğinde zile yakın otur. Ufak tefek bir şey isteyebiliriz. Bir de öteki ceketini giy Joseph, şu düğmeli olanı." Bir an düşündü. "Bir de yapman istenilen şeyleri yaptıktan sonra odadan çık. Burada kalıp konuşulanlara kulak kabartman hoş kaçmıyor. Taşralı bir hava veriyor."

"Peki, Hanfendi," dedi Joseph.

"Şarap ikram etmeyeceğiz, Joseph ama küçük gümüş kutuda sigara bulundursan iyi olur. Albay'ın sigarasını yakman gerektiğinde kibriti ayakkabında çakma. Kibrit kutusunda çak."

"Peki, Hanfendi."

Başkan Orden ceketinin düğmelerini açıp saatini çıkardı, baktıktan sonra tekrar cebine koyup düğmelerini ilikledi ama bir yukarı kaydırmıştı. Hanımefendi yanına gidip ceketi doğru ilikledi.

Doktor Winter "Saat kaç?" diye sordu.

"On bire beş var."

"Dakik insanlar," dedi Doktor. "Tam zamanında gelirler. Ben gideyim mi?"

Başkan Orden bir an irkildi. "Ne gitmesi? Kal... kal." Hafifçe güldü. "Biraz korkuyorum," dedi özür diler gibi. "Korkmuyorum da sinirliyim." Ne yapacağını bilmez halde ekledi, "İşgal edilmeyeli çok oldu." Durup kulak kabarttı. Uzaktan bandoyla çalınan bir marşın sesleri geliyordu. Hepsi o tarafa dönüp dinlemeye başladılar.

"İşte geliyorlar," dedi Hanımefendi, "Umarım hepsi birden içeri doluşmaya kalkmaz. Bu oda o kadar da büyük değil."

Doktor Winter iğneleyici bir sesle, "Hanımefendi Versailles'daki aynalı salonu mu tercih ederlerdi?"

Hanımefendi dudaklarını büzüp odayı süzmeye başladı, daha şimdiden işgalcileri yerleştirmişti kafasında. "Bu oda çok küçük," dedi.

Bandonun çaldığı müzik önce biraz yükseldi, sonra alçaldı. Kapı nazikçe tıklatıldı.

"Bu da kim böyle? Joseph, öylesine biri gelmişse söyle sonra gelsin. Çok meşgulüz."

Kapı tekrar tıklatıldı. Joseph kapıyı önce azıcık araladı, sonra biraz daha açtı. Miğferli ve deri eldivenli, kır saçlı biri göründü.

"Albay Lanser'ın selamlarını getirdim," dedi kapıdan görünen kafa. "Albay Lanser, Sayın Başkan'la görüşmeyi rica ediyor."

Joseph kapıyı iyice açtı. Miğferli emir eri içeri girip ortalığı hızla kolaçan ettikten sonra kenara çekildi. "Albay Lanser!" diye takdim etti.

Yine miğfer takmış bir başkası içeri girdi, rütbesi sadece omuzlarından belli oluyordu. Arkasından kısa boylu, siyah takım elbiseli biri geliyordu. Albay orta yaşlı, saçları kırlaşmış, sert ve yorgun görünüşlü bir adamdı. Tam bir asker gibi geniş omuzluydu ama gözleri normal askerler gibi boş boş bakınıyordu. Yanındaki ufak tefek adam, kel kafalı, kırmızı yanaklı, küçük siyah gözlüydü ve şehvetli dudakları vardı.

Albay Lanser miğferini çıkardı. Başıyla hızlı bir selam vererek, "Sayın Başkan!" dedi. Hanımefendinin önünde biraz daha eğildi. "Hanımefendi!" Sonra adamına dönüp, "Lütfen kapıyı kapat, Onbaşı," dedi. Joseph hemen kapıyı kapattı ve küçük bir zafer kazanmış gibi askere baktı.

Lanser, sorgulayan gözlerle Doktor'a bakıyordu. Başkan Orden takdim etti, "Doktor Winter."

"Resmi memur mu kendisi?" diye sordu Albay.

"Kendisi doktordur, efendim, ayrıca yerel tarihçimiz olduğunu söyleyebilirim."

Lanser hafifçe selam verdi, "Doktor Winter, haddimi aşmak istemem ama belki de tarihinizde bir sayfayı..."

Doktor Winter gülümsedi. "Belki de pek çok sayfayı," dedi.

Albay Lanser yanında getirdiği adama doğru hafifçe döndü. "Bay Corell'i tanıdığınızı tahmin ediyorum," dedi.

Başkan, "George Corell mi? Tabii tanıyoruz. Nasılsın George?"

Doktor Winter sert bir tavırla araya girdi. "Sayın Başkan, dostumuz George Corell, bu kasabayı işgale hazırladı. Hayırsever George Corell, askerlerimizi tepelere gönderdi. Eve yemeğe davet ettiğimiz George Corell, kasabadaki her silahın listesini çıkardı. Dostumuz George Corell!"

Corell öfkeyle cevap verdi, "İnandığım şey için çalışıyorum! Bu onurlu bir şeydir."

Orden'ın ağzı açık kalmıştı. Nutku tutulmuştu. Şaşkın şaşkın bir Winter'a bir Corell'e bakıyordu. "Bu doğru olamaz," dedi. "George, bu doğru olamaz! Benim soframda yemek yedin, benimle birlikte porto şarabı içtin. Hastanenin planlarını yapınama yardım ettin! Bu doğru olamaz!"

Dik dik Corell'e bakıyordu, Corell de kavgacı bir ifadeyle ona. Uzun bir sessizlik oldu. Sonra Başkan'ın yüzü yavaş yavaş sertleşti, resmileşti ve bütün vücudu kaskatı kesildi. Albay Lanser'a dönüp, "Bu beyefendinin yanında konuşmak istemiyorum," dedi.

Corell, "Burada bulunmak benim hakkım! Ben de diğerleri gibi askerim. Sadece üniforma giymiyorum," dedi.

Başkan tekrar etti, "Bu beyefendinin yanında konuşmak istemiyorum."

Albay Lanser, "Rica etsem gider misiniz, Bay Corell?" dedi.

Corell, "Burada bulunmak benim hakkım!" dedi tekrar.

Lanser sert bir sesle tekrar etti, "Lütfen çıkar mısınız, Bay Corell? Rütbemi hiçe mi sayıyorsunuz?"

"Şey, hayır, efendim."

"Lütfen gidin, Bay Corell," dedi Albay Lanser.

Corell öfkeyle Başkan'a baktı, sonra arkasını dönüp hızla kapıdan çıktı. Doktor Winter kıs kıs gülerek, "Bu olay kitabımda bir paragrafı hak ediyor," dedi. Albay Lanser ona ters ters baktı ama bir şey söylemedi.

O sırada sağ taraftaki kapı açıldı ve saman saçlı, gözleri kızarmış Annie öfkeli yüzünü kapının aralığından içeri uzattı. "Arka balkonda askerler var, Hanfendi," dedi. "Öylece duruyorlar."

"İçeri girmeyecekler," dedi Albay Lanser. "Bu sadece askeri bir prosedür."

Hanımefendi buz gibi bir sesle, "Söylecek bir şeyin olursa Joseph'le haber gönderebilirsin, Annie," dedi.

"Ben onları içeri girecekler sandım," dedi Annie. "Kahvenin kokusunu aldılar."

"Annie!"

"Evet, Hanfendi," dedi ve çekildi.

"İzninizle oturabilir miyim?" diye sordu Albay ve bu isteğinin sebebini açıkladı, "Uzun süredir uykusuz kaldık."

Başkan uykudan uyanır gibi silkindi. "Evet," dedi, "tabii, buyrun oturun."

Albay'ın gözlerini çevirdiği Hanımefendi de yerine oturunca Albay yorgun bir tavırla kendini bir koltuğa bıraktı. Başkan Orden hâlâ rüyada gibi ayakta duruyordu.

Albay konuşmaya başladı, "Sizlerle olabildiğince iyi anlaşmak istiyoruz. Bu durumu her şeyden ziyade bir iş gibi görmek lazım, beyefendi. Buradaki kömür madenine ve balıkçılığa ihtiyacımız var. Olabildiğince az sürtüşmeyle kendi işimize bakmak istiyoruz."

Başkan sordu, "Ben haber alamadım. Ülkenin geri kalanı ne durumda?"

"Tamamen ele geçirildi," dedi Albay. "Çok iyi bir plan yapılmıştı."

"Hiçbir yerde direniş olmadı mı?"

Albay ona anlayışla baktı. "Keşke olmasaydı. Evet, bazı yerlerde direniş oldu ama sadece kan dökülmesine yol açtı. Her şeyi titizlikle planlamıştık."

Orden yine aynı noktaya döndü. "Evet ama direniş oldu değil mi?"

"Evet ama direnmek aptalcaydı. Tıpkı burada olduğu gibi anında bastırıldı. Direnmek çok hüzünlü ve aptalcaydı."

Doktor Winter, Başkan'ın bu konudaki ısrarını kapmış gibiydi. "Evet," dedi, "aptalca ama direnmişler değil mi?"

Albay Lanser cevap verdi, "Sadece üç beş kişi, onlar da etkisiz hale getirildi. Halkın geneli şu anda sakin."

"İnsanlar henüz ne olduğunun farkında değil," dedi Doktor Winter.

"Yavaş yavaş anlıyorlar," dedi Lanser. "Tekrar aptallık yapmayacaklardır." Boğazını temizledi ve daha enerjik bir sesle konuşmaya başladı. "Şimdi işimize bakalım, beyefendi. Gerçekten çok yorgunum ama uyumadan önce gerekli ayarlamaları yapmam lazım." Oturduğu yerde öne doğru eğildi. "Ben askerden ziyade mühendisim. Burada yapılan şey bir işgalden ziyade bir mühendislik meselesi. Kömürün yeraltından çıkarılıp gemilerle taşınması lazım. Teknisyenlerimiz var ama madende yerel halkın çalışmaya devam etmesi gerek. Bu açık mı? Sert tedbirler almak istemiyoruz."

"Evet, gayet açık," dedi Orden, "ama ya insanlar madende çalışmak istemezse?"

"Umarım isterler çünkü çalışmak zorundalar. Kömüre ihtiyacımız var."

"Peki ya çalışmazlarsa?"

"Çalışmalılar. Nizama intizama önem veren insanlar bunlar. Sorun çıkmasını istemezler." Başkan'ın cevap vermesi için bekledi ama cevap gelmedi. "Öyle değil mi beyefendi?" diye sordu Albay.

Başkan Orden zinciriyle oynuyordu. "Bilmiyorum, efendim. Kendi hükümetleri tarafından yönetildiklerinde nizama intizama önem verirler. Sizin yönetiminiz altında ne yaparlar bilmiyorum. Benzeri görülmemiş bir durum. Biz bu devleti dört yüz yılda kurduk."

Albay hemen cevap verdi, "Bunu biliyoruz, bu yüzden yönetimde yine sizin olmanızı istiyoruz. Siz yine Belediye Başkanı olacaksınız ve emirleri, ceza ya da ödülleri siz vereceksiniz. Böylece halk da sorun çıkarmayacak."

Başkan Orden, Doktor Winter'a baktı. "Sen ne düşünüyorsun?"

"Bilmiyorum," dedi Doktor Winter. "İlginç bir durum, bekleyip göreceğiz. Ben sorun çıkmasını beklerim. İnsanlar hınçlanacaktır."

"Ben de bilmiyorum," dedi Başkan Orden. Albay'a döndü. "Beyefendi, ben bu halkın arasından çıktım ama ne yapacaklarını bilemiyorum. Belki siz biliyorsunuzdur. Belki sizin de bizim de bildiklerimizden bambaşka bir şey olur. Bazı insanlar atanmış liderleri kabul eder ve onlara itaat eder. Ama benim halkım beni seçti. Beni ben yapan onlar, isterlerse alaşağı da ederler. Belki sizin tarafa geçtiğimi düşünürlerse böyle bir şey yaparlar. Gerçekten bilmiyorum."

"Onları nizam intizam içinde tutabilirseniz onlara büyük bir hizmet yapmış olursunuz."

"Hizmet mi?"

"Evet, hizmet. Onların zarar görmemesini sağlamak sizin göreviniz. İsyan ederlerse kendilerini tehlikeye atarlar. O kömürü çıkarmak zorundayız. Liderlerimiz bize bunu nasıl yapacağımızı söylemiyor; sadece çıkarmamızı emrediyor. Ama sizin kendi halkınızı korumanız lazım. Çalışmalarını sağlamalısınız ki emniyette olsunlar."

"Ya emniyette olmak istemezlerse?" diye sordu Başkan Orden.

"Öyleyse onlar adına sizin düşünmeniz gerekir."

Orden gururla cevap verdi, "Benim halkım başkalarının onlar adına düşünmesinden hoşlanmaz. Belki sizin halkınızdan biraz farklı olabilirler. Şu an kafam karışık olsa da buna eminim."

Tam o sırada Joseph hızla içeri girdi ve konuşmak için can atarak öne eğildi. Hanımefendi sordu, "Ne oldu, Joseph? Gümüş sigara kutusunu getir."

"İzninizle, Hanfendi," dedi Joseph. "İzninizle, Sayın Başkan."

"Ne istiyorsun?" diye sordu Başkan.

"Sorun Annie," dedi Joseph. "Sinirlenmeye başlıyor, efendim."

"Neye sinirleniyor?" diye sordu Hanımefendi.

"Annie, arka balkondaki askerlerden hoşlanmadı."

"Rahatsız mı ediyorlar?" diye sordu Albay.

"Kapıdan Annie'ye bakıyorlar," dedi Joseph. "Bundan nefret ediyor."

"Onlar emirleri uyguluyor. Kimseye zarar vermiyorlar," dedi Albay.

"Olabilir ama Annie bakılmaktan hoşlanmaz," dedi Joseph.

Hanımefendi, "Annie'ye söyle kendine dikkat etsin," dedi.

Joseph, "Peki, Hanfendi," dedi ve çıktı.

Albay'ın gözleri yorgunluktan kapanıyordu. "Başka bir şey daha var, Sayın Başkan," dedi. "Kurmaylarımla benim burada kalmamız mümkün mü?"

Başkan Orden bir an düşündükten sonra, "Burası küçük bir yer. Daha büyük, daha rahat yerler var," dedi.

O sırada Joseph gümüş sigara kutusuyla geri geldi ve kutuyu açıp Albay'a uzattı. Albay sigarayı aldığında Joseph gösterişli bir tavırla yaktı. Albay dumanı derin derin içine çekti.

"Rahatlık mühim değil," dedi. "Kurmaylar yerel otoritenin çatısı altında yaşadığında ortalığın daha sakin olduğunu tecrübe ettik."

"Yani," dedi Orden, "halka arada bir işbirliği olduğu hissi mi veriliyor?"

"Evet, sanırım öyle."

Başkan Orden çaresizce Doktor Winter'a baktı ama arkadaşı ona sadece alaycı bir gülüşle karşılık verdi. "Bu şerefi kabul etmemek mümkün mü?" diye sordu Orden yumuşak bir sesle.

"Kusura bakmayın," dedi Albay. "Ama hayır. Bunlar liderimin emirleri."

"Halk bundan hoşlanmayacak," dedi Orden.

"Bir halk tutturmuşsunuz! Halk silahsız. Halkın söz hakkı yok."

Başkan Orden başını iki yana salladı. "O iş pek öyle değil, beyefendi."

Dışarıdan öfkeli bir kadın sesi, bir tangırtı ve bir erkeğin bağırışı duyuldu. Joseph koştura koştura kapıdan girdi. "Üstlerine kaynar su attı," dedi Joseph. "Çok öfkeli."

Verilen emirler ve ayak patırtıları duyuldu. Albay Lanser zar zor ayağa kalktı. "Hizmetkârlarınız üzerinde kontrolünüz yok mu, beyefendi?" diye sordu.

Başkan Orden güldü. "Pek az," dedi. "Mutlu olduğunda çok iyi bir aşçıdır. Kimse yaralanmış mı?" diye sordu Joseph'e.

"Su kaynıyordu, efendim."

"Biz sadece işimizi yapmak istiyoruz. Bu bir mühendislik vazifesi. Aşçınızı disipline edin."

"Edemem," dedi Orden. "İstifa eder."

"Bu acil durum. İstifa edemez."

"O zaman su atar," dedi Doktor Winter.

Kapı açıldı ve bir asker göründü. "Bu kadını tutuklayayım mı, komutanım?"

"Kimse yaralandı mı?" diye sordu Lanser.

"Evet, komutanım, yananlar var, adamlardan biri de ısırıldı. Onu zaptettik, komutanım."

Lanser ne yapacağını bilemiyordu, "Onu bırakın ve dışarı çıkın, balkonu da boşaltın," dedi.

"Emredersiniz, komutanım." Kapı askerin arkasından kapandı.

"Onu kurşuna dizdirebilirdim ya da hapse attırabilirdim," dedi Lanser.

"O zaman aşçısız kalırdık," dedi Orden.

"Bakın," dedi Albay. "Bize halkınızla iyi geçinme talimatı verildi."

Hanımefendi, "Kusura bakmayın, beyefendi, gidip askerler Annie'ye bir zarar vermiş mi bakınam lazım," dedi ve odadan çıktı.

Lanser ayağa kalktı. "Size çok yorgun olduğumu söyledim, beyefendi. Biraz uyumam lazım. Lütfen herkesin iyiliği için bizimle işbirliği yapın." Başkan Orden cevap vermeyince tekrar etti, "Herkesin iyiliği için. Tamam mı?"

"Burası küçük bir kasaba," dedi Orden. "Bilmiyorum. İnsanların kafası karışık, benim de."

"İyi ama bizimle işbirliği yapmayı deneyecek misiniz?"

Orden başını iki yana salladı. "Bilmiyorum. Kasaba ne yapmak istediğine karar verdiğinde ben de muhtemelen o kararı uygulayacağım."

"Ama otorite sizsiniz."

Orden gülümsedi. "Bu söyleyeceğime inanmayacaksınız ama doğru: Otorite kasabadır. Nasılını nedenini bilmiyorum ama böyle. Bu da sizin kadar hızlı hareket edemeyeceğimiz anlamına geliyor ama kendimize bir yön belirledikten sonra hep birlikte hareket edeceğiz. Şu an kafam karışık. Neyin ne olacağını bilmiyorum."

Lanser bezgin bir sesle, "Umarım anlaşabiliriz. Böylesi herkes için daha iyi olur. Umarım size güvenebiliriz. Ordunun düzeni sağlamak için almak durumunda kalacağı tedbirleri düşünmek bile istemiyorum," dedi.

Başkan Orden sesini çıkarmadı.

"Umarım size güvenebiliriz," diye yineledi Lanser.

Orden, parmağını kulağına sokup elini hızlıca salladı. "Bilmiyorum," dedi.

O sırada Hanımfendi kapıdan girdi. "Annie'nin tepesi atmış," dedi. "Komşuya geçmiş, Christine'le konuşuyor. Christine de öfkeli."

"Christine, Annie'den de iyi aşçıdır," dedi Başkan.

İKİNCİ BÖLÜM

Albay Lanser'ın kurmayları, küçük Belediye Sarayı'nın üst katını karargâha çevirdiler. Albay dışında beş asker daha vardı. Tam bir hesap adamı olan, tekinsiz Binbaşı Hunter, kendisi güvenilir bir birim olduğu için diğer bütün adamlara ya güvenilir birim ya da yaşaması uygun olmayan kimse gözüyle bakan, ufak tefek biriydi. Binbaşı Hunter mühendisti ama savaş olmasa hiç kimse onun emrine bir grup adam vermeyi aklının ucundan geçirmezdi. Binbaşı Hunter, adamlarını rakamlar gibi sıra sıra dizer, toplar, çıkarır, çarpardı. Matematikçiden ziyade aritmetikçiydi. Yüksek matematiğin mizahı, müziği ya da mistisizmi asla kafasına girmemişti. Onun gözünde insanlar birbirinden boyu, kilosu ya da rengiyle ayrılırdı, tıpkı 6'nın 8'den ayrılması gibi, ama bunun dışında aralarında pek bir fark görmezdi. Defalarca evlenmişti ama karılarının onu terketmeden önce neden aşırı asabi bir hal aldıklarını bir türlü anlayamamıştı.

Yüzbaşı Bentick bir aile adamıydı; köpekleri, pembe bebekleri ve Noel'i severdi. Yüzbaşı olmak için biraz fazla yaşlıydı ama tuhaf bir hırs eksikliği onu bu rütbede bırakmıştı. Savaştan önce İngiliz taşra beyefendilerine büyük hayranlık duyar, İngiliz kıyafetleri giyer, İngiliz köpekleri besler, ona Londra'dan gönderilen özel karışım tütünü İngiliz piposundan içer, bahçeciliği göklere çıkaran, sürekli İngiliz ve Gordon setterlerinin özelliklerini kıyaslayan taşra dergilerine abone olurdu. Yüzbaşı Bentick bütün tatillerini Sussex'te geçirir, Budapeşte ya da Paris'e gittiğinde İngiliz zannedilmekten hoşlanırdı. Savaş, dışarıdan bakıldığında bütün bunları değiştirmişti ama o pipoyu öyle uzun

zaman içine çekmiş, o bastonu öyle uzun zaman elinde taşımıştı ki bir anda vazgeçivermesi zordu. Beş yıl önce *Times* gazetesine, Midlands'te otların kurumasından şikayet eden bir mektup yazmış, dahası Edmund Twitchell, Esq. diye imzaladığı bu mektup yayınlanmıştı.

Yüzbaşı Bentick rütbesi için biraz fazla yaşlıysa, Yüzbaşı Loft da biraz fazla gençti. Yüzbaşı Loft hayal edilebilecek en yüzbaşı kişiydi. Yüzbaşılığını yaşar, yüzbaşılığını solurdu. Askeri olmayan tek bir âhı yoktu. Güçlü bir hırs onu üst rütbelere itmişti. Sütün kaymağı gibi yukarı yükselmişti. Topuklarını bir dansçı gibi mükemmelen birbirine vururdu. Askeri adabın her türlüsünü bilir, hepsini ısrarla kullanırdı. Bir askerin nasıl davranması gerektiğini kendilerinden bile daha iyi bildiği için generaller ondan korkardı. Yüzbaşı Loft, askerliğin canlılar aleminde ulaşılabilecek en yüksek mertebe olduğuna inanırdı. Tanrı aklına gelecek olursa, onu emekliye ayrılmış, saçları kırlaşmış, savaşların anısıyla yaşayan, her sene defalarca teğmenlerinin mezarlarına çelenk bırakan, ihtiyar ve şerefli bir general olarak hayal ederdi. Yüzbaşı Loft bütün kadınların üniformaya aşık olduğunu düşünür, bunun tersi bir durum aklına sığmazdı. Her şey yolunda giderse kırk beşinde tuğgeneral olacaktı ve iki yanında uzun boylu, soluk tenli, erkeksi, tüllü şapkalar giymiş kadınlarla gazetelere fotoğrafları basılacaktı.

Prackle ve Tonder Teğmenler, devrin siyaseti üzerine eğitim almış, burnu büyük üniversite öğrencileriydi ve büyük bir deha tarafından icat edilmiş yeni sisteme öyle gönülden inanıyorlardı ki sonuçlarını değerlendirme zahmetine katlanmıyorlardı. Gözyaşlarına, öfke nöbetlerine kapılabilen, duygusal genç adamlardı. Teğmen Prackle cep saatinin arkasında, mavi satene sarılmış bir tutam saç taşırdı, saç sürekli çözülüp denge çarkına dolandığından, saati öğrenmek için ayrıyetten bir de kol saati takardı. Prackle dans etmekten hoşlanan neşeli bir delikanlıydı, yine de Lider gibi surat asabilir, Lider gibi düşüncelere dalabilirdi. Dejenere sanattan nefret ederdi ve pek çok tabloyu kendi elle-

riyle parçalamıştı. Kabarelerde bazen arkadaşlarının öyle güzel karakalem portrelerini yapardı ki ona ressam olması gerektiği söylenirdi. Prackle'ın müthiş gurur duyduğu çok sayıda sarışın kızkardeşi vardı, öyle ki bir keresinde hakarete uğradıklarını düşündüğünde ortalığı birbirine katmıştı. Kızkardeşleri birileri bu hakaretleri kanıtlamaya kalkışacak diye biraz tedirgin olmuşlardı çünkü neticede kanıtlanması o kadar da zor değildi. Teğmen Prackle vazife başında olmadığı bütün zamanını Teğmen Tonder'ın sarışın kardeşini baştan çıkarmayı hayal ederek geçirirdi; bu etine dolgun kızcağız, saçlarını Teğmen Prackle gibi karıştırmayan yaşça daha büyük erkeklerin kendisine kur yapmasından hoşlanırdı.

Teğmen Tonder şairdi, hali vakti yerinde genç erkeklerin fakir kızlara duyduğu ideal, mükemmel aşkı hayal eden acılı bir şair. Tonder, bakış açısı deneyimiyle aynı genişlikte olan karanlık bir romantikti. Bazen hayalindeki esmer kadınlara on heceli dizeler fısıldardı. Savaş alanında ölmenin özlemini çekerdi: Arka planda ağlayan ailesi ve ölen gençler karşısında cesur ama hüzünlü Lider. Kendi ölümünü sık sık canlandırırdı gözünde; harap olmuş askeri teçhizat üzerinde batan güneşin sarı parıltısı, etrafında başlarını öne eğmiş, sessizce duran askerleri, arka planda Wagner'e has gökgürültüleri arasında, kabarık bir bulut üzerinde koşan Valkiriler, iri memeli anneler ve sevgililer. Hatta son sözlerini bile hazırlamıştı.

İşte çocukların saklambaç oynadıkları gibi savaşçılık oynayan kurmay heyeti bunlardan ibaretti. Binbaşı Hunter savaşı, şöminesinin başına dönebilmek için yapmak zorunda olduğu aritmetik bir iş olarak görürdü; Yüzbaşı Loft, düzgün yetiştirilmiş genç bir erkek için en uygun meslek olarak; Teğmen Prackle ve Teğmen Tonder'sa hiçbir şeyin fazla bir gerçeklik taşımadığı rüyamsı bir şey olarak. Savaşları şimdiye kadar oyundan ibaret olmuştu – silahsız, plansız düşmanlara karşı gelişmiş silahlar ve ayrıntılı planlar. Hiç çatışma kaybetmemiş, çok az hasar almışlardı. Baskı altında herkes gibi korku ya da cesaret sergilemeleri

muhtemeldi. İçlerinde sadece Albay Lanser savaşın uzun vadede ne anlama geldiğini biliyordu.

Lanser yirmi yıl önce Fransa ve Belçika'da bulunmuştu ve bildiği şeyleri aklına getirmemeye çalışırdı – savaşın ihanet ve nefret olduğunu, yetersiz generallerin her şeyi yüzüne gözüne bulaştırması olduğunu, işkence, cinayet, hastalık ve yorgunluk olduğunu, nihayet bittiğinde de yeni yorgunluklar ve nefretler dışında hiçbir şeyin değişmediğini biliyordu. Lanser kendisine, uyması gereken emirler verilmiş bir asker olduğunu hatırlatırdı. Soru sorması ya da düşünmesi değil emirleri yerine getirmesi bekleniyordu; öteki savaşın hastalıklı anılarını ve bu seferkinin de tıpkı onun gibi olacağı inancını zihninden uzak tutuyordu. Bu seferki farklı olacak, diyordu günde elli kere içinden; bu seferki çok farklı olacak.

Yürüyüşlerde, kalabalıklarda, futbol maçlarında ve savaşlarda sınırlar belirsizleşir; gerçekler gerçekdışı görünür ve zihni bir sis kaplar. Gerilim, heyecan, yorgunluk, hareket – hepsi devasa gri bir rüya içinde birbirine karışır, öyle ki her şey bittiğinde, birini öldürdüğünde ya da birinin öldürülmesini emrettiğinde neler hissettiğini hatırlamak zorlaşır. Sonra orada olmayan başka insanlar neyin nasıl olduğunu anlatırlar, sen de tereddütle, "Evet, öyleydi galiba," dersin.

Bu kurmay heyeti Belediye Sarayı'nın üst katındaki üç odaya yerleşmişti. Yatak odalarına portatif yataklarını, battaniyelerini ve teçhizatlarını koymuşlar, alt kattaki küçük çalışma odasının hemen üzerine denk gelen bitişikteki odayı da bir kulübe çevirmişlerdi, biraz rahatsız bir kulübe. Bir iki iskemle, bir de masa vardı. Burada mektuplarını yazıyor ve okuyorlardı. Sohbet ediyor, kahve ısmarlıyor, plan yapıyor ve dinleniyorlardı. Pencerelerin arasındaki duvarlarda, ineklerle, göllerle, küçük çiftlik evleriyle dolu resimler vardı ve pencerelerden bakınca denize doğru uzanan kasaba, teknelerin bağlı olduğu liman, kömür şileplerinin yanaştığı, yüklerini aldıktan sonra denize açıldığı rıhtım görünüyordu. Meydanın etrafından kıvrılıp denize doğru

inen küçük kasaba, koyda demirlemiş, yelkenleri dürülmüş balıkçı tekneleri ayaklarının altındaydı ve sahilde kuruyan balığın kokusu pencereden burunlarına kadar geliyordu.

Odanın ortasında büyük bir masa vardı ve Binbaşı Hunter onun başında oturuyordu. Kucağındaki çizim tahtasını masaya dayamış, T cetveli ve gönyeyle yeni bir demiryolu tali hattı çizmeye çalışıyordu. Çizim tahtası düzgün durmuyor, Binbaşı onun dingildekliğine sinirleniyordu. Omzunun üzerinden seslendi, "Prackle!" Biraz durup tekrar bağırdı: "Teğmen Prackle!"

Yatak odasının kapısı açıldı ve Teğmen yüzü tıraş sabunuyla kaplı bir halde dışarı çıktı. Bir elinde fırçayı tutuyordu. "Efendim?" dedi.

Binbaşı Hunter çizim tahtasını tıngırdattı. "Tahtamın tripodu eşyaların arasından çıkmadı mı?"

"Bilmiyorum, komutanım," dedi Prackle. "Bakmadım."

"Şimdi bir bakıver öyleyse. Bu ışıkta çalışmak yeterince zor zaten. Mürekkeple üzerinden geçmeden önce tekrar çizmem gerekecek bunu."

"Tıraş olmayı bitirir bitirmez bakarım," dedi Prackle.

Hunter sinirli sinirli, "Tali hat, senin görünüşünden daha önemli. Oradaki yığının altında golf çantasına benzeyen bez bir torba var mı, bir bak."

Prackle yatak odasında gözden kayboldu. Sağdaki kapı açıldı ve Yüzbaşı Loft içeri girdi. Başında miğferi, boynunda dürbünü, belinde tabancası, sağından solundan sarkan küçük deri çantaları vardı. İçeri girer girmez üzerindeki teçhizatı çıkarmaya başladı.

"Bizim Bentick aklını kaçırmış," dedi. "Başında kasketle, sokağın ortasında devriye geziyordu."

Dürbününü masaya koydu, miğferini, sonra gaz maskesi çantasını çıkardı. Masanın üzerinde küçük bir teçhizat yığını oluşmaya başladı.

"Eşyalarını orada bırakma," dedi Hunter. "Burada çalışıyorum. Hem neden kasket giymeyecekmiş ki? Hiç sorun çıkmıyor.

Şu teneke şeylerden bıktım ben de. Hem çok ağırlar hem de etrafı göremiyorsun."

Loft resmi bir tavırla, "Miğfer takınamak kötü bir uygulama. Buradaki halk açısından kötü. Askeri bir standardı, bir teyakkuz halini korumak, asla gevşetmemek zorundayız. Aksini yaparsak başımıza iş alırız," dedi.

"Neden böyle düşünüyorsun?" diye sordu Hunter.

Loft kendini biraz topladı. Kendine duyduğu güvenle dudaklarını birbirine yapıştırdı. Kendinden bu kadar emin olduğu için herkes er ya da geç Loft'un burnuna bir yumruk yapıştırmak isterdi. "Ben böyle düşünmüyorum. İşgal edilen ülkelerde hal ve tavır üzerine yazılmış *X-12 Kılavuzu*'nu daha açık sözcüklerle yeniden yazıyordum. Çok ayrıntılı bir çalışma. Sen de," dedikten sonra bir an durup lafını değiştirdi, "Herkes *X-12*'yi dikkatle okumalı."

"O kılavuzu yazan adam hiç işgal edilmiş bir ülkede bulunmuş mu merak ediyorum," dedi Hunter. "Buradaki insanlar zararsız. İyi, itaatkâr insanlara benziyorlar."

Prackle, yüzünün yarısı hâlâ tıraş sabunu kaplı vaziyette kapıda göründü. Elinde kahverengi, bez bir torba taşıyordu. Hemen arkasından da Teğmen Tonder girdi. "Bu mu?" diye sordu Prackle.

"Evet. Kılıfından çıkarıp kur lütfen."

Prackle'la Tonder tripodu açtılar, sağlamlığını denediler ve Hunter'ın yanına koydular. Binbaşı çizim tahtasını tripoda vidaladı, şöyle bir sağa sola oynattı ve nihayet homurdanarak başına oturdu.

"Yüzünde sabun olduğunun farkında mısın Teğmen?" diye sordu Yüzbaşı Loft.

"Evet, komutanım," dedi Prackle. "Binbaşı benden tripodu getirmemi istediğinde tıraş oluyordum."

"Gidip yüzünü yıkasan iyi olacak," dedi Loft. "Albay seni böyle görmesin."

"Bence umursamaz. O böyle şeyleri pek kafaya takmıyor."

Tonder, Hunter'ın omzu üzerinden çalışmasını seyrediyordu.

"O umursamasa bile böyle gezmen doğru değil," dedi Loft.

Prackle cebinden bir mendil çıkarıp yanağındaki sabunu sildi. Tonder, Binbaşı'nın çizim tahtasının köşesindeki küçük bir şekli gösterdi. "Çok güzel bir köprü olmuş, Binbaşı. Ama burada köprü yapacak yer mi var?"

Hunter bir çizime, bir de dönüp arkasında dikilen Tonder'a baktı. "Hı? Ha, o bizim inşa edeceğimiz bir köprü değil. İşle ilgili çizimler bu tarafta."

"Madem öyle köprüyü neden çiziyorsunuz?"

Hunter biraz mahcup olmuştu. "Evde arka bahçemde bir demiryolu maketim var. O hattaki küçük bir derenin üzerine köprü yapacaktım. Demiryolu hattını dereye kadar getirdim ama köprüyü bir türlü yapamadım. Evden uzaktayken tasarların diye düşünmüştüm."

Teğmen Prackle cebinden katlanmış bir rotogravür sayfası çıkardı, açıp elinde tutarak uzun uzun bakmaya başladı. Safi bacak, elbise ve kirpikten ibaret bir kız resmiydi, ayağında siyah file çoraplar, belinde dar bir korse olan, enine boyuna bir sarışındı bu kız ve siyah dantel yelpazesinin üzerinden kaçamak bakışlar fırlatıyordu. Teğmen Prackle resmi uzatarak, "Nasıl kız ama?" dedi. Teğmen Tonder eleştirel bir tavırla resme bakıp, "Benim hoşuma gitmedi," dedi.

"Nesini beğenmedin?"

"Hoşuma gitmedi işte," dedi Tonder. "Bu resmi neden aldın ki?"

"Çünkü hoşuma gidiyor ve eminim senin de hoşuna gidiyor," dedi Prackle.

"Gitmiyor," dedi Tonder.

"Yani imkânın olsa onunla çıkmaz mıydın?" diye sordu Prackle.

"Hayır."

"Sen kafayı yemişsin," dedi Prackle ve perdelerden birine doğru yürüdü. "Bunu buraya iliştireyim de şöyle yutkuna yutkuna bak." Resmi perdeye iğneledi.

Yüzbaşı Loft teçhizatını toplarken, "Bence o resim orada yakışık almadı, Teğmen. İndirsen iyi olacak. Yerel halk üzerinde iyi bir etki bırakmaz."

Hunter çizim tahtasından gözlerini kaldırdı. "Neymiş o iyi etki bırakmayan?" Diğerlerinin bakışlarını takip ederek resme ulaştı. "Bu kim?" diye sordu.

"Bir oyuncu," dedi Prackle.

Hunter kıza dikkatle baktı. "Tanıyor musun?"

Tonder, "Sürtüğün teki," dedi.

"Demek sen tanıyorsun?"

Prackle dik dik Tonder'a bakıyordu. "Sürtük olduğunu nerden biliyorsun söyle!"

"Sürtüğe benziyor," dedi Tonder.

"Tanıyor musun?"

"Hayır, tanımak da istemem."

Tam Prackle, "Madem öyle nereden biliyorsun?" diyecekti ki Loft araya girdi: "O resmi oradan indirsen iyi olacak. İstersen yatağının üzerine asabilirsin. Bu oda resmi bir oda sayılır."

Prackle isyankâr bir tavırla ona baktı. Tam ağzını açacaktı ki Yüzbaşı Loft lafını kesti, "Bu bir emirdir, Teğmen." Bunun üzerine zavallı Prackle resmi katlayıp tekrar cebine soktu. Gülerek konuyu değiştirmeye çalıştı. "Bu kasabada da epey güzel kızlar var," dedi. "Buraya iyice yerleşip her şeyi düzene soktuktan sonra bir iki tanesiyle arkadaşlık kuracağım."

"*X-12*'yi okusan iyi olur," dedi Loft. "Cinsel meselelerle ilgili bir bölüm var." Sonra çantasını, dürbününü ve teçhizatını alarak dışarı çıktı. Hâlâ Hunter'ın omzu üzerinden yaptığı çizime bakan Teğmen Tonder, "Bu çok akıllıca... kömür arabaları doğrudan madenden gemiye geliyor," dedi.

Hunter'ın dikkatini işinden alıp ona vermesi biraz zaman aldı, "İşi hızlandırmamız lazım; o kömürü hızla taşımalıyız. Büyük iş. Buradaki insanlar sakin ve sağduyulu olduğu için şükran duyuyorum."

Loft teçhizatları olmadan odaya döndü. Pencereye gidip limana ve kömür madenine bakarak konuştu: "Biz sakin ve sağduyulu olduğumuz için sakin ve sağduyulu davranıyorlar. Bence bu noktada kendimize pay biçebiliriz. Sürekli kuralları hatırlatıp durmamın sebebi bu. Büyük bir titizlikle hazırlanmışlar."

Kapı açıldı ve Albay Lanser paltosunu çıkararak içeri girdi. Kurmayları ona askeri saygılarını sundular – çok katı olmasa da yeterli miktarda. "Yüzbaşı Loft, aşağı inip nöbeti Bentick'ten devralabilir misin? Kendini iyi hissetmiyor, başı dönüyormuş," dedi Lanser.

"Emredersiniz, komutanım," dedi Loft. "Nöbetten daha yeni geldiğimi hatırlatmamda bir sakınca var mı?"

Lanser dikkatle ona baktı. "Umarım gitmek konusunda bir itirazın yoktur, Yüzbaşı."

"Tabii ki yok, komutanım; sadece kayıtlara geçmesi için söyledim."

Lanser rahatlayarak güldü. "Raporlara geçmekten hoşlanıyorsun değil mi?"

"Zararı dokunmaz, komutanım."

"Yeterince takdir aldığında, göğsünden küçük bir şey sallanacak," dedi Lanser.

"Bunlar askeri bir kariyerin kilometre taşları, komutanım."

Lanser içini çekti. "Öyledir. Ama hatırlayacağın kilometre taşları çok farklı olacak, Yüzbaşı."

"Efendim?" diye sordu Loft.

"Ne demek istediğimi zamanı geldiğinde anlayacaksın... belki."

Yüzbaşı Loft hızlı hızlı teçhizatını kuşandı. "Evet, komutanım," dedi ve Lanser'ın alaycı bakışları altında kapıdan çıktı, ahşap merdivenlerden adımlarının tapırtısı duyuluyordu. "Doğuştan asker," dedi sakin bir sesle. Hunter başını ve kalemini kaldırarak, "Doğuştan sığır," dedi.

"Hayır," dedi Lanser, "pek çok kişinin siyasetçi olduğu şekilde o da asker oluyor. Çok geçmeden Genel Kurmay'da kendine yer bulacak. Savaşa yukarıdan baktığı için daima sevecek."

"Sizce savaş ne zaman biter, komutanım?" diye sordu Teğmen Prackle.

"Bitmek? Nasıl bitmek yani?"

"Yani ne zaman kazanırız?" diye açıkladı Teğmen Prackle.

Lanser başını salladı. "Bilmem. Düşman hâlâ dünyada."

"Ama onları yeneceğiz," dedi Prackle.

Lanser, "Ee?" dedi.

"Yenmeyecek miyiz?"

"Evet; evet, daima biz yeneriz."

Prackle heyecanla devam etti, "Noel zamanı ortalık sakin olursa bize izin verirler mi sizce?"

"Bilmiyorum," dedi Lanser. "Bu tür emirler yukarıdan gelir. Noel'de eve mi gitmek istiyorsun?"

"Evet, güzel olurdu."

"Belki de gidersin," dedi Lanser, "belki."

Teğmen Tonder sordu: "Savaş bitse bile bu işgal ettiğimiz yerleri bırakmayız, değil mi komutanım?"

"Bilmiyorum," dedi Albay. "Neden sordun?"

"Bilmem," dedi Tonder, "burası güzel bir ülke, insanlar da iyi. Adamlarımız... bazıları... buraya yerleşebilir bile."

"Yoksa gözüne bir yer mi kestirdin?" diye sordu Lanser şakacı bir sesle.

"Şey," dedi Tonder, "burada bazı güzel çiftlikler var. Dört beş tanesi birleştirilse tam yaşanacak yer olur bence."

"Aileden kalma araziniz yok herhalde?" diye sordu Lanser.

"Hayır, komutanım, kalmadı. Enflasyon yüzünden hepsi gitti."

Lanser çocuklarla konuşmaktan yorulmuştu. "Neyse, hâlâ sürdürmemiz gereken bir savaş var. Hâlâ çıkarmamız gereken kömür var. Bu arazilere yerleşmek için savaşın bitmesini beklesek daha iyi olmayacak mı? Bu tür emirler yukarıdan gelir. Yüzbaşı Loft bunu gayet iyi bilir." Tavrı değişmişti. "Hunter, istediğin çelik yarın geliyor. Bu hafta rayları döşemeye başlayabilirsin."

Kapı çalındı ve bir nöbetçi başını içeri uzattı. "Bay Corell sizinle görüşmek istiyor, komutanım," dedi.

"İçeri alın," dedi Albay. "Buradaki hazırlık çalışmalarını yapan adam bu. Onunla biraz sorun yaşayabiliriz."

"İşini iyi yaptı mı?" diye sordu Tonder.

"Evet yaptı, bu yüzden de bundan böyle buralarda pek sevilen bir şahsiyet olmayacak. Bizim tarafımızdan sevilebileceğine de pek emin değilim."

"Takdiri hak ediyor kuşkusuz," dedi Tonder.

"Evet," dedi Lanser, "alana kadar da yakamızdan düşmeyecektir."

Corell ellerini ovuşturarak içeri girdi. İyi niyet ve dostluk saçıyordu. Yine siyah takım elbisesini giymişti ama başında, saçına bantla tutturulmuş beyaz bir gazlı bez göze çarpıyordu. Odanın ortasına ilerleyerek, "Günaydın, Albay," dedi. "Dün aşağıda yaşanan tatsızlıktan sonra aramam gerekirdi ama başınızın ne kadar sıkışık olacağını tahmin ettim."

"Günaydın," dedi Albay, sonra da eliyle bir daire çizerek takdim etti, "Bunlar benim kurmaylarım, Bay Corell."

"Sağlam çocuklar," dedi Corell. "İyi bir iş çıkardılar. Gerçi ben de onlar için iyi bir hazırlık yapmaya çalıştım."

Hunter çizim tahtasını dikkatle gözden geçirdi, bir divit alıp mürekkebe batırdı ve çiziminin üzerinden geçmeye başladı.

"Gayet iyi iş çıkardın," dedi Lanser. "Keşke o altı adamı da öldürmeseydin. Keşke askerleri geri dönmeseydi."

Corell ellerini iki yana açıp rahat bir tavırla cevap verdi, "Bu büyüklükte, hem kömür madeni de olan bir kasaba için altı asker büyük kayıp sayılmaz."

"Her şeyi bitireceğine inansam insanları öldürmeye bir itirazım yok. Ama bazen öldürmemek daha iyidir," dedi Lanser sert bir sesle.

Corell, subayları inceliyordu. Yan yan teğmenlere bakarak, "Yalnız konuşsak daha iyi olmaz mı Albay?" dedi.

"Tabii, madem öyle istiyorsunuz. Teğmen Prackle ve Teğmen Tonder, odanıza gider misiniz lütfen?" Sonra dönüp Corell'e, "Binbaşı Hunter çalışıyor. Çalışırken hiçbir şey duymaz," dedi.

Hunter çizim tahtasından başını kaldırıp gülümsedikten sonra bakışlarını tekrar işine indirdi. Genç teğmenler odadan çıktıktan sonra, "Şimdi tamam. Oturmaz mısınız?" dedi.

"Teşekkür ederim, efendim," dedi Corell ve masanın başına oturdu.

Lanser, Corell'in başındaki sargı bezine baktı. "Daha şimdiden sizi öldürmeye teşebbüs mü ettiler yoksa?" diye sordu damdan düşer gibi.

Corell parmaklarını sargı bezine dokundurdu. "Bunu mu diyorsunuz? Sabahleyin yarların orada başıma yukarıdan bir taş düştü."

"Birinin atınadığına emin misiniz?"

"Ne demek istiyorsunuz?" diye sordu Corell. "Bunlar öyle şiddet yanlısı insanlar değil. Yüzlerce yıldır savaşmamışlar. Savaşmayı unutmuşlar."

"Siz onlarla yaşadınız, daha iyi bilirsiniz," dedi Albay ve biraz daha yaklaştı. "Ama gerçekten güvendeyseniz, bu insanlar dünyadaki bütün insanlardan farklı demektir. Daha önce başka yerlerin işgalinde rol almışlığım var. Yirmi yıl önce Belçika ve Fransa'da bulundum." Kafasının içindekileri temizlemek ister gibi başını iki yana salladı ve aksi bir sesle ekledi: "İyi iş çıkardınız. Size teşekkür borçluyuz. Çalışmalarınızı raporumda belirttim."

"Teşekkür ederim, efendim," dedi Corell. "Elimden geleni yaptım."

"Peki beyefendi, şimdi ne yapacağız?" dedi Lanser biraz bezgin bir sesle. "Başkente mi dönmek istersiniz? Aceleniz varsa sizi bir kömür şilebine bindirebiliriz, yok eğer beklerseniz bir destroyer olabilir."

"Ama ben dönmek istemiyorum. Burada kalmak istiyorum," dedi Corell.

Lanser durup bunu bir an düşündü, "Biliyorsunuz burada çok fazla adamım yok. Size gerektiği gibi koruma sağlayamam," dedi.

"Ama benim korumaya ihtiyacım yok ki. Size söyledim, bunlar şiddet yanlısı insanlar değil."

Lanser tekrar adamın başındaki sargı bezine baktı. Hunter başını tahtasından kaldırıp tavsiyede bulundu, "Miğfer giymeye başlasanız iyi olacak." Sonra tekrar işine döndü.

Corell bunun üzerine sandalyesinde öne eğildi. "Sizinle özel olarak konuşmak istemiştim, Albay. Mülki idare konusunda size yardımcı olabileceğimi düşünüyorum."

Lanser topukları üzerinde dönüp pencereye doğru yürüdü ve dışarı baktı, sonra tekrar ona dönüp sakin bir sesle sordu: "Aklınızda ne var?"

"Burada güvenebileceğiniz sivil bir otoriteye ihtiyacınız var. Başkan Orden'ın görevi bırakabileceğini ve... belki ben de onun vazifesini üstlenirsem, orduyla uyum içinde çalışabileceğimi düşündüm."

Lanser'ın gözleri adeta irileşip parıldadı. Corell'e yaklaşıp hırçın bir sesle konuştu. "Raporunuza bunu yazdınız mı?"

"Şey, evet, doğal olarak... analizimde geçiyor," dedi Corell.

Lanser araya girdi. "Geldiğimizden beri kasabalılardan kimseyle konuştunuz mu... yani Belediye Başkanı hariç?"

"Yo, hayır. Yani biraz korkmuş görünüyorlardı. Böyle bir şey beklemiyorlardı." Kıs kıs güldü. "Hayır, efendim, kesinlikle beklemiyorlardı."

Ama Lanser kaldığı yerden devam etti. "Yani akıllarından neler geçtiğini gerçekte bilmiyorsunuz?"

"Korktular işte," dedi Corell. "Neredeyse... neredeyse rüyada gibiler."

"Sizin hakkınızda ne düşündüklerini biliyor musunuz?" diye sordu Lanser.

"Burada çok arkadaşım var. Herkesi tanırım."

"Bu sabah kimse dükkânınızdan bir şey aldı mı?"

"Şey, işler durdu tabii," dedi Corell. "Kimse bir şey satın almıyor."

Lanser aniden rahatladı. Bir iskemleye oturup bacak bacak üstüne attı. "Sizinki ordunun zor ve cesaret isteyen bir branşı. Çok büyük ödülleri olmalı," dedi sakin bir sesle.

"Teşekkür ederim, efendim."

"Zamanla onların nefretiyle karşılaşacaksınız," dedi Albay.

"Buna katlanabilirim, efendim. Ne de olsa düşmanlar."

Lanser konuşmadan önce uzun bir tereddüt geçirdi, sonra yumuşak bir sesle, "*Bizden* bile saygı görmeyeceksiniz," dedi.

Corell bam teline basılmış gibi ayağa fırladı. "Lider'in söylediklerine aykırı bu!" dedi. "Lider, bütün branşların aynı saygınlığa sahip olduğunu söyler."

Lanser gayet sakin bir tavırla konuşmasını sürdürdü, "Umarım Lider biliyordur. Umarın Lider askerlerin zihinlerini okuyabiliyordur." Sonra neredeyse şefkatli bir sesle ekledi, "Ciddi bir şekilde ödüllendirilmeniz lazım." Bir an sessiz kaldıktan sonra kendini toparladı. "Şimdi tam bir netliğe ulaşmalıyız. Buradan ben sorumluyum. İşim kömür çıkartmak. Bunu yapabilmek için düzen ve disiplini korumak zorundayım, onun için de bu insanların aklından geçenleri bilmek zorundayım. Bir ayaklanmayı önceden bilmem gerek. Bunu anlıyorsunuz değil mi?"

"Bilmek istediğiniz her şeyi ben sizin için öğrenebilirim, efendim. Belediye Başkanı olarak çok etkili olacağıma eminim," dedi Corell.

Lanser başını iki yana salladı. "Bana verilmiş böyle bir emir yok. Kendi muhakememi kullanmak zorundayım. Bence bundan böyle burada ne olup bittiğini asla anlayamayacaksınız. Bence artık kimse sizinle konuşmayacak; para seven, para için yaşayan insanlar dışında kimse size yaklaşmayacak. Bence korumanız olmadığı taktirde büyük tehlike içinde olacaksınız. Yaptığınız başarılı işler için ödüllendirilmek üzere başkente dönmeniz beni çok memnun eder."

"Ama benim yerim burası, efendim," dedi Corell. "Burada kendime bir hayat kurdum. Hepsi raporumda var."

Lanser onu duymamış gibi devam etti. "Başkan Orden burada sadece bir belediye başkanı değil," dedi. "Kendi halkıyla bütünleşmiş. Hiç sormadan onların ne yaptığını, ne düşündüğünü biliyor çünkü onlar ne düşünüyorsa o da onu düşünüyor. Onu

gözlemleyerek halkın ne düşündüğünü öğrenebilirim. Görevinde kalacak. Benim kararım bu."

"Yaptığım çalışmalar, buradan gönderilmekten daha iyi muameleyi hak ediyor, efendim."

"Evet, öyle," dedi Lanser ağır ağır. "Ama asıl işimiz için şu anda sadece bir engelsiniz. Sizden henüz nefret etmeye başlamamışlarsa bile başlayacaklar. İlk küçük ayaklanmada öldürülecek birinci kişi siz olacaksınız. Size geri dönmenizi tavsiye ediyorum."

"Kuşkusuz başkente yazdığım rapora gelecek cevabı beklememe izin vereceksiniz, değil mi?" diye sordu Corell diklenerek.

"Evet, elbette. Ama kendi güvenliğiniz için geri dönmenizi tavsiye ediyorum. Açıkçası Bay Corell burada bir değeriniz kalmadı. Ama başka planlar, başka ülkeler olacaktır. Belki şimdi yeni bir ülkede yeni bir şehre gidersiniz. Yeni bir alanda insanların güvenini kazanırsınız. Belki bu sefer daha büyük bir kasaba, hatta şehir, daha büyük bir sorumluluk alırsınız. Burada çıkarttığınız iş için sizi kuvvetle tavsiye edeceğim."

Corell'in gözleri tatminle parlıyordu. "Teşekkür ederim, efendim," dedi. "Çok sıkı çalıştım. Belki siz haklısınızdır ama başkentten gelecek cevabı beklememe izin vermelisiniz."

Lanser'ın sesi gergindi. Gözlerini kıstı. Haşin bir tavırla sıraladı, "Miğfer takın, dışarı çıkmayın, geceleri çıkmayın, en önemlisi sakın içmeyin. Hiçbir kadına ya da erkeğe güvenmeyin. Anlaşıldı mı?"

Corell Albay'a acıyan gözlerle baktı. "Bence asıl siz anlamıyorsunuz. Küçük bir evim var. Sevimli bir köylü kız işlerimi görüyor. Hatta benden biraz hoşlandığını bile düşünüyorum. Bunlar sade, barışçı insanlar. Onları tanıyorum."

"Barışçı insan diye bir şey yoktur. Bunu ne zaman öğreneceksiniz? Dost canlısı insan yoktur. Anlayamıyor musunuz? Bu ülkeyi işgal ettik... siz, onların ihanet diye adlandırdığı bir eylemde bulunarak bizim için ön hazırlık yaptınız." Yüzü kı-

zarmış, sesi yükselmişti Lanser'ın. "Bu insanlarla savaş halinde olduğumuzu anlayamıyor musunuz?"

"Onları yendik," dedi Corell kibirle.

Albay ayağa kalkıp kollarını çaresizce iki yana açtı, bunun üzerine Hunter başını kaldırdı ve tahtası sallanmasın diye sıkıca tuttu. "Dikkatli olun, komutanım. Mürekkeple üzerinden geçiyorum. Tekrar baştan yapmak istemem," dedi.

Lanser ona bakarak, "Kusura bakma," dedi ve bir sınıfa ders anlatır gibi devam etti. "Yenilgi anlık bir şeydir. Yenilgi sonsuza kadar sürmez. Biz de yenilmiştik ama şimdi saldıran biziz. Yenilginin hiçbir anlamı yoktur. Bunu anlayamıyor musunuz? Kapıların ardında neler fısıldaştıklarını biliyor musunuz?"

Corell sordu: "Ya siz?"

"Hayır ama tahminlerim var."

Sonra Corell manidar bir tavırla sordu: "Korkuyor musunuz Albay? Bu işgalin komutanı korkmalı mı?"

Lanser kendini çuval gibi sandalyeye bırakarak, "Belki de öyledir," dedi. "Hayatında bir kez olsun savaşta bulunmamış ama savaş hakkında her şeyi bilen adamlardan bıktım." Çenesini avucunun içine aldı. "Brüksel'de ufak tefek ihtiyar bir kadın vardı... sevimli bir yüz, beyaz saçlar; topu topu bir elli boyunda; ihtiyar elleri minicik. Derisinin altından neredeyse siyaha çalan damarları görünürdü. Siyah bir şalı, maviye çalan beyaz saçları vardı. Bizim milli şarkılarımızı tatlı, titrek bir sesle söylerdi bize. Sigara ya da bakire bulmakta üzerine yoktu." Elini çenesinden indirdi ve kendini uyuklarken yakalanmış gibi irkildi. "Oğlunun kurşuna dizildiğini bilmiyorduk," dedi. "Biz onu vurana kadar uzun, siyah bir şapka iğnesiyle on iki adamımızı öldürdü. İğneyi hâlâ saklarım, evde. Kırmızılı mavili kuş deseni olan emaye bir düğme var üzerinde."

"Ama onu vurdunuz değil mi?" dedi Corell.

"Tabii vurduk."

"Sonra da cinayetler sona erdi, değil mi?" diye sordu Corell.

"Hayır, cinayetler sona ermedi. Nihayet çekilmeye başladığımızda insanlar yalnız yakaladıklarının kimini doğradılar, kimini yaktılar, hatta kimini çarmıha gerdiler."

"Bunları anlatmak hiç hoş değil, Albay," dedi Corell.

"Hatırlamak da hoş değil," dedi Lanser.

"Korkuyorsanız komutayı bırakmanız lazım."

Lanser ona sakin bir sesle cevap verdi, "Ben savaşmayı bilirim, en azından. İnsan bunu bilirse aptalca hatalar yapmaz."

"Genç subaylarla da böyle mi konuşuyorsunuz?"

Lanser başını iki yana salladı. "Hayır, bana inanmazlar."

"Madem öyle neden bana anlatıyorsunuz?"

"Çünkü Bay Corell, sizin buradaki işiniz bitti. Hatırlıyorum da bir keresinde..." Lafını bitiremeden merdivenden ayak patırtıları duyuldu ve kapı aniden açıldı. Bir nöbetçi başını uzattı ve Loft ona sürtünerek içeri girdi. Loft katı, soğuk ve askeri bir tavırla, "Sorun çıktı, komutanım," dedi.

"Nasıl bir sorun?"

"Yüzbaşı Bentick'in öldürüldüğünü bildirmek durumundayım, komutanım."

"Ya... öyle mi... Bentick!" dedi Lanser.

Merdivenden yine ayak sesleri geldi ve iki kişinin taşıdığı bir sedye, üzerinde battaniyelerle örtülmüş bir bedenle içeri girdi.

"Öldüğüne emin misin?" dedi Lanser.

"Eminim," dedi Loft katı bir sesle.

Teğmenler yatak odalarından çıkıp geldiler, ağızları açılmıştı ve yüzlerinde korku vardı. "Şuraya bırakın," dedi Lanser, pencerelerin olduğu duvarı göstererek. Sedye taşıyanlar gittiğinde Lanser çömelip battaniyenin köşesini kaldırdı, sonra çabucak bıraktı. Çömeldiği yerden kalkmadan Loft'a baktı, "Bunu kim yapmış?"

"Bir madenci," dedi Loft.

"Neden?"

"Ben de oradaydım komutanım."

"Madem öyle raporunu ver! Ne oyalanıyorsun be adam, ver raporunu!"

Loft kendini toparlayıp resmi bir sesle konuşmaya başladı, "Albay'ın emrettiği gibi Yüzbaşı Bentick'ten nöbeti devralmıştım. Yüzbaşı Bentick tam buraya gelmek üzereyken, işi bırakmak isteyen inatçı bir madenci benimle tartışmaya başladı. Kendisinin özgür bir adam olduğunu bağırıyordu. Ona çalışmasını emrettiğimde bana kazmasıyla saldırdı. Yüzbaşı Bentick araya girdi." Başıyla cesedi işaret etti.

Hâlâ çömelmiş vaziyette duran Lanser başını salladı. "Bentick ilginç bir adamdı," dedi. "İngilizleri severdi. Her şeylerine bayılırdı. Savaşmayı da pek sevmezdi... Adamı yakaladınız mı?"

"Evet, komutanım," dedi Loft.

Lanser ağır ağır doğruldu ve kendi kendine konuşur gibi söylendi. "Demek yeniden başlıyor. Bu adamı vuracağız ve yirmi yeni düşmanımız olacak. Tek bildiğimiz bu, tek bildiğimiz."

"Bir şey mi dediniz, komutanım?" diye sordu Prackle.

"Yok, bir şey söylemedim. Sadece düşünüyordum." Loft'a döndü, "Lütfen Başkan Orden'a selamlarımı ilet ve onu hemen görmek istediğimi söyle. Çok önemli," dedi.

Binbaşı Hunter başını kaldırdı, divitini dikkatle kurulayıp kadife kaplı kutusuna yerleştirdi.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kasabada insanlar sokakta asık suratlarla dolaşıyordu. Gözlerindeki hayret ışığı kısmen solmuş ama henüz yerini öfke ışığı almamıştı. Kömür madeninde işçiler kömür arabalarını asık suratlarla itiyordu. Küçük esnaf tezgâhlarının arkasında duruyor ve insanlara hizmet ediyordu ama kimse onlarla sohbet etmiyordu. İnsanlar birbirleriyle tek heceli kelimelerle konuşuyordu ve herkes savaşı, kendisini, geçmişi ve her şeyin nasıl birden değiştiğini düşünüyordu.

Başkan Orden'ın sarayının çalışma odasında küçük bir ateş yanıyordu ve bütün ışıklar açılmıştı çünkü dışarıda bulutlu bir hava ve ayaz vardı. Odanın kendisi de değişiyordu. Goblen kaplı sandalyeler geri itilmiş, sehpalar kaldırılmıştı. Sağdaki kapının girişinde Joseph ve Annie büyük, kare bir yemek masasını içeriye sokmaya uğraşıyordu. Masayı yan çevirmişlerdi. Joseph odaya girmişti, Annie'ninse kızarmış yüzü görünüyordu dışarıdan. Joseph masanın ayaklarını yana doğru çevirirken bağırıyordu, "İtme, Annie! Dur!"

"Duruyorum," dedi kırmızı burunlu, kırmızı gözlü, öfkeli Annie. Zaten Annie oldum olası biraz asabiydi; bu askerler ve bu işgal de sinirlerine pek iyi gelmemişti. Senelerdir sadece kötü bir huy olarak görülen şey aniden vatan sevgisine dönüşmüştü. Annie askerlerin üzerine kaynar su atmakla özgürlük savaşçısı olarak ün salmıştı. Aslında balkona kim doluşsa üzerine kaynar su atardı ama bu eylemi şimdi onu kahraman yapmıştı; bu başarıyı öfkeyle kazandığı için de kendini sürekli artan bir öfkeye gark ederek yeni başarılar peşinde koşuyordu.

"Dikkat et üzerini çizdirme," dedi Joseph. Masa kapının arasına sıkışmıştı. "Düzgün tut!" diye uyardı Joseph.

"Tutuyorum," dedi Annie.

Joseph biraz uzaklaşıp masanın konumunu gözden geçirdi, Annie kollarını kavuşturmuş öfkeyle ona bakıyordu. Joseph masanın ayaklarından birini yokladı. "İtme," dedi. "Öyle yüklenme." Sonra masayı kendi başına kapıdan geçirdi, Annie de kolları kavuşturulmuş bir vaziyette peşinden geldi. "Şimdi kaldıralım," dedi Joseph ve Annie nihayet onun masayı dört ayağı üzerine oturtmasına ve odanın ortasına taşımasına yardım etti. "Tamamdır," dedi Annie. "Sayın Başkan istemese hayatta yapmazdım. Bunların böyle masaları istedikleri yere çektirmeye ne hakkı var?"

"İlk başta buraya gelmeye ne hakları var?" dedi Joseph.

"Hiç," dedi Annie.

"Hiç," diye tekrarladı Joseph. "Bence hiç mi hiç hakları yok ama yine de yapıyorlar; silahlarıyla, paraşütleriyle yapıyorlar, Annie."

"Hiç hakları yok," dedi Annie. "Hem burada bu masayı neden istiyorlar? Burası yemek odası değil."

Joseph masanın yanına bir sandalye çekti ve tam doğru mesafede duracak şekilde dikkatle ayarladı. "Mahkeme yapacaklarmış," dedi. "Alexander Morden'ı yargılayacaklar."

"Molly Morden'ın kocası mı?"

"Molly Morden'ın kocası."

"Kazmayla o herifin kafasını patlattığı için mi?"

"Evet," dedi Joseph.

"Ama çok iyi bir adamdır o," dedi Annie. "Onu yargılamaya hiç hakları yok. Doğum gününde Molly'ye uzun, kırmızı bir elbise almış. Alex'i yargılamaya ne hakları var?"

"Eh," diye açıkladı Joseph, "adamı öldürmüş."

"Diyelim ki öldürmüş; herif Alex'e emirler yağdırıp duruyormuş. Anlatıyorlardı. Alex emir almayı sevmez. Eskiden belediye meclis üyesiydi Alex, babası da öyleymiş. Hem Molly Mor-

den çok güzel kek yapar," dedi Annie övgüyle. "Gerçi üstünün kremasını biraz sert tutuyor. Alex'e ne yapacaklar?"

"Kurşuna dizecekler," dedi Joseph kederle.

"Yapamazlar."

"Sandalyeleri getir, Annie. Yapabilirler. Yapacaklar."

Annie dimdik kaldırdığı parmağını onun yüzüne doğru salladı. "Şuraya yazıyorum," dedi öfkeyle. "Alex'e bir şey yaparlarsa herkesi karşılarına alırlar. Herkes Alex'i sever. Daha önce kimseye bir zararı dokundu mu? Cevap ver!"

"Hayır," dedi Joseph.

"Bak, gördün mü! Alex'e bir şey yaparlarsa insanlar çıldırır, ben de çıldırırım. Kimse bunu kaldıramaz!"

"Peki ne yapacaksın?" diye sordu Joseph.

"Ben de onlardan birini öldürürüm," dedi Annie.

"Seni de vururlar," dedi Joseph.

"Vursunlar! Sana bir şey diyeyim mi, Joseph, bu iş burada kalmaz... gece yarıları rap rap yürümeler, insanları vurmalar."

Joseph masanın başına bir sandalye yerleştirdi ve sır verecek gibi tuhaf bir hale büründü. Sesini alçaltarak, "Annie," dedi.

Annie ses tonundaki farklılığı anlayarak ona biraz daha yaklaştı. "Sana bir sır versem saklar mısın?" diye sordu Joseph.

Annie ona hayranlıkla baktı çünkü daha önce hiçbir sırrı olduğunu görmemişti. "Evet. Neymiş?"

"William Deal ve Walter Doggel dün gece kaçtılar."

"Kaçtılar mı? Nereye?"

"Bir tekneyle İngiltere'ye gittiler."

Annie memnuniyet ve hevesle içini çekti. "Herkesin haberi var mı?"

"Tam da herkes sayılmaz," dedi Joseph ve başparmağıyla tavanı işaret etti. "Bunlar hariç."

"Ne zaman gittiler? Benim niye haberim yok?"

"Sen meşguldün." Joseph'in sesi ve yüzü soğuktu. "Corell'i biliyorsun değil mi?"

"Evet."

Joseph ona iyice sokuldu. "Bence fazla uzun yaşamayacak."

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu Annie.

"İnsanlar konuşuyor."

Annie gergin gergin içini çekti. "Hıı!"

Joseph de nihayet fikir sahibi olmuştu. "İnsanlar birleşiyor," dedi. "İşgal altında olmak hoşlarına gitmiyor. Bir şeyler olacak. Gözünü dört aç, Annie. Senin de yapabileceğin şeyler olacak."

Annie sordu, "Ya Sayın Başkan? O ne yapacak? Onun fikri ne?"

"Kimse bilmiyor," dedi Joseph. "Hiçbir şey söylemiyor."

"Bize karşı gelmez," dedi Annie.

"Bir şey demiyor."

Sol taraftaki kapının kulbu döndü ve Başkan Orden ağır ağır içeri girdi. Yorgun ve yaşlanmış görünüyordu. Arkasından Doktor Winter geldi. "Böyle iyi olmuş, Joseph. Teşekkür ederim, Annie. Gayet iyi görünüyor," dedi Orden.

Annie'yle birlikte dışarı çıktılar. Joseph kapıyı kapatırken aralıktan içeriye bir an baktı.

Başkan Orden ateşe doğru yürüyüp sırtını ısıtmak için arkasını döndü. Doktor Winter masanın başındaki sandalyeyi çekip oturdu. "Bu konumu daha ne kadar koruyabileceğim acaba?" dedi Orden. "Ne halk güveniyor bana ne de düşman. Bunu böyle sürdürmek iyi bir şey mi?"

"Bilmiyorum," dedi Winter. "Sen kendine güveniyorsun, değil mi? Kafanda herhangi bir şüphe yok ya?"

"Şüphe mi? Yok. Ben Belediye Başkanıyım. Pek çok şeyi anlamıyorum." Masayı işaret etti. "Bu mahkemeyi neden burada yapıyorlar anlamıyorum. Alex Morden'ı burada cinayetten yargılayacaklar. Alex'i hatırlıyorsun değil mi? Çok sevimli, güzel bir karısı var hani, Molly."

"Hatırlıyorum," dedi Winter. "İlkokul öğretmeniydi. Evet, hatırlıyorum. Çok güzel bir kadın, gözlük takması gerektiğini söylediğimde çok mutsuz olmuştu. Ama anladığım kadarıyla Alex subayı gerçekten öldürmüş. Buna kimse itiraz etmedi."

Başkan Orden acı bir sesle cevapladı, "Kimse itiraz etmiyor. İyi de onu neden mahkemeye çıkarıyorlar? Neden doğrudan kurşuna dizmiyorlar? Bu bir şüphe-kesinlik, adalet-adaletsizlik meselesi değil. Burada böyle bir şey yok. Onu neden yargılamaları gerekiyor... hem de benim evimde?"

"Gösteri olsun diye yapıyorlar herhalde. Şöyle düşünüyorlar: Bir şeyi şeklen yaptığında o şeyi gerçekten yapmış gibi olursun ve bazen insanlar sadece şekilden tatmin olabilirler. Bizim bir ordumuz vardı... silahlı askerler... ama aslında bir ordu değildi. İşgalciler de bir mahkeme düzenleyecekler ve insanları bu işin içinde adalet olduğuna ikna etmeyi umacaklar. Alex Yüzbaşı'yı gerçekten öldürdü ne de olsa."

"Evet, o kadarını anlıyorum," dedi Orden.

Winter devam etti, "Eğer hüküm senin evinden, insanların adalet beklediği bir yerden gelirse..."

Sağdaki kapının açılmasıyla lafı bölündü. Genç bir kadın içeri girdi. Otuz yaşlarında, gayet güzel bir kadındı. Gözlüğünü elinde taşıyordu. Sade ve temiz bir giysi giymişti. Çok heyecanlıydı. "Annie doğrudan içeri girmemi söyledi, efendim," dedi telaşla.

"Tabii, buyrun," dedi Başkan. "Molly Morden olmalısınız."

"Evet, efendim; öyle. Alex'in yargılanacağını ve vurulacağını söylüyorlar."

Orden yere bakınca Molly devam etti, "Onu sizin mahkûm edeceğinizi söylüyorlar. Sizin sözünüzle gönderilecekmiş idama."

Orden irkilerek gözlerini kaldırdı. "Bu da nereden çıktı? Kim söylüyor bunu?"

"Kasabalılar." Dimdik durdu ve yarı yalvarır, yarı talep eder gibi sordu, "Böyle bir şey yapmazsınız, değil mi efendim?"

"Benim bilmediğim bir şeyi bu insanlar nereden biliyor ki?" dedi.

"Büyük bir muamma," dedi Doktor Winter. "Bütün dünyadaki yöneticilerin rahatını kaçırmış bir muamma... insanlar nereden biliyor. Sansüre rağmen haberlerin sızması, hakikatlerin denetimden kaçması şimdi de işgalcilerin rahatını kaçırıyormuş, öyle diyorlar. Büyük muamma."

Oda aniden kararınca kız başını kaldırdı ve korkuyla baktı. "Bulut geçiyor," dedi. "Kar yağacakmış diyorlar ama daha çok erken." Doktor Winter pencereye gidip gözlerini kısarak gökyüzüne baktı, "Evet, büyük bir bulut; belki geçer," dedi.

Başkan Orden'ın yaktığı lamba küçük bir ışık halkası oluşturabildi ancak. "Gündüz gündüz yanan lamba insana yalnızlık hissi veriyor," diyerek lambayı tekrar kapattı.

Molly tekrar ona yaklaşmıştı. "Alex katil ruhlu bir adam değildir," dedi. "Çabuk sinirlenir ama şimdiye kadar kanuna hiç karşı gelmedi. Saygı duyulan bir adamdır."

Orden elini onun omzuna koyarak konuştu, "Alex'i çocukluğundan beri tanırım. Babasını, dedesini de tanırdım. Dedesi eskilerde ayı avcısıydı. Bunu biliyor muydun?"

Molly onu duymazlıktan geldi. "Alex'i mahkûm etmeyeceksiniz değil mi?"

"Hayır," dedi Orden. "Nasıl mahkûm edebilirim ki?"

"İnsanlar düzeni korumak için onu mahkûm edeceğinizi söylüyor."

Başkan Orden önündeki sandalyenin arkalığını sıkı sıkı tuttu. "İnsanlar düzen mi istiyor, Molly?"

"Bilmem," dedi Molly. "Özgür olmak istiyorlar."

"Peki bunu nasıl başaracaklarını biliyorlar mı? Silahlı bir düşmana karşı ne tür bir yöntem uygulayacaklarını biliyorlar mı?"

"Hayır," dedi Molly, "zannetmiyorum."

"Sen çok zeki bir kızsın, Molly."

"Hayır, efendim ama insanlar boyun eğerlerse yenileceklerini hissediyorlar. Bu askerlere yenilmediklerini göstermek istiyorlar."

"Savaşmak gibi bir şansları yok. Makineli tüfeklerle mücadele edilmez," dedi Doktor Winter.

"İnsanlar ne yapacaklarına karar verdiğinde gelip bana anlatır mısın Molly?" diye sordu Orden.

Molly ona şüpheyle bakarak, "Evet..." dedi.

"Aslında 'hayır' demek istiyorsun. Bana güvenmiyorsun."

"Peki ya Alex ne olacak?" diye sordu Molly.

"Onu mahkûm etmeyeceğim. Bizim halkımıza karşı bir suç işlemedi," dedi Başkan.

Molly bir an durakladı. "Acaba... acaba Alex'i öldürürler mi?"

Orden ona baktı, "Ah evladım, güzel evladım," dedi.

Molly kendini sıktı. "Teşekkür ederim."

Orden yanına gittiğinde zayıf bir sesle, "Bana dokunmayın. Lütfen bana dokunmayın. Lütfen bana dokunmayın," dedi. Orden'ın eli düştü. Molly bir an hareketsiz kaldıktan sonra kaskatı arkasını döndü ve kapıdan çıktı.

O kapıyı henüz kapamıştı ki içeri Joseph girdi. "Affedersiniz efendim, Albay sizi görmek istiyor. Meşgul olduğunuzu söyledim. Molly'nin burada olduğunu biliyordum. Hanfendi de sizi görmek istiyor."

"Hanımefendiye söyle içeri gelsin," dedi Orden.

Joseph dışarı çıkar çıkmaz içeri Hanımefendi girdi.

"Bu evi nasıl idare edeceğimi bilemiyorum," diye başladı söylenmeye, "evin kaldırabileceğinden çok daha fazla insan var. Annie sürekli öfkeli."

"Şşşş!" dedi Orden.

Madam ona hayretle baktı. "Hiç anlamıyorum..."

"Şşşş!" dedi Orden. "Sarah, senden Alex Morden'ın evine gitmeni rica ediyorum. Anlıyor musun? Sana ihtiyacı olduğu müddetçe Molly Morden'ın yanında kalmanı istiyorum. Konuşma, sadece yanında bulun."

"Ama benim yapılacak yüz türlü..."

"Sarah, Molly Morden'ın yanında kalmanı istiyorum. Onu sakın yalnız bırakma. Hadi git şimdi."

Hanımefendi durumu daha yeni idrak ediyordu. "Peki," dedi. "Gidiyorum. Ne zaman biter?"

"Bilmiyorum," dedi Orden. "Zamanı geldiğinde Annie'yi gönderirim."

Karısı yanağından hafifçe öpüp dışarı çıktı. Orden kapıya gidip seslendi, "Joseph, Albay'ı şimdi görebilirim."

Lanser içeri girdi. Üzerinde yeni ütülenmiş bir üniforma, belinde süslü bir kama vardı. "Günaydın Sayın Başkan," dedi, "Sizinle samimi bir görüşme yapmak istiyorum." Doktor Winter'a baktı. "Sizinle yalnız konuşmak isterim."

Winter kapıya doğru yürüdü, tam açacakken Orden, "Doktor!" dedi.

Winter döndü. "Efendim?"

"Akşam yine gelir misin?"

"Yapmam gereken bir iş mi var?" diye sordu Doktor.

"Hayır... hayır. Sadece yalnız kalmak istemiyorum."

"Gelirim," dedi Doktor.

"Doktor, Molly sana iyi göründü mü?"

"İyi gibiydi. Her an bir sinir krizi geçirebilir. Ama kumaşı sağlamdır. İyi, güçlü bir aileden geliyor. O bir Kenderly, biliyorsun."

"Unutmuşum," dedi Orden. "Evet, Kenderly, değil mi?"

Doktor Winter dışarı çıkıp kapıyı usulca arkasından kapadı.

Lanser nezaketle beklemişti. Kapının kapanışını seyretti. Masaya ve etrafındaki sandalyelere baktı. "Bu konuda ne kadar üzgün olduğumu size anlatamam, efendim. Keşke hiç olmasaydı."

Başkan Orden başını öne eğdi. Lanser sözüne devam etti, "Sizi beğeniyorum ve size saygı duyuyorum, efendim ama yapmam gereken bir iş var. Eminim bunu dikkate alıyorsunuzdur."

Orden cevap vermedi. Doğrudan Lanser'ın gözlerinin içine baktı.

"Kendi başımıza ya da kendi keyfimize göre hareket etmiyoruz."

Lanser cümlelerinin arasında cevap bekliyor ama alamıyordu.

"Uymamız gereken bazı kurallar var, başkentte yapılmış kurallar. Bu adam bir subayı öldürdü."

Orden sonunda konuştu, "Madem öyle onu neden vurmadınız? Bu işi çoktan yapmalıydınız."

Lanser başını iki yana salladı. "Sizinle aynı fikirde olsam bile bir şey değişmez. Siz de benim kadar iyi biliyorsunuz ki cezanın

asıl amacı olası suçluları caydırmaktır. Ceza, cezalandırılan kişi dışındakileri hedeflediği için duyurulması gerekir. Hatta dramatize edilmesi gerekir." Parmağını kemerinin arkasına takınca küçük kaması kımıldandı.

Orden arkasını dönüp karanlık gökyüzüne baktı. "Bu gece kar yağacak," dedi.

"Başkan Orden, emirleri yerine getirmek zorunda olduğumuzu biliyorsunuz. Kömürü çıkarmak zorundayız. Halkınız düzene uymazsa, düzeni zor kullanarak sağlamak durumunda kalırız." Sesi acımasızlaşmıştı. "Gerekmesi halinde insanları vururuz. Halkınıza zarar gelmesini istemiyorsanız düzeni korumamıza yardım etmeniz lazım. Hükümetimiz cezanın yerel otorite tarafından verilmesini daha uygun görüyor. Böylece düzen daha kolay sağlanıyor."

Orden mırıldandı, "Demek insanlar biliyormuş. Muamma." Sesini yükseltti, "Burada yapılacak mahkemeden sonra Alexander Morden için ölüm cezası vermemi mi istiyorsunuz?"

"Evet, böylece ileride daha fazla kan dökülmesini engellemiş olursunuz."

Orden masanın başındaki geniş sandalyeyi çekerek oturdu. Aniden o yargıç, Lanser da suçlu gibi oldu. Parmaklarını masaya vurmaya başladı. "Siz ve hükümetiniz anlamıyorsunuz. Bütün dünyada yüzlerce yıldır birbiri ardına yenilgiler alan tek hükümet ve halk sizinki çünkü insanları anlamıyorsunuz." Durakladı. "Bu prensip işe yaramaz. Öncelikle ben Belediye Başkanıyım. Ölüm cezası verme hakkım yok. Bu toplumda bu hakka sahip hiç kimse yok. Böyle bir şey yapacak olsam en az sizin kadar kanunlara karşı gelmiş olurum."

"Kanunlara karşı gelmek mi?" diye sordu Lanser.

"Buraya geldiğinizde altı kişiyi öldürdünüz. Bizim kanunlarımıza göre cinayetten suçlusunuz, hepiniz. Bu kanun saçmalığını neden öne sürüyorsunuz, Albay? Sizinle bizim ortak bir kanunumuz yok. Bu savaş. Ya hepimizi öldürmek zorunda kala-

caksınız ya da zaman içinde biz sizi öldüreceğiz, bunu bilmiyor musunuz? Buraya geldiğinizde kanunu yok ettiniz, şimdi onun yerini yeni bir kanun aldı. Bunu bilmiyor musunuz?"

"Oturabilir miyim?" dedi Lanser.

"Neden izin istiyorsunuz ki? Bu da yalan. İsteseniz beni ayağa dikebilirsiniz."

"Hayır; inansanız da inanmasanız da bu söylediğim doğru: size ve makamınıza saygı duyuyorum ve..." –Lanser bir an elini alnına götürdü– "doğrusu, benim, yani belli bir yaşta, belli anıları olan bir adamın ne düşündüğünün hiçbir önemi yok, beyefendi. Sizinle aynı görüşte olsam bile bir şey değişmez. İçinde çalıştığım askeri ve siyasi şablonun değişmeyen belli eğilimleri ve uygulamaları var."

"Dünyanın başlangıcından itibaren bu eğilim ve uygulamaların yanlışlığı her bir vakada kanıtlandı," dedi Orden.

Lanser acı acı güldü. "Belli anıları olan bir birey olarak size katılabilirim, hatta askeri zihnin ve şablonun eğilimlerinden birinin öğrenme beceriksizliği, kendi işi olan öldürmenin ötesini görme beceriksizliği olduğunu ekleyebilirim. Ama anılarının emrinde olan bir adam değilim. Madencinin herkesin gözü önünde kurşuna dizilmesi gerekiyor çünkü teoriye göre başkalarının da askerlerimizi öldürmesi ancak bu şekilde engellenebilir."

"Bu durumda daha fazla konuşmamıza gerek yok," dedi Orden.

"Evet, konuşmamız gerekli. Sizden yardım istiyoruz."

Orden bir süre sessizce oturduktan sonra, "Size ne yapacağımı söyleyeyim. Askerlerimizi öldüren makineli tüfekleri kaç askeriniz kullanıyordu?" diye sordu.

"Tahmin ediyorum yirmi kadar," dedi Lanser.

"Pekâlâ. Siz onları kurşuna dizerseniz ben de Morden'ı mahkûm ederim."

"Ciddi olamazsınız!" dedi Albay.

"Çok ciddiyim."

"Bu mümkün değil. Siz de biliyorsunuz."

"Biliyorum," dedi Orden. "Sizin söylediğiniz şey de mümkün değil."

"Sanırım ben de bunu biliyordum. Mecburen Corell'i belediye başkanı yapacağız." Bir an Orden'a bakıp gözlerini kaçırdı. "Mahkemeye kalacak mısınız?"

"Evet, kalacağım. Alex kendini fazla yalnız hissetmesin diye."

Lanser ona bakıp hüzünle gülümsedi. "Bu da bizim vazifemiz, değil mi?"

"Evet," dedi Başkan, "dünyada mümkün olmayan tek iş, yapılamayacak tek şey."

"Neyi kastediyorsunuz?"

"Bir insanı mutlak olarak sindirmeyi."

Orden başını masaya doğru eğip, Lanser'a bakmadan konuştu, "Kar yağmaya başladı. Geceyi beklemedi. Karın tatlı, serin kokusunu çok severim."

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Saat on bire doğru lapa lapa kar yağıyor, gökyüzü hiç görünmüyordu. İnsanlar yağan karın altında hızlı hızlı yürüyor; kar, kapı ağızlarında, meydandaki heykelin üzerinde, madenden limana inen raylarda birikiyordu. Kar yığıldıkça küçük maden arabaları kayıp yan yatıyordu. Kasabanın üzerinde bulutun kasvetinden daha derin bir karanlık asılıydı, kasabanın üzerinde büyük bir öfke ve keskin, büyüyen bir nefret asılıydı. İnsanlar sokaklarda fazla uzun durmuyor, içeri girip kapılarını kapatıyorlardı ama perdelerin arkasından bakan gözler vardı sanki; askerler sokaklardan geçtiğinde ya da devriyeler ana cadde boyunca yürüdüğünde onların üzerine kilitlenen soğuk ve öfkeli gözler. İnsanlar dükkânlardan öğle yemeği için ufak tefek bir şeyler almaya geliyor, sadece istedikleri şeyi söylüyor, alıyor, parasını veriyor, iyi günler bile demeden çıkıp gidiyordu.

Sarayın küçük çalışma odasında ışıklar yanıyor, dışarıda yağan karın üzerine aydınlığı vuruyordu. Mahkeme toplanmıştı. Masanın başında Lanser oturuyordu, sağında Hunter, onun yanında Tonder ve masanın öteki ucunda önüne bir tomar kağıt almış Yüzbaşı Loft. Karşı tarafta Albay'ın soluna Başkan Orden oturmuştu, yanında da Prackle vardı – önündeki deftere hızlı hızlı not alıyordu. Masanın yanında elleri süngülü, başları miğferli, tahtadan heykeller gibi duran iki muhafız vardı. Ortalarında Alex Morden duruyordu, yayvan ve dar alınlı, gözleri çukura kaçmış, uzun, sivri burunlu, iri yarı genç bir adam. Çenesi sert hatlı, ağzı kösnül ve genişti. Omuzları geniş, kalçası dardı ve kelepçeli ellerini önünde bir birleştirip bir bırakıyordu. Ayağında

siyah pantolon, üzerinde yakası açık mavi bir gömlek ve giyilmekten parlamış koyu renk bir palto vardı.

Yüzbaşı Loft önündeki kağıtlara bakarak okuyordu: "'İşe geri dönmesi söylendiğinde dönmeyi reddetti ve emir tekrarlandığında mahkûm elindeki kazmayla Yüzbaşı Loft'a saldırdı. Yüzbaşı Bentick araya girerek...'"

Başkan Orden öksürdü ve Loft okumayı bıraktığında, "Otur, Alex. Muhafızlardan birisi ona bir sandalye versin." Muhafız hiç sorgulamadan dönüp bir sandalye çekti.

"Mahkûmun ayakta durması adettendir," dedi Loft.

"Bırakın otursun," dedi Orden. "Bizden başkası bilmeyecek. Raporunuza ayakta durduğunu yazabilirsiniz."

"Yalan rapor yazmak adetten değildir," dedi Loft.

"Otur, Alex," diye tekrarladı Orden.

İri yarı genç adam oturdu ama kelepçeli elleri kucağında kıpır kıpırdı.

Loft itiraz edecek oldu, "Ama bu bütün..."

Albay sözünü kesti, "Bırakın otursun."

Yüzbaşı Loft boğazını temizledi. "'Yüzbaşı Bentick araya girdi ve başına gelen darbe sonucu kafatası kırıldı.' İlişikte adli tıp raporu var. Onu da okumamı ister misiniz?"

"Gerek yok," dedi Lanser. "Ne kadar hızlı olsa o kadar iyi."

"'Bu olaya çok sayıda askerimiz şahitlik etti ve onların ifadeleri de ilişikte bulunuyor. Bu askeri mahkeme mahkûmu cinayetten suçlu buldu ve ölüm cezasına çarptırılmasını uygun buluyor.' Askerlerin ifadelerini okumamı ister misiniz?"

Lanser içini çekti. "Hayır." Alex'e döndü. "Yüzbaşı'yı öldürdüğünü inkâr etmiyorsun değil mi?"

Alex hüzünle gülümsedi. "Ona vurdum," dedi. "Öldürüp öldürmediğimi bilmiyorum."

"İyi söyledin, Alex!" dedi Orden ve ikisi birbirlerine dostça baktı.

"Başka biri tarafından öldürüldüğünü mü ima ediyorsun?" diye sordu Loft.

"Bilmiyorum," dedi Alex. "Ben sadece ona vurdum, sonra birisi de bana vurdu."

Albay Lanser, "Bir açıklamada bulunmak istiyor musun? Hükmü değiştireceğini sanmıyorum ama seni dinleyebiliriz," dedi.

Loft araya girdi, "Albay'ın bu ifadeyi kullanmaması gerektiğini saygıyla arz ederim. Mahkemenin tarafsızlığına gölge düşürüyor."

Orden acı acı güldü. Albay da ona bakıp hafifçe gülümsedi. "Bir açıklaman var mı?" diye tekrar etti.

Alex konuşmaya başlarken ellerinden birini kaldırınca öteki de onunla birlikte geldi. Mahcubiyetle ellerini tekrar kucağına koydu. "Kendimi kaybettim," dedi. "Çok fevri bir yapım var. Çalışmak zorunda olduğumu söyledi. Ben özgür bir adamım. Sinirlenip ona vurdum. Galiba biraz hızlı vurdum. Yanlış adama isabet etti." Loft'u işaret etti. "Asıl vurmak istediğim bu adamdı."

"Başkasına vurmak istemenin bir önemi yok. Kime vursan aynı şey olurdu. Bunu yaptığına pişman mısın?" dedi Lanser, sonra masadakilere hitaben ekledi, "Pişman olduğunu söylerse raporda iyi durur."

"Pişman mı?" dedi Alex. "Pişman değilim. Bana işe dönmem gerektiğini söyledi... ben özgür bir adamım! Belediye meclis üyesiydim ben. Bana çalışmak zorunda olduğumu söyledi."

"İyi ama cezası ölüm olacaksa yine de pişman olmayacak mısın?"

Alex başını öne eğdi ve dürüstçe düşünmeye çalıştı. "Hayır," dedi. "Yani şimdi olsa yine yapar mıyım diye mi soruyorsunuz?"

"Evet, onu demek istiyorum."

"Hayır," dedi Alex dalgın dalgın. "Pişman değilim sanırım."

Lanser, "Rapora mahkûmun büyük pişmanlık duyduğunu yaz. Hüküm zaten otomatik. Anlıyor musun?" dedi Alex'e. "Mahkemenin geri adım atma şansı yok. Mahkeme seni suçlu buldu ve derhal kurşuna dizilmene karar verdi. Sana daha fazla

işkence etmek için bir sebep göremiyorum. Yüzbaşı Loft, unuttuğum bir şey kaldı mı?"

"Beni unuttunuz," dedi Orden. Ayağa kalkıp sandalyesini geri itti ve Alex'in yanına yaklaştı. Alex de yılların alışkanlığıyla ona hürmeten ayağa kalktı. "Alexander, ben bu kasabanın seçilmiş Belediye Başkanıyım."

"Biliyorum, efendim."

"Alex, bu adamlar işgalci. Ülkemizi bir gaflet anında ihanetle ve güç kullanarak ele geçirdiler."

Yüzbaşı Loft, "Komutanım, buna izin veremeyiz," dedi.

Lanser onu susturdu, "Şşş! Bunları duymak daha iyi, yoksa arkamızdan fısıldanmasını mı tercih ederdin?"

Orden sözü hiç kesilmemiş gibi devam etti. "İlk geldiklerinde insanlar şaşkına dönmüştü, ben de öyle. Ne yapacağımızı, ne düşüneceğimizi bilmiyorduk. Seninki ilk açık eylemdi. Senin şahsi öfken halkın öfkesini başlattı. Kasabada benim bu adamlarla birlik olduğumu söylüyorlar, biliyorum. İleride kasabaya bunun böyle olmadığını gösterebilirim ama sana... sen öleceksin. Onun için bilmeni istedim."

Alex başını önce indirdi, sonra kaldırıp ona baktı. "Biliyorum, efendim."

"Manga hazır mı?" dedi Lanser.

"Dışarıda, komutanım."

"Komutan kim?"

"Teğmen Tonder, komutanım."

Tonder başını kaldırdı; çenesini sıkmış, nefesini tutmuştu.

"Korkuyor musun, Alex?" diye sordu Orden alçak sesle.

"Evet, efendim," dedi Alex.

"Sana korkma diyemem. Senin yerinde olsam ben de korkardım, hatta bu genç... savaş tanrıları da."

"Mangayı çağır," dedi Lanser. Tonder hemen ayağa kalkıp kapıya gitti. "Buradalar, komutanım." Kapıyı ardına kadar açtı ve miğferli askerler göründü.

"Alex giderken şunu bil ki bu adamlar çekilene ya da ölene kadar asla huzur bulmayacaklar. Sen insanları birleştireceksin. Bu çok acı bir bilgi ve senin için çok küçük bir ödül ama böyle olacak. Asla huzur bulmayacaklar."

Alex gözlerini sımsıkı kapadı. Başkan Orden eğilip onu yanağından öptü. "Hoşçakal, Alex," dedi.

Muhafız Alex'i kolundan tuttu, genç adam kapıya doğru götürülürken gözlerini hiç açmadı. Manga yüzünü kapıya çevirdi, uygun adım evden dışarı çıktılar ve dışarıda kar ayak seslerini boğdu.

Masanın başındaki adamlar sessizdi. Orden pencereye baktı ve bir elin penceredeki karı hızlı hızlı silerek küçük bir daire açtığını gördü. Hayretle oraya baktıktan sonra gözlerini kaçırdı. "Umarım ne yaptığınızı biliyorsunuzdur," dedi Albay'a.

Yüzbaşı Loft kağıtlarını topladı. Lanser, "Meydanda mı, Yüzbaşı?" diye sordu.

"Evet, meydanda. Halka açık olmalı," dedi Loft.

"Umarım biliyorsunuzdur," dedi Orden tekrar.

"Bilsek de bilmesek de yapmamız gereken bu," dedi Lanser.

Odaya bir sessizlik çöktü ve herkes kulak kabarttı. Fazla uzun beklemediler. Uzaktan silah sesleri geldi. Lanser derin derin iç çekti. Orden elini alnına koyup derin bir nefes aldı. Sonra dışarıdan bir bağırış duyuldu. Pencerenin camı içeri doğru kırıldı ve Teğmen Prackle olduğu yerde döndü. Elini omzuna götürüp hayretle baktı.

Lanser yerinden fırladı, "Demek başladı! Yaran ağır mı Teğmen?"

"Omzum," dedi Prackle.

Lanser hemen komutayı aldı. "Yüzbaşı Loft, karda ayak izleri vardır. Hemen şimdi bütün evlerde silah aranacak. Silahı olan herkesi tutuklayın. Siz de, bayım," dedi Başkan'a, "koruma amaçlı gözaltına alındınız. Lütfen şunu anlayın: Tek bir kişiye karşı beş, on, yüz kişiyi öldüreceğiz."

"Bazı anıları olan bir adam," dedi Orden sükûnetle.

Lanser tam emir verecekken durdu. Dönüp uzun uzun Başkan'a baktı ve karşılıklı birbirlerini anladılar. Sonra Lanser omuzlarını dikleştirdi. "Hiçbir anısı olmayan bir adam!" dedi sert bir sesle. "Kasabadaki bütün silahlar toplanacak. Direnen herkes tutuklanacak. Çabuk olun, izler kapanmadan harekete geçin."

Kurmaylar miğferlerini buldular, silahlarının emniyetini açtılar ve dışarı çıktılar. Orden kırık camın önüne gitti. Hüzünle, "Karın tatlı, serin kokusu," dedi.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Günler, haftalar, aylar ağır ağır ilerliyordu. Kar yağmış erimiş, yağmış erimiş, nihayet yağmış ve kalmıştı. Küçük kasabanın koyu renk evleri, ak çanlar, şapkalar ve kaşlar kuşanmıştı. Karın içinde kapılara ulaşmak için siperler kazılmıştı. Limanda kömür şilepleri boş geliyor, dolu gidiyordu ama kömür yerin altından kolay kolay çıkmıyordu. İyi kalpli madenciler hatalar yapıyordu. Beceriksizdiler, hem elleri de ağırdı. Makineler bozuluyor, tamiri uzun sürüyordu. İşgal altındaki ülkenin halkı yavaş, sessiz, gününü kollayan bir intikam şekli benimsemişti. İhanet etmiş, işgalcilere yardım etmiş olanlar –bunların çoğu bu işi daha iyi bir yönetim ve daha ideal bir hayat tarzı için yapmıştı– ele geçirdikleri kontrolün güvence altında olmadığını hissediyordu; tanıdıkları insanlar onlara soğuk nazarlarla bakıyor, onlarla hiç konuşmuyordu.

Havada ölüm vardı; öylece süzülüyor, bekliyordu. Dağların eteklerinden tırmanan ve küçük kasabayı ülkenin geri kalanına bağlayan demiryolunda kazalar oluyordu. Yola çığ düşüyor, rayların arası açılıyordu. Demiryolu teftiş edilmeden hiçbir tren hareket edemiyordu. İnsanlar cezalandırılmak için kurşuna dizilse de bir şey değişmiyordu. Ara sıra bir grup delikanlı kaçıp İngiltere'ye geçiyordu. İngilizler kömür madenini bombalıyor, bir miktar hasar veriyor, dosttan düşmandan birkaç kişiyi öldürüyordu. Bunun da faydası yoktu. Soğuk nefret kışla birlikte büyüdü; sessiz, kızgın nefret, zamanını kollayan nefret. Gıda kontrol altındaydı –boyun eğenlere veriliyor, isyan edenlerden esirgeniyordu– bu yüzden de bütün kasaba soğuk bir itaat sergi-

liyordu. Gıdadan kısmanın da bir sınırı vardı çünkü aç bir adam kömür çıkaramaz, kaldırıp taşıyamazdı. Nefret insanların gözlerinin derinliklerinde, yüzeyin altındaydı.

Fatihin etrafını kuşatmış olan buydu şimdi, müfrezenin askerleri sessiz düşmanlar arasındaydı ve bir an olsun gardını düşüremiyordu. Düşürdüğü anda ortadan kayboluyor ve bedeni bir kar yığınına gömülüyordu. Bir kadınla görüşmeye tek başına gidecek olsa ortadan kayboluyor ve bedeni bir kar yığınına gömülüyordu. İçki içecek olsa ortadan kayboluyordu. Müfrezenin askerleri ancak kendi aralarında şarkı söyleyebiliyor, kendi aralarında dans edebiliyorlardı ama kısa sürede dans bitiyor, şarkılar vatan hasretini ifade ediyordu. Onları seven dostlarından ve akrabalarından bahsediyor, sıcaklığa ve sevgiye özlem duyuyorlardı çünkü insan ancak günün belli saatlerinde ve yılın belli aylarında asker olabilir, sonra tekrar insan olmak ister, kızları, içkiyi, müziği, kahkahayı ve rahatlamayı özler; bu tür şeyler yokluklarında dayanılmaz bir biçimde arzulanır.

Askerler sürekli evlerini düşünüyordu. Müfrezenin askerleri fethettikleri yerden nefret etmeye başlamıştı, onlar halka halk da onlara kaba davranıyordu ve zamanla fatihlerin içinde küçük bir korku büyümeye başlamıştı, bunun asla bitmeyeceği korkusu, asla rahatlayamayacakları, eve dönemeyecekleri korkusu, günün birinde çözülecekleri ve dağlarda tavşan gibi avlanacakları korkusu çünkü fethedilenlerin nefreti hiç dinmiyordu. Işık gören, kahkaha duyan devriyeler, ateş başına yanaşır gibi yanaşıyordu ama onlar geldiği anda kahkaha duruyor, sıcaklık sönüyordu ve insanlar soğuk, itaatkâr bir hal alıyordu. Küçük lokantalardan süzülen sıcak yemek kokusunu alan askerler, içeri girip sipariş veriyorlardı ama sıcak yemekleri aşırı tuzlanmış ve biberlenmiş bir halde geliyordu.

Sonra askerler vatanlarından ve diğer fethedilmiş ülkelerden gelen haberleri okuyordu ve haberler daima iyiydi, kısa bir süreliğine onlara inanırışlardı ama artık inanmıyorlardı. Herkes kalbinde korku taşıyordu. "Vatan saldırıya uğrasa bize söyle-

mezler, öğrendiğimizde de çok geç olur. Bu insanlar bize acımaz. Hepimizi öldürürler." Belçika'dan ve Rusya'dan çekilen askerlerinin hikâyelerini hatırlıyorlardı. Daha okumuş yazmış olanlar Moskova'dan nasıl trajik bir şekilde geri çekildiklerini, karın tadına varmamış tek bir köylü yabası kalmadığını ve cesetlerin çürüttüğü karı hatırlıyorlardı.

Çözüldüklerinde, rahatladıklarında ya da uykuyu biraz fazla kaçırdıklarında burada da aynı şeyin olacağını biliyorlardı, uykuları huzursuz, günleri asabiydi. Subaylarının cevap veremediği sorular soruyorlardı. Bu soruların cevapları subaylara da söylenmemişti. Memleketten gelen raporlara da inanmıyorlardı.

Böyle böyle fatihler, fethettiklerinden korkmaya başladılar, sinirleri zayıfladı, geceleri gölgelere ateş eder oldular. Soğuk, hınçlı sessizlik hep çevrelerindeydi. Sonra bir hafta içinde üç asker birden aklını kaçırdı ve gece gündüz ağladıkları için sonunda evlerine geri gönderildiler. Delirenleri memlekette merhamet infazlarının beklediğini bilmeseler ötekiler de delirebilirdi ama bir merhamet infazı tüyler ürpertici bir şeydir. Kışlalarındaki askerlerin üzerine gelen korku onları hüzünlendiriyor, devriye gezen askerlerin üzerine gelen korku onları zalimleştiriyordu.

Sene geçti, geceler uzadı. Öğleden sonra saat üçte hava kararıyor, ertesi gün dokuza kadar aydınlanmıyordu. Karın üzerinde oynaşan neşeli ışıklar yoktu çünkü kurallara göre bombardıman uçaklarına karşı pencerelere karartma yapmak zorunluydu. Yine de İngiliz bombardıman uçakları geldiğinde kömür madeni yakınlarında daima bir ışık beliriyordu. Bazen nöbetçiler elinde lamba tutan adamları vuruyorlardı, bir keresinde de fenerli bir kızı vurmuşlardı. Bunun da faydası yoktu. Vurmak hiçbir şeye çare değildi.

Subaylar da askerlerin bir yansımasıydı ama onlar daha fazla eğitim aldıkları için duygularını daha iyi bastırıyorlar, sorumlulukları olduğu için daha fazla çözüm üretiyorlardı, yine de biraz daha derine gömülü olsa da aynı korkuları duyuyor, kalplerine kilit vursalar da aynı özlemleri hissediyorlardı. Hem onların

üzerindeki baskı iki kat fazlaydı çünkü fethettikleri insanlar hatalarını kolluyordu, kendi adamları da zaaflarını yakalamaya çalışıyordu; ruhları kopacak kadar gerilmişti. Fatihler korkunç bir manevi kuşatma altındaydı ve ilk çatlak baş gösterdiğinde neler olacağını herkes biliyordu, hem fatihler hem fethedilenler.

Belediye Sarayı'nın üst katındaki odada konfor kalmamıştı. Pencerelere sıkı sıkı siyah kağıtlar tutturulmuştu ve odanın çeşitli yerlerinde kıymetli aletler üst üste yığılmıştı – riske atılamayacak alet ve teçhizat, gözlükler, maskeler, miğferler. En azından burada disiplin biraz gevşekti çünkü subaylar biraz gevşeme olmazsa makinenin parçalanacağını biliyorlardı. Masanın üzerindeki iki gaz lambasının kuvvetli, çiğ ışığı duvarlara büyük gölgeler düşürüyordu, çıkardıkları tıslama sesiyse odada bir dip akıntısı oluşturuyordu.

Binbaşı Hunter işine devam ediyordu. Çizim tahtası artık sürekli kuruluydu çünkü onun inşa ettiği şeyleri bombalar aynı hızla yerle bir ediyordu. Buna pek de üzülmüyordu çünkü Binbaşı Hunter için inşa etmek hayatın ta kendisiydi ve burada projesini çizebileceği ya da uygulayabileceğinden çok daha fazla inşaat faaliyeti vardı. Arkasına bir ışık alıp çizim tahtasının önüne oturuyordu ve T cetveli tahtanın üzerinde bir aşağı bir yukarı gidiyor, kalemi durmadan çalışıyordu.

Teğmen Prackle, kolu hâlâ askıda, masa başındaki sandalyede oturuyor, resimli bir dergi okuyordu. Masanın öteki ucunda Teğmen Tonder mektup yazıyordu. Dolmakalemini dimdik tutuyor, zaman zaman başını mektuptan kaldırıp tavana bakıyor, aradığı kelimeleri bulmaya çalışıyordu.

Prackle resimli derginin sayfasını çevirdi ve "Gözlerimi kapattığımda caddedeki bütün dükkânları zihnimde görebiliyorum," dedi. Hunter işine devam etti ve Tonder bir iki kelime daha yazdı. Prackle konuşmayı sürdürdü, "Tam şurada bir lokanta var. Bu fotoğrafta çıkmamış. Adı Burden's."

Hunter başını kaldırmadan, "Orayı biliyorum. Güzel istiridye yapıyorlar," dedi.

"Hem de nasıl," dedi Prackle. "Her şeyi güzel yapıyorlar. Tek bir kötü yemek getirdiklerini görmedim. Hele kahveleri..."

Tonder başını mektubundan kaldırdı. "Artık kahve de istiridye de yapmayacaklar."

"Nedenmiş?" dedi Prackle. "Daha önce yaptıklarına göre bundan sonra da yaparlar. Hem orada bir garson kız vardı." Sağlam eliyle kızın vücudunu çizdi havada. "Sarışın, falan filan." Dergiye baktı. "Gözleri çok ilginçti... yani ilginç... yeni ağlamış ya da gülmüş gibi hep biraz nemli." Tavana bakarak alçak sesle konuşuyordu. "Onunla çıkmıştım. Çok tatlıydı. Neden onu görmeye daha sık gitmedim bilmem. Acaba hâlâ orada mı?"

Tonder gamlı gamlı, "Muhtemelen değildir. Belki bir fabrikada filan çalışıyordur," dedi.

Prackle güldü. "Umarım memlekette kızlar da karneyle değildir."

"Neden ki?" dedi Tonder.

Prackle ona takıldı, "Kızlar pek umurunda değil, ha? Hem hiç değil!"

"Kızlar ne işe yararsa onları o iş için severim. Hayatımın geri kalanıyla fazla içli dışlı olmalarına izin vermem."

Prackle, "Bana seninle sürekli fazla içli dışlı oluyorlarmış gibi geliyor," diye sataştı ona.

Tonder konuyu değiştirmeye çalıştı. "Bu kahrolası lambalardan nefret ediyorum. Binbaşı, şu jeneratörü ne zaman tamir ettireceksiniz?"

Binbaşı Hunter başını ağır ağır tahtasından kaldırdı, "Şimdiye tamir olması gerekirdi. En iyi adamlarım bu işle uğraşıyor. Bundan sonra başına iki kat fazla nöbetçi dikmek gerekecek," dedi.

"Jeneratöre hasar veren adamı yakaladınız mı?" diye sordu Prackle.

Hunter sıkıntılı bir sesle, "Beş şüpheli var. Hepsini de yakaladım," dedi. Dalgın dalgın devam etti: "İşi biliyorsan bir jeneratörü bozmak çok kolay. Kısa devre yaptırdın mı kendi kendine hasar verir. Elektrikler şimdi şimdi gelir."

Prackle hâlâ dergisine bakıyordu. "Ne zaman izin alacağız merak ediyorum. Acaba ne zaman bir süreliğine de olsa eve gidebileceğiz? Binbaşı, biraz dinlenmek için eve dönmek istemez miydiniz?"

Hunter başını işinden kaldırdı ve bir an yüzünde büyük bir ümitsizlik görüldü. "Evet, tabii." Kendini biraz toparladı. "Bu tali yolu dördüncüye yapıyorum. Bombalar neden hep buraya düşüyor merak ediyorum. Demiryolunun bu bölümünden gına geldi. Bomba çukurları yüzünden her seferinde rotayı değiştirmem gerekiyor. Çukurları dolduracak zaman yok. Toprak öyle donmuş ki çukuru doldurmak aşırı bir emek gerektiriyor."

Aniden ışıklar yandı ve Tonder otomatik olarak uzanıp iki gaz lambasını söndürdü. Odadaki tıslama sesi kesildi.

"Tanrıya şükürler olsun!" dedi Tonder. "Bu tıslama sinirlerime dokunuyor. Birileri fısıldaşıyormuş gibi geliyor." Yazdığı mektubu katladı. "Daha fazla mektup gelmemesi tuhaf. İki haftada sadece tek bir mektup aldım."

"Belki de kimsenin içinden sana yazmak gelmiyordur," dedi Prackle.

"Olabilir," dedi Tonder. Binbaşı'ya döndü. "Bir şey olsa... yani memlekette... bize haber verirler mi sizce... yani kötü bir şey, ölümler filan olsa?"

"Bilmiyorum," dedi Hunter.

"Ben bu Tanrı'nın unuttuğu delikten kurtulmak istiyorum!" dedi Tonder.

"Savaştan sonra buraya yerleşmeyecek miydin sen?" diye araya girdi Prackle. Tonder'ın sesini taklit ederek, "Dört beş çiftliği birleştiririm. Güzel bir yer olur, bir aile arazisi. Öyle demiyor muydun? Vadinin küçük lordu olmayacak mıydın? İyi, hoş insanlar, güzel çimler, geyikler ve küçük çocuklar. Öyle değil miydi, Tonder?"

Prackle konuşurken Tonder'ın eli kucağına düşmüştü. Sonra ellerini şakaklarına bastırarak hararetle konuştu. "Sus! Böyle konuşma! Bu insanlar! Bu korkunç insanlar! Bu soğuk insanlar!

İnsanın asla yüzüne bakmazlar." Titriyordu. "Asla konuşmazlar. Ölü gibi cevap verirler. İtaat eder, bu korkunç insanlar. Kızlar da buz tutmuş gibidir!"

Kapı hafifçe tıklatıldı ve Joseph kömür kovasıyla içeri girdi. Sessizce şömineye doğru yürüdü ve kovayı hiç ses çıkarmadan usulca yere bıraktı, sonra kimseye bakmadan arkasını dönüp kapıya doğru yürüdü. "Joseph!" diye bağırdı Prackle. Joseph cevap vermeden, gözlerini kaldırmadan döndü ve hafifçe başını eğdi. Prackle yine yüksek sesle sordu: "Joseph şarap ya da brendi var mı?" Joseph başını iki yana salladı.

Tonder, yüzü öfkeden çarpılmış bir halde masadan fırladı ve haykırdı: "Cevap ver, domuz! Kelimelerle cevap ver!"

Joseph başını kaldırmadı. İfadesiz bir sesle konuştu. "Hayır, efendim; hayır, efendim, şarap yok."

Tonder öfkeyle, "Peki ya brendi?" diye sordu.

Joseph yere bakarak yine ifadesiz bir sesle cevap verdi: "Brendi yok, efendim." Hiç kıpırdamadan duruyordu.

"Ne istiyorsun?" dedi Tonder.

"Gitmek istiyorum, efendim."

"Öyleyse bas git!"

Joseph dönüp sessizce odadan çıktıktan sonra Tonder cebinden mendilini çıkarıp yüzünü sildi. Hunter ona bakıp, "Seni bu kadar kolay yenmesine izin vermemelisin," dedi.

Tonder sandalyesine oturdu, ellerini şakaklarına bastırdı ve kırık bir sesle, "Sevgili istiyorum. Eve dönmek istiyorum. Sevgili istiyorum. Bu kasabada çok güzel bir kız var. Onu sürekli görüyorum. Saçları sarı. Hurdacının yanındaki evde oturuyor. O kızı istiyorum," dedi.

"Kendine hâkim ol. Sinirlerine hâkim ol," dedi Prackle.

O anda elektrik yeniden kesildi ve oda karanlığa gömüldü. Kibritler çakılıp lambalar yakılırken, "Hepsini yakaladım sanıyordum. Birini atlamışım herhalde. Ama bütün gün aşağıda koşuşturamam. Orada en iyi adamlarımı görevlendirdim," dedi Hunter.

Lambaların önce birini sonra diğerini yakan Tonder'a çıkıştı Hunter. "Teğmen, konuşacaksan bizimle konuş. Düşman seni böyle konuşurken duymasın. Bu insanları en memnun edecek şey sinirlerinin zayıfladığını görmektir. Sakın düşmanın seni duymasına izin verme."

Tonder tekrar oturdu. Işık bütün çiğliğiyle yüzüne vuruyor, tıslama bütün odayı dolduruyordu. "Mesele tam da bu! Düşman her yerde! Bütün erkekler, bütün kadınlar, hatta çocuklar! Düşman her yerde! Yüzleri kapı aralıklarından bakıyor. Perdelerin arkasından her şeye kulak kabartıyor beyaz yüzleri. Onları yendik, her yeri ele geçirdik ama onlar bekliyor ve itaat ediyor, bekliyor. Dünyanın yarısı bizim. Diğer yerlerde de durum aynı mı, Binbaşı?"

"Bilmiyorum," dedi Hunter.

"Mesele tam da bu," dedi Tonder. "Bilmiyoruz. Raporlar... her şey kontrol altında. Fethedilmiş ülkeler askerlerimizi ve yeni düzeni bağrına basıyor." Sesi değişti, yumuşadı, daha da yumuşadı. "Raporlar bizim hakkımızda ne yazıyor? Bizim de sevinçle karşılandığımızı, sevildiğimizi, yollarımıza çiçekler serildiğini mi? Ah, karda bekleyen o korkunç insanlar!"

"İçini döktün, şimdi kendini daha iyi hissediyor musun?" dedi Hunter.

Prackle, sağlam yumruğunu usul usul masaya vuruyordu, "Böyle konuşmaması lazım. Bunları kendine saklaması lazım. Bu adam asker değil mi? Asker gibi davransın," dedi.

Kapı sessizce açıldı ve Yüzbaşı Loft, miğferindeki ve omuzlarındaki karlarla içeri girdi. Burnu kıpkırmızı olmuş, kaputunun yakası kulaklarına kadar kaldırılmıştı. Miğferini çıkardığında karlar yere döküldü, sonra omuzlarını silkeledi. "Ne iş!" dedi.

"Yine mi sorun?" diye sordu Hunter.

"Ne zaman yok ki. Senin jeneratörü yine bozmuşlar. Sanırım ben madeni şimdilik yoluna koydum."

"Sorun ne?" diye sordu Hunter.

"Her zamanki... iş yavaşlatma ve bozulmuş bir maden arabası. Gerçi bu işi yapanı yakaladım. Oracıkta vurdum. Sanırım bir çözüm

buldum, Binbaşı. Daha yeni düşündüm bunu. Bütün adamların belli bir miktar kömür çıkarmasını sağlayacağım. Adamları aç bırakamam, yoksa çalışamazlar ama çözümü buldum. İstediğim kadar kömür çıkarmazlarsa ailelerine yemek vermeyeceğim. Adamlara yemeklerini madende yedireceğiz, böylece eve gidip aileleriyle paylaşamayacaklar. Sorun bu şekilde çözülür. Ya çalışacaklar, ya çocukları aç kalacak. Onlara az önce söyledim."

"Ne dediler?"

Loft'un gözleri öfkeyle kısıldı. "Ne diyecekler? Ne zaman konuşuyorlar ki? Hiç! Hiçbir şey söylemediler! Şimdi göreceğiz kömür çıkıyor mu çıkmıyor mu!" Kaputunu çıkarıp silkelerken gözü kapıya takıldı, bir iki parmak aralık kalmıştı. Sessizce kapıya gidip aniden açtı, sonra tekrar kapattı. "Kapıyı sıkıca kapadım zannetmiştim," dedi.

"Kapamıştın," dedi Hunter.

Prackle hâlâ resimli dergisinin sayfalarını çeviriyordu. Sesi tekrar normale dönmüştü. "Doğuda kullandığımız silahlar canavar gibi. Şimdiye kadar hiç yakından görmedim. Siz gördünüz mü, Yüzbaşı?"

"Evet," dedi Yüzbaşı Loft. "Atış yaparken de gördüm. Muhteşemler. Hiçbir şey onların karşısında duramaz."

"Memleketten yeterince haber alıyor musunuz, Yüzbaşı?" diye sordu Tonder.

"Bir miktar," dedi Loft.

"Orada her şey yolunda mı?"

"Harika!" dedi Loft. "Ordularımız her yerde ilerleyişini sürdürüyor."

"İngilizler daha yenilmedi mi?"

"Her muharebede yenildiler."

"Ama savaşmaya devam ediyorlar?"

"Bir iki hava saldırısı, o kadar."

"Ya Ruslar?"

"Onların işi tamam."

Tonder üsteledi. "Ama savaşmaya devam ediyorlar?"

"Ufak tefek birkaç çatışma, o kadar."

"Öyleyse kazandık sayılır, değil mi Yüzbaşı?" diye sordu Tonder.

"Evet, öyle."

Tonder ona dikkatle baktı, "Buna inanıyorsunuz, değil mi Yüzbaşı?"

Prackle araya girdi, "Lütfen yine saçmalamasına izin vermeyin!"

Loft kaşlarını çatarak Tonder'a baktı. "Lafı nereye getirmeye çalıştığını anlamadım."

"Şuraya: Yakında eve döneriz, değil mi?"

"Yeniden yapılanma biraz zaman alabilir," dedi Hunter. "Yeni düzen bir günde kurulamaz, öyle değil mi?"

"Belki bir ömürde bile kurulamaz," dedi Tonder.

"Lütfen yine saçmalamasına izin vermeyin!" dedi Prackle.

Loft, Tonder'a iyice yaklaştı, "Teğmen, bu soruları sorma şeklini beğenmiyorum. İçindeki şüphe tonu hoşuma gitmiyor," dedi.

Hunter başını işinden kaldırdı. "Fazla üzerine gitme, Loft. Çocuk yorgun. Hepimiz yorgunuz."

"Ben de yorgunum," dedi Loft, "ama ihanet dolu düşüncelerin zihnime sızmasına izin vermiyorum."

"Onu suçlama diyorum sana! Albay nerede biliyor musun?"

"Raporunu hazırlıyor. Takviye kuvvet istiyor," dedi Loft. "Bu iş düşündüğümüzden daha büyük çıktı."

Prackle heyecanla sordu, "Gerçekten alabilecek mi... takviyeyi?"

"Nereden bileyim?"

Tonder gülümsedi. "Takviye," dedi alçak sesle. "Belki de bizi geri çekip yerimize başkasını yollarlar. Belki bir süreliğine eve gidebiliriz." Sonra gülümseyerek ekledi, "Belki sokakta yürürken karşılaştığım insanlar 'Merhaba' der, 'bakın bir asker' der ve benim adıma ve benden memnun olurlar. Etrafımda dostlarım olur ve korkmadan herkese sırtımı dönebilirim."

"Yine başlama! Yine kendisini kaybetmesine izin vermeyin!" dedi Prackle.

"Zaten yeterince sorunumuz var, üstüne bir de kurmaylar deliriyor," dedi Loft tiksintiyle.

Tonder yine de konuşmaktan geri durmadı, "Sizce takviye gelir mi gerçekten, Yüzbaşı?"

"Öyle bir şey söylemedim."

"Ama gelebilirler dediniz."

"Bilmediğimi söyledim. Bak Teğmen, dünyanın yarısını fethettik. Bir süreliğine zapturapt altında tutmamız lazım. Bunu sen de biliyorsun."

"Peki ya öteki yarı?" diye sordu Tonder.

"Onlar bir müddet umutsuzca savaşmaya devam edecek," dedi Loft.

"Bu durumda her yere yayılmamız gerekecek."

"Bir süreliğine," dedi Loft.

Prackle sinirli sinirli, "Keşke şunu bir sustursanız. Keşke şunun sesini kesseniz. Susturun şunu," dedi.

Tonder mendilini çıkarıp burnunu sildi ve hafiften aklını oynatmış bir adam gibi konuşmaya başladı. Önce utançla güldü. "Komik bir rüya gördüm. Sanırım rüyaydı. Belki bir düşünceydi. Belki bir düşünce, belki de bir rüyaydı."

"Susturun şunu, Yüzbaşı!" dedi Prackle.

"Yüzbaşı, burası fethedildi mi?" diye sordu Tonder.

"Elbette," dedi Loft.

Tonder'ın kahkahası hafiften histerik bir tını almıştı. "Fethettik ama korkuyoruz; fethettik ama etrafımız kuşatıldı." Kahkahası tizleşti. "Rüya gördüm... ya da bir düşünce... karın üzerinde siyah gölgeler, kapı aralıklarında yüzler, perdelerin arkasında soğuk yüzler. Ya düşünceydi, ya rüya."

"Susturun!" dedi Prackle.

"Rüyamda Lider delirmişti," dedi Tonder.

Loft'la Hunter birlikte güldüler. "Onun ne deli olduğunu düşman gördü. Bunu memlekete yazayım. Gazeteler basar bunu. Düşman Lider'in ne deli olduğunu öğrendi," dedi Loft.

Tonder da gülmeye devam etti. "Fetih üstüne fetih, şerbetin derinliklerine." Kahkaha atarken tıkandı ve mendiline öksürdü. "Belki de Lider delirmiştir. Sinekler sinek kağıdını fethediyor. Sinekler üç kilometrelik yeni sinek kağıdını fethediyor!" Kahkahası iyice histerik bir hal almıştı.

Prackle uzanıp sağlam eliyle onu sarstı. "Dur! Kes şunu! Buna hakkın yok!"

Loft da neden sonra bu kahkahanın bir sinir krizi olduğunu anladı ve Tonder'ın yanına gidip suratına bir tokat attı. "Teğmen, kes şunu!" dedi.

Tonder'ın kahkahası devam ediyordu. Loft suratına bir tokat daha attı. "Kes şunu, Teğmen! Duyuyor musun?"

Aniden Tonder'ın kahkahası kesildi ve odada lambaların tıslaması dışında ses kalmadı. Tonder hayretle kendi eline baktı ve acıyan yüzünü eliyle sıvazladı, tekrar eline baktı ve masaya kapaklandı. "Eve gitmek istiyorum," dedi.

ALTINCI BÖLÜM

Kasaba meydanının yakınlarında, küçük sivri çatıların ve ufak dükkânların birbirine karıştığı dar bir sokak vardı. Kaldırımlarda ve sokakta kar çiğnenmişti ama çitlerin üzerine yığılmış, çatıların üzerlerinde kabarmıştı. Küçük evlerin kepenkli pencerelerinin önüne yığılmıştı. Bahçelerin içindeki patikalarda kar kürenmişti. Gece karanlık ve soğuktu ve pencelerde bombardıman uçaklarını çekecek hiçbir ışık görünmüyordu. Sokağa çıkma yasağı çok katı olduğu için dışarıda kimse yoktu. Evler karın içinde siyah topaklar gibiydi. Altı kişilik devriye sık sık sokaktan geçiyor, ellerindeki uzun menzilli fenerlerle her yeri kolaçan ediyordu. Ayaklarının boğuk sesleri ve çiğnenmiş kar üzerinde postallarının gıcırtısı kaplıyordu sokağı. Kalın paltolara gömülmüş, sarınıp sarmalanmış figürlerdi bunlar; miğferlerinin altında kulaklarını, çenelerini ve ağızlarını kapatan örgü bereler vardı. İnceden bir kar yağıyordu, pirinç gibi, azıcık.

Devriyeler yürürken konuşuyorlar, özledikleri şeylerden bahsediyorlardı – et, sıcak çorba, tereyağın lezzeti, kızların güzelliği, gülüşleri, dudakları ve gözleri. Bunlardan bahsediyorlardı, bazen de yaptıkları işe duydukları nefretten ve yalnızlıklarından konuşuyorlardı.

Hurdacı dükkânının yanındaki küçük, sivri çatılı bir ev de diğerlerine benziyordu ve diğerleri gibi üzerinde kardan bir şapka vardı. Kepenkli pencerelerinden dışarı hiç ışık sızmıyordu ve kapıları sıkı sıkı kapalıydı. Ama içerideki küçük oturma odasında bir lamba yanıyordu ve yatak odasıyla mutfağın kapıları açıktı. Duvarın önündeki döküm sobada küçük bir kömür ateşi vardı.

Sıcak, fakir, rahat bir odaydı, yerde yıpranmış bir halı vardı, duvarlar ise üzerinde eski moda yaldızlı zambak desenleri olan, sıcak kahverengi bir duvar kağıdıyla kaplanmıştı. Arka duvarda iki resim asılıydı, birisi bir tabaktaki eğreltilerin üzerinde yatan ölü bir balık, diğeri bir köknar dalı üzerinde yatan ölü bir orman tavuğu. Sağdaki duvarda, dalgalar üzerinden umutsuz balıkçılara doğru yürüyen İsa'nın resmi vardı. Odada iki sandalye, üzeri renkli battaniyeyle kaplı bir kanepe vardı. Orta yerdeki küçük yuvarlak masanın üzerinde, camı çiçek desenli bir gaz lambası duruyordu ve odadaki ışık sıcak, yumuşaktı.

Sobanın yanında, koridora ve giriş kapısına açılan bir kapı vardı.

Masanın yanındaki minderli, eski bir sallanan sandalyede tek başına oturuyordu Molly Morden. Eski, mavi bir kazağı söküp yününü yumak yapıyordu. Yumak epey büyümüştü. Masanın üzerinde, hemen yanında, şişleri üstünde olan örgüsü ve büyük bir makas vardı. Gözlüğü de masanın üzerindeydi çünkü örgü örerken ona ihtiyaç duymazdı. Güzel, genç ve derli topluydu. Altın sarısı saçları başının üzerinde toplanmıştı ve saçında mavi bir taç vardı. Kazağı söken elleri hızlı hızlı çalışıyordu. Çalışırken zaman zaman koridora açılan kapıya bakıyordu. Rüzgar bacada hafifçe ıslık çalsa da karın sessizleştirdiği, sakin bir geceydi.

Aniden işi bıraktı. Elleri durdu. Kapıya bakarak kulak kabarttı. Devriyelerin ayak sesleri sokaktan geçerken belli belirsiz konuşmaları da duyuluyordu. Sesler uzaklaştı. Molly yünü sökmeye ve yumağa sarmaya devam etti. Tekrar durdu. Kapının önünde bir kımıltı, sonra da üç kısa vuruş sesi duyuldu. Molly işini bırakıp kapıya gitti.

"Kim o?" diye seslendi.

Kapıyı açtığında iyice sarılıp sarmalanmış birisi içeri girdi. Aşçı Annie'ydi bu, gözleri kıpkırmızı, atkılara sarınmış. Kapılardan çabucak geçip arkasından hemen kapatma konusunda uzmanlaşmış bir tavırla hemen içeri girdi. Kızarmış burnunu çeke çeke odaya hızla bir göz attı.

"İyi akşamlar, Annie. Bu gece seni beklemiyordum. Üzerini çıkar da ısın biraz. Dışarısı soğuk," dedi Molly.

"Askerler kışı erken getirdi. Babam hep savaş kötü hava getirir derdi ya da kötü hava savaş getirir. Tam nasıldı hatırlamıyorum," dedi Annie.

"Paltonu çıkar da sobanın yanına gel."

"Gelemem," dedi Annie önemli bir insan edasıyla. "Geliyorlar."

"Kim?" diye sordu Molly.

"Sayın Başkan," dedi Annie, "Doktor ve Anders kardeşler."

"Buraya mı?" diye sordu Molly. "Ne için?"

Annie elindeki küçük paketi ona uzattı. "Al," dedi. "Albay'ın tabağından çaldım. Et."

Molly küçük et parçasının paketini açıp ağzına attı ve çiğnerken sordu, "Sen de yedin mi?"

"Pişiren benim değil mi? Ben daima biraz tırtıklarım," dedi Annie.

"Ne zaman geliyorlar?"

Annie burnunu çekti. "Anders kardeşler İngiltere'ye gidiyor. Gitmek zorundalar. Şimdi saklanıyorlar."

"Öyle mi?" diye sordu Molly. "Neden?"

"Kardeşleri Jack, şu küçük arabayı bozdu diye vurulmuş bugün. Askerler ailenin geri kalanını arıyor. Ne yaptıklarını biliyorsun."

"Evet," dedi Molly, "ne yaptıklarını iyi biliyorum. Otursana, Annie."

"Vaktim yok," dedi Annie. "Geriye dönüp Sayın Başkan'a burada her şeyin yolunda olduğunu söylemem lazım."

"Buraya geldiğini gören oldu mu?" diye sordu Molly.

Annie gururla gülümsedi. "Hayır, gizli iş çevirmekte üstüme yoktur."

"Başkan nasıl çıkacak?"

Annie kahkaha attı. "Odasına girip bakarlarsa diye Joseph yatağında yatacak, hem de onun geceliğiyle, hem de Hanfendi'nin

yanında!" Tekrar güldü. "Joseph fazla kıpırdanmasa iyi olur," dedi.

"Denize açılmak için berbat bir gece," dedi Molly.

"Vurulmaktan iyidir."

"Evet, öyle. Başkan neden geliyor buraya?"

"Bilmiyorum. Anders kardeşlerle konuşmak istiyor. Şimdi gitmem lazım, sana haber vermek için geldim."

"Ne zaman gelirler?" dedi Molly.

"Yarım saat, kırk beş dakikaya gelirler," dedi Annie. "Önden ben gelirim. Kimse ihtiyar aşçılarla uğraşmaz." Tam kapıya doğru giderken yarı yolda döndü ve son söylediklerinden Molly'yi sorumlu tutuyormuş gibi sitemle, "O kadar da yaşlı değilim!" dedi. Dışarı süzülüp kapıyı da arkasından çekti.

Molly bir iki dakika örgüsünü ördükten sonra sobanın yanına gidip kapağını açtı. Ateşi karıştırdıktan sonra bir iki parça daha kömür atıp kapağı kapattı. Koltuğuna tekrar oturamadan kapı çalındı. "Kim bilir ne unuttu," diye söylenerek kapıya gitti. Koridora çıktığında "Ne istiyorsun?" diye seslendi.

Bir erkek sesi cevap verdi. Kapıyı açtı ve bir erkek sesi, "Size zararım dokunmaz. Size zararım dokunmaz," dedi.

Molly odaya geri döndü, peşinden de Teğmen Tonder girdi. "Sen kimsin? Ne istiyorsun? Buraya giremezsin. Ne istiyorsun?" dedi Molly.

Teğmen Tonder gri, bol bir palto giymişti. Odaya girip miğferini çıkardı ve yalvarır gibi konuştu. "Size zararım dokunmaz. Lütfen izin verin içeri gireyim."

"Ne istiyorsun?" diye sordu Molly.

Kapıyı adamın arkasından kapattı. Tonder, "Küçük hanım, sadece konuşmak istiyorum, hepsi bu. Sizin konuştuğunuzu duymak istiyorum. Tek isteğim bu," dedi.

"Bana zorla sahip olmaya mı çalışıyorsun?" diye sordu Molly.

"Hayır, küçük hanım, izin verin biraz kalayım, sonra giderim."

"Ne istiyorsun?"

Tonder açıklamaya çalıştı. "Bunu anlayabilir misiniz... buna inanabilir misiniz? Kısa bir süreliğine savaşı unutamaz mıyız? Çok kısa bir süre. Çok kısa bir süre normal insanlar gibi konuşamaz mıyız... birlikte?"

Molly ona uzun uzun baktıktan sonra dudaklarında bir gülümseme belirdi. "Benim kim olduğumu bilmiyorsun değil mi?"

"Sizi kasabada gördüm, güzel olduğunuzu biliyorum. Sizinle konuşmak istediğimi biliyorum," dedi Tonder.

Molly hâlâ gülümsüyordu. "Kim olduğumu bilmiyorsun," dedi alçak sesle. Koltuğuna oturdu ve Tonder bir çocuk gibi elini kolunu nereye koyacağını bilmeden ayakta kaldı. "Demek yalnız hissediyorsun. Bu kadar basit öyle mi?" dedi Molly sükûnetle konuşmaya devam ederek.

Tonder dudaklarını yalayarak heyecanla konuştu. "Aynen öyle," dedi. "Beni anlıyorsunuz. Anlayacağınızı biliyordum. Mutlaka anlayacağınızı biliyordum." Kelimeleri ağzından yuvarlanıyor gibiydi. "Bu yalnızlık hissi öyle büyük ki beni hasta edecek. Bu sessizliğin ve nefretin içinde yalnızım." Yalvarır gibi sordu, "Birazcık konuşsak olmaz mı?"

Molly örgüsünü aldı. Kapıya şöyle bir göz attı. "On beş dakikadan fazla kalamazsın. Otur, Teğmen."

Tekrar kapıya baktı. Evden bir çıtırtı geldi. Tonder aniden gerildi, "Orada biri mi var?" dedi.

"Hayır, kar çatıya ağırlık yapıyor. Karı temizleyecek erkeğim yok artık."

"Kim yaptı? Biz mi yaptık?" diye sordu Tonder nezaketle.

Molly çok uzaklardaymış gibi başını salladı. "Evet."

Tonder oturdu. "Üzgünüm," dedi. Biraz bekledikten sonra ekledi, "Keşke sizin için bir şey yapabilsem. Çatıdaki karı temizleteyim."

"Hayır," dedi Molly, "hayır."

"Neden?"

"Çünkü insanlar sizinle işbirliği yaptığımı düşünür. Beni dışlarlar. Dışlanmak istemiyorum."

"Evet, sizi anlıyorum. Hepiniz bizden nefret ediyorsunuz. Ama bana izin verirseniz sizi korurum."

Molly kontrolün kendisinde olduğunu anlamıştı, gözleri biraz acımasızca kısıldı, "Neden soruyorsun ki? Fatih sensin. Adamların izin istemiyor. İstediklerini alıyorlar."

"Ben öyle bir şey istemiyorum," dedi Tonder. "Bu şekilde olsun istemiyorum."

Molly yine biraz zalimce güldü. "Senden hoşlanmamı istiyorsun, değil mi, Teğmen?"

"Evet," dedi Tonder safça ve başını kaldırıp ona baktı, "Çok güzelsiniz, çok sıcak. Saçlarınız pırıl pırıl. Bir kadın yüzünde şefkat görmeyeli o kadar uzun zaman oldu ki!"

"Benimkinde görüyor musun?" diye sordu Molly.

Tonder ona dikkatle baktı. "Görmek istiyorum."

Molly bu sefer gözlerini kaçırdı. "Bana kur mu yapıyorsun, Teğmen?"

"Beni sevmenizi istiyorum. Kesinlikle beni sevmenizi istiyorum. Bunu gözlerinizde görmek istiyorum. Sizi sokakta gördüm. Yanımdan geçerken seyrettim. Kimse sizi taciz etmesin diye emir verdim. Taciz eden oldu mu?"

"Teşekkür ederim; hayır, kimse taciz etmedi," dedi Molly sükûnetle.

Tonder'ın ağzından kelimeler hızlı hızlı döküldü. "Hatta sizin için bir şiir bile yazdım. Şiirimi görmek ister misiniz?"

"Uzun mu şiir? Birazdan gitmen gerekecek de," dedi Molly iğneleyen bir sesle.

"Hayır, kısacık bir şiir. Küçük bir şiir parçası." Tonder ceketinin içinden katlanmış bir kağıt parçası çıkardı ve ona uzattı.

Molly lambaya doğru eğildi, gözlüğünü taktı ve sessizce şiiri okudu.

Engin göklerinde gözlerin
Teslim aldı, bırakmıyor beni;
Bir mavi düşünceler denizi
Dövüp duruyor kalbimi.

Kağıdı katlayıp kucağına bıraktı Molly. "Bunu kendin mi yazdın, Teğmen?"

"Evet."

Yine alaycı bir sesle sordu, "Bana mı?"

Tonder tedirginlikle, "Evet," dedi.

Molly gülümseyerek gözlerinin içine baktı. "Bunu sen yazmadın, Teğmen, değil mi?"

Tonder yalanı yakalanmış bir çocuk gibi gülümsedi. "Hayır."

"Kimin yazdığını biliyor musun?" diye sordu Molly.

"Evet, Heine yazmış. *Senin mavi gözlerinde.* Hep sevmişimdir." Tonder mahcup mahcup güldü ve Molly de onunla birlikte güldü, birden kendilerini birlikte gülerken buldular. Tonder aniden gülmeyi kesti ve gözlerine bir matlık geldi. "En son böyle güleli bir sonsuzluk geçti," dedi. "Bize insanların bizden hoşlanacağını, bizi takdir edeceğini söylemişlerdi. Öyle olmadı. Bizden sadece nefret ediyorlar." Sonra zamana karşı yarıştığının farkına varmış gibi konuyu değiştirdi. "Çok güzelsin. Kahkaha kadar güzelsin."

"Bana kur yapmaya başladın, Teğmen. Bir dakika içinde gitmen lazım," dedi Molly.

"Belki de sana kur yapmak istiyorum. Bir erkeğin aşka ihtiyacı vardır. Bir erkek aşk olmazsa ölür. İçinde bir şeyler kurur, göğsü kuru bir kabuğa dönüşür. Çok yalnızım."

Molly koltuğundan kalktı. Gergin gergin kapıya baktı, sobaya doğru yürüdü, geri gelirken yüzü katılaştı ve gözleri cezalandırıcı bir ifade aldı, "Benimle yatmak mı istiyorsun, Teğmen?"

"Ben öyle demedim! Neden böyle konuşuyorsun?"

Molly acımasızca konuşuyordu, "Belki de seni kendimden iğrendirmek istiyorum. Bir zamanlar evliydim. Kocam öldü. Bakire değilim yani." Sesinde acılık vardı.

"Sadece benden hoşlanmanı istiyorum," dedi Tonder.

"Biliyorum. Sen medeni bir adamsın. İşin içinde hoşlanma olduğunda sevişmenin daha tam, daha eksiksiz, daha keyifli olduğunu biliyorsun," dedi Molly.

"Böyle konuşma! Lütfen böyle konuşma!" dedi Tonder.

Molly kapıya kaçamak bir bakış attı. "Biz fethedilmiş bir halkız, Teğmen. Yiyeceğimize el koydunuz. Açım. Karnımı doyurursan senden daha çok hoşlanırım."

"Ne diyorsun?" dedi Tonder.

"Seni iğrendiriyor muyum, Teğmen? Belki de asıl amacım bu. Ücretim iki sosis."

"Böyle konuşamazsın!" dedi Tonder.

"Ya son savaştan sonra sizin kızlar ne durumdaydı, Teğmen? Bir yumurta ya da bir dilim ekmek karşılığı bir erkek sizin kızlar arasından istediğini seçebilirdi. Beni bedavaya mı getirmeye çalışıyorsun, Teğmen? Bu ücret fazla mı yüksek?"

"Beni bir anlığına kandırdın. Ama sen de benden nefret ediyorsun, değil mi? Belki de etmezsin zannetmiştim," dedi Tonder.

"Hayır, senden nefret etmiyorum," dedi Molly, "açım ve... senden nefret ediyorum."

"Sana istediğin her şeyi veririm ama..." dedi Tonder.

Molly lafını kesti. "Adını başka türlü mü koymak istiyorsun? Bir orospu istemiyorsun. Bunu mu demek istiyorsun?"

"Ne demek istediğimi bilmiyorum. Sen söyleyince kulağa nefret dolu geliyor."

Molly güldü. "Aç olmak hiç hoş değil. İki sosis, iki güzel, tombul sosis dünyanın en değerli şeyi olabilir," dedi.

"Böyle şeyler söyleme," dedi Tonder. "Lütfen söyleme!"

"Neden? Bunlar doğru."

"Doğru değil! Doğru olamaz!"

Molly bir an ona baktıktan sonra oturdu ve ellerini kucağına bıraktı. "Hayır, doğru değil. Senden nefret etmiyorum. Ben de yalnızım. Kar da çatıda birikiyor."

Tonder ayağa kalkıp ona yaklaştı. Elini elleri arasına aldı ve yumuşak bir sesle, "Lütfen benden nefret etme. Ben sadece bir teğmenim. Buraya gelmeyi ben istemedim. Benim düşmanım olmayı da sen istemedin. Ben bir fatih değilim sadece bir erkeğim," dedi.

Molly'nin parmakları bir an onun elini kavradı ve alçak sesle, "Biliyorum; evet, biliyorum," dedi.

"Bütün bu ölümlerin arasında birazcık da olsa yaşama hakkımız var," dedi Tonder.

Molly bir an yanağına dokunarak, "Evet," dedi.

"Seni kollayacağım," dedi Tonder. "Bütün bu öldürmelerin arasında birazcık da olsa yaşama hakkımız var." Elini Molly'nin omzuna koydu. Molly aniden kaskatı kesildi ve bir hayalet görmüş gibi gözleri büyüyüp sabitlendi. Tonder elini hemen çekip sordu, "Ne oldu? Ne var?" Molly dümdüz karşıya bakıyordu, Tonder tekrar etti, "Ne var?"

Molly ona bir şeyler musallat olmuş gibi konuşmaya başladı. "Okula yeni başlayan bir çocuk gibi giydirdim onu. Korkuyordu. Gömleğinin düğmelerini ilikledim, rahatlatmaya çalıştım ama rahatlayacak gibi değildi. Korkuyordu."

"Ne diyorsun?" dedi Tonder.

Molly tarif ettiği şeyi görüyor gibiydi. "Eve gelmesine neden izin verdiklerini bilmiyorum. Sersem gibiydi. Ne olduğunun farkında değildi. Giderken beni öpmedi bile. Korkuyordu ama çok cesurdu, ilk defa okula giden küçük bir oğlan gibi."

Tonder doğruldu. "Kocandan bahsediyorsun."

"Evet, kocam. Başkan'a gittim ama yapabileceği bir şey yoktu. Sonra yürümeye başladı –ayakları dolanıyordu– sonra sen onu aldın ve vurdun. O zaman korkunç olmaktan ziyade tuhaftı. O zaman inanamamıştım."

Tonder, "Senin kocan!" dedi.

"Evet; şimdi bu sessiz evin içinde inanıyorum. Şimdi çatıda kar biriktikçe inanıyorum. Gün ağarmadan önceki yalnızlıkta, yarısı ısınmış yatakta, artık biliyorum."

Tonder karşısında duruyordu. Yüzü acı doluydu. "İyi geceler," dedi. "Tanrı yardımcın olsun. Tekrar gelebilir miyim?"

Molly duvara ve anısına bakıyordu. "Bilmiyorum," dedi.

"Tekrar geleceğim."

"Bilmiyorum."

Tonder ona baktı ve sessizce kapıdan dışarı çıktı. Molly hâlâ duvara bakıyordu. "Tanrı yardımcım olsun!" Gözlerini duvardan ayırmadan bir müddet durdu. Kapı sessizce açıldı ve içeri Annie girdi. Molly onu görmedi bile.

Annie hoşnutsuzlukla, "Kapı açıktı," dedi.

Molly gözleri hâlâ fal taşı gibi açık, ağır ağır başını ona çevirdi. "Evet. Ah, evet, Annie."

"Kapı açıktı. Dışarı bir adam çıktı. Onu gördüm. Askere benziyordu."

"Evet, Annie," dedi Molly.

"Burada asker mi vardı?"

"Evet, asker."

"Burada ne yapıyordu?" diye şüpheyle sordu Annie.

"Bana kur yapmaya gelmiş."

"Hanım hanım, sen ne yapıyorsun? Onlara katılmadın değil mi? Şu Corell gibi onların tarafına geçmedin değil mi?" dedi Annie.

"Hayır, onların tarafına geçmedim, Annie."

"Başkan buraya geldiğinde onlar da gelirse, bir şey olursa senin suçun; senin suçun olacak!"

"Gelmeyecek. Bir daha gelmesine izin vermeyeceğim."

Ama Annie'nin şüphesi geçmemişti. "Söyleyeyim mi içeri girsinler? Sence güvenli mi?" diye sordu.

"Evet, güvenli. Neredeler?"

"Dışarıda çitin yanında," dedi Annie.

"Söyle gelsinler."

Annie dışarı çıktığında Molly ayağa kalkıp saçlarını düzeltti ve başını iki yana sallayarak tekrar yaşadığını hissetmeye çalıştı. Koridordan hafif bir ses geldi. İki uzun boylu, sarışın delikanlı içeri girdiler. Üzerlerinde denizci paltosu, içlerinde boğazlı kazak vardı. Başlarının üzerindeki yün bereler eğreti duruyordu. Will Anders ve Tom Anders, iki balıkçı kardeş rüzgârdan yanmışlardı, güçleri kuvvetleri yerindeydi ve neredeyse ikiz gibi görünüyorlardı.

"İyi akşamlar, Molly. Duydun mu?"

"Annie söyledi. Yola çıkmak için kötü bir gece."

"Bulutsuz bir geceden daha iyi böylesi. Bulutsuz gecelerde uçaklar görüyor. Başkan ne istiyormuş, Molly?"

"Bilmiyorum. Kardeşinizi duydum. Başınız sağolsun."

İki kardeş sessizleşti ve utanmış gibi bir hal aldı. "Bunun nasıl bir şey olduğunu sen herkesten iyi bilirsin," dedi Tom.

"Evet, evet bilirim."

Annie tekrar kapıya geldi ve boğuk bir fısıltıyla, "Geldiler!" dedi. Başkan Orden'la Doktor Winter içeri girdiler. Paltolarıyla şapkalarını çıkarıp kanepenin üzerine bıraktılar. Orden, Molly'nin yanına gidip alnından öptü.

"İyi akşamlar, canım."

Annie'ye döndü. "Koridorda bekle, Annie. Devriye geldiğinde bir kere vur, geçtikten sonra bir kere daha vur, tehlikeli bir durum olursa iki kere vur. Dış kapıyı hafif aralık bırakırsan biri geldiğinde daha rahat duyarsın."

Annie, "Peki, efendim," dedi. Koridora çıkıp kapıyı arkasından kapadı.

Doktor Winter sobanın başına geçip ellerini ısıtmaya başladı. "Sizin bu gece gideceğinizi duyduk, çocuklar."

"Gitmek zorundayız," dedi Tom.

Orden başını salladı. "Evet, biliyorum. Bay Corell'i de yanınızda götürecekmişsiniz."

Tom acı acı güldü. "Bunun adil olacağını düşündük. Teknesini alıyoruz. Onu burada bırakamayız. Sokaklarda dolaştığını görmek hiç hoş olmuyor.

"Keşke daha önce gitseydi. Onu yanınıza almak sizin için tehlikeli olacak," dedi Orden üzüntüyle.

"Sokaklarda dolaştığını görmek hiç hoş olmuyor," diye ağabeyinin sözünü tekrarladı Will. "Onu burada görmek insanlara iyi gelmiyor."

Winter sordu, "Onu alabilecek misiniz peki? Temkinli davranmıyor mu?"

"Evet, bir bakıma temkinli davranıyor tabii. Yine de akşam saat on ikide evine kadar yürüyerek gidiyor. Duvarın arkasın-

da bekleyeceğiz. Sanırım onu alt bahçeden deniz kıyısına kadar götürebiliriz. Teknesi orada demirli. Bugün tekneyi hazırladık."

Orden tekrar etti, "Keşke buna mecbur kalmasaydınız. Fazladan bir tehlike. Gürültü yaparsa devriye gelebilir."

"Gıkını bile çıkaramayacak, hem denizde kaybolması daha iyi olur. Kasabalılardan birisi onu indirirse yine bir sürü insan öldürürler. Denize açılması daha iyi," dedi Tom.

Molly tekrar örgüsünü aldı. "Onu denize mi atacaksınız?" diye sordu.

Will kızardı. "Denize gidecek, Hanfendi." Başkan'a döndü, "Bizi niçin görmek istediniz, efendim?"

"Sizinle konuşmak istedim. Doktor Winter'la biraz düşünmeye çalıştık... adalet, adaletsizlik, fetih kelimeleri çok söyleniyor. Halkımız işgale uğradı ama fethedildiklerini düşünmüyorum."

Kapıya gürültüyle tek bir kere vuruldu ve bütün oda sessizliğe gömüldü. Molly'nin şişleri durdu ve Başkan'ın ileri uzanmış eli havada kaldı. Kulağını kaşımakta olan Tom durmuştu ama elini kulağından çekmemişti. Odada kimse kıpırdamıyordu. Bütün gözler kapıya çevrilmişti. Devriyelerin ayak sesleri, botlarının gıcırtısı, konuşma sesleri önce uzaktan duyuldu, sonra yükselerek yakınlaştı. Kapının önünden geçtiler ve ayak sesleri uzakta kayboldu. Kapıya tekrar vuruldu. Odadakiler rahatladılar.

"Annie orada üşüyecek," dedi Orden. Kanepenin üzerinden paltosunu aldı ve kapıyı açıp Annie'ye uzattı. "Bunu sırtına al, Annie," dedi ve kapıyı kapattı.

"O olmasa ne yapardım bilmiyorum," dedi. "Her yere giriyor, her şeyi görüyor ve duyuyor."

"Birazdan çıkmamız gerekecek, efendim," dedi Tom.

"Şu Bay Corell işini unutsanız keşke," dedi Winter.

"Olmaz. Onu sokaklarda görmek hiç hoş olmuyor." Soru sorar gibi Başkan Orden'a baktı.

Orden ağır ağır konuşmaya başladı. "Basit konuşacağım. Burası küçük bir kasaba. Adalet ve adaletsizlik hep küçük şey-

lerde. Sizin kardeşinizi vurdular, Alex Morden'ı vurdular. Hainden intikam almak isteniyor. İnsanlar öfkeli ve mücadele etme imkânları yok. Ama hep küçük küçük şeyler yapılıyor. Fikire karşı fikir değil, insana karşı insan."

Winter tekrar söze girdi: "Bir doktorun yok etmeyi düşünmesi komik ama bence işgale uğramış bütün halklar direnmek ister. Silahımız yok; ruhlarımız ve bedenlerimiz yeterli değil. İnsan silahsız olunca yılgınlığa kapılıyor."

Will Anders sordu, "Bütün bunlar ne anlama geliyor, efendim? Bizden ne istiyorsunuz?"

"Onlarla savaşmak istiyoruz ama savaşamıyoruz," dedi Orden. "Şimdi insanlara karşı açlığı kullanıyorlar. Açlık zaaf getiriyor. Siz şimdi İngiltere'ye gidiyorsunuz. Belki kimse sizi dinlemeyecek ama onlara bizim... bu küçük kasabanın... silah talep ettiğini söyleyin."

"Silah mı istiyorsunuz?" diye sordu Tom.

Kapıya tekrar hızla vuruldu ve herkes olduğu yerde donakaldı. Dışarıdan yine devriyelerin sesi geliyordu ama bu sefer uygun adım koşuyorlardı. Will hemen kapıya yanaştı. Koşan adımlar evin hizasına geldi. Boğuk birkaç emir duyuldu ve devriye geçip gitti. Kapıya tekrar vuruldu.

"Birilerinin peşindeler herhalde. Bu sefer kim acaba?" dedi Molly.

"Artık gitmeliyiz," dedi Tom tedirginlikle. "Silah mı istiyorsunuz, efendim? Tüfek mi isteyelim?"

"Hayır, onlara buradaki durumu anlatın. İzleniyoruz. Yaptığımız her hamle misillemeyle karşılanıyor. Basit, gizli silahlarımız olsa, kaçamak kullanabileceğimiz silahlar, patlayıcılar, tren yollarını, cephanelikleri uçuracak dinamit, hatta mümkünse zehir." Öfkeyle konuşuyordu. "Bu onurlu bir savaş değil. Bu ihanet ve cinayet savaşı. Onların bize uyguladıkları yöntemleri uygulayalım! İngiliz bombardıman uçakları madenin üzerine büyük bombalarını atsınlar ama bize de kullanabileceğimiz, saklayabileceğimiz, rayların, tankların altına sıkıştırabileceğimiz küçük

bombalar göndersinler. O zaman silahlanmış oluruz, gizliden gizliye silahlanmış. O zaman işgalci, silahın hangimizde olduğunu bilemez. Bombardıman uçakları bize basit silahlar getirsin. Biz onları nasıl kullanacağımızı biliriz."

Winter araya girdi. "Nereye vuracağımızı asla bilemeyecekler. Askerler, devriyeler, hangimizin silahlı olduğunu asla bilemeyecek."

Tom alnını sildi. "Karşıya geçebilirsek onlara söyleriz, efendim ama... İngiltere'de iktidarda olanların sıradan insanların eline silah vermeye cesaret edemediğini söylüyorlar."

Orden ona baktı. "Hı! Ben bunu düşünmemiştim. Neyse, bekleyip göreceğiz. İngiltere ve Amerika'yı hâlâ böyle insanlar yönetiyorsa dünyayı kaybettik demektir zaten. Sizi dinleyen çıkarsa onlara bu söylediklerimizi iletin. Yardıma ihtiyacımız var ama onu alırsak," yüzü birden katılaştı, "onu alırsak biz kendimizi kurtarırız."

"Bize gerektiğinde kullanmak üzere saklayabileceğimiz, toprağa gömebileceğimiz dinamit bile verseler işgalci bir daha rahat yüzü görmez, asla! Bütün erzaklarını patlatırız."

Odada bir heyecan dalgası kabardı. "Evet, o zaman onların huzurlarıyla savaşabiliriz. Uykularıyla savaşabiliriz. Sinirleriyle ve kesinlikleriyle savaşabiliriz," dedi Molly hararetle.

"Hepsi bu mu, efendim?" diye sordu Will sakin sakin.

"Evet." Orden başını salladı. "Ana fikir bu."

"Ya bizi dinlemezlerse?"

"Deneyeceksiniz, tıpkı bu gece denizi aşmayı deneyeceğiniz gibi."

"Hepsi bu mu, efendim?"

Kapı açıldı ve Annie sessizce içeri girdi. Orden, "Hepsi bu. Şimdi çıkacaksanız, önden Annie'yi göndereyim de yol açık mı diye baksın," dedi. Başını kaldırdığında Annie'nin içeri girmiş olduğunu gördü. "Eve doğru bir asker geliyor. Daha önce burada olan askere benziyor. Burada Molly'nin yanında bir asker vardı demin," dedi Annie.

Diğerleri Molly'ye baktılar. "Kapıyı kilitledim," dedi Annie.

"Ne istiyor?" diye sordu Molly. "Neden geri geldi?"

Kapı usulca vuruldu. Orden, Molly'nin yanına gitti. "Ne oldu, Molly? Başın dertte mi?"

"Hayır," dedi Molly, "hayır! Arkadaki yola çıkın. Arka kapıdan. Hadi çabuk, çabuk!"

Kapı tekrar çalındı. Bir erkek yavaşça seslendi. Molly mutfak kapısını açtı. "Çabuk, çabuk!" dedi.

Başkan karşısına geçip durdu. "Başın dertte mi, Molly? Bir şey yapmadın değil mi?"

"Aynı asker gelmiş herhalde. Demin burada bir asker vardı," dedi Annie soğuk bir sesle.

"Evet," dedi Molly, Başkan'a. "Burada demin bir asker vardı."

"Ne istedi?" diye sordu Başkan.

"Bana kur yapmak istedi."

"Ama yapmadı, öyle mi?" diye sordu Orden.

"Hayır," dedi Molly, "yapmadı. Siz gidin ben başımın çaresine bakarım."

"Molly, başın dertteyse sana yardım edelim," dedi Orden.

"Benim başımdaki derdin çaresi yok," dedi Molly. "Gidin hadi," diyerek onları kapıdan dışarı itti.

Annie geride kalmıştı. Molly'ye baktı. "Bu asker ne istiyor?"

"Ne istediğini bilmiyorum."

"Ona bir şey anlatacak mısın?"

"Hayır." Molly hayretle tekrar etti, "Hayır." Sonra sert bir sesle ekledi, "Hayır, Annie, tabii ki anlatmayacağım!"

Annie kaşlarını çattı. "Ona bir şey anlatmazsan iyi edersin, küçük hanım!" dedi ve dışarı çıkıp kapıyı arkasından çekti.

Ön kapı yine çalındı ve bir erkek sesi duyuldu.

Molly odadaki lambayı almaya gittiğinde üzerinde ağır bir yük var gibiydi. Yukarıdan lambaya baktı. Masaya baktı ve örgüsünün yanında duran büyük makası gördü. Şaşkın şaşkın makası keskin tarafından tuttu. Parmakları aşağı doğru kaydı ve gözlerinde dehşet ifadesiyle makası bir bıçak gibi kavradı. Başını

lambaya eğdi ve yüzü ışıkla doldu. Yavaşça makası kaldırıp elbisesinin içine soktu.

Kapı çalınmaya devam ediyordu. Onu çağıran sesi duydu. Lambanın üzerine eğilip aniden üfleyerek ışığı söndürdü. Kömür sobasının bir nokta şeklindeki kırmızı ışığı dışında oda karanlıkta kaldı. Kapıyı açtı. Sesi gergin ve tatlıydı. "Geliyorum, Teğmen, geliyorum!" diye seslendi.

YEDİNCİ BÖLÜM

Karanlık, berrak gecede, beyaz, soluk yarım ay pek fazla ışık vermiyordu. Kutbun en soğuk yerinden, hiç durmadan, azalıp çoğalmadan esen sakin rüzgâr, karın üzerinde kuru kuru şarkı söylüyordu. Toprağın üzerine yığılmış kar, çok derin ve kum gibi kuruydu. Evler, birikmiş karın içindeki çukurlara kıvrılınıştı; soğuk yüzünden kepenkleri kapanmış pencereler karanlıktı ve harsız ateşlerden azıcık duman yükseliyordu.

Kasabanın kaldırımları buz tutmuş, iyice katılaşmıştı. Sefil, üşüyen devriyeler geçmediğinde sokaklar sessizdi. Evler gecenin içinde karanlıktı ve içlerinde çok az sıcaklık kalıyordu sabaha. Maden girişinin yakınlarında nöbetçiler gökyüzünü izliyor, dinleme aletlerini gökyüzüne çeviriyorlardı çünkü bulutsuz, bombardımana uygun bir geceydi. Böyle gecelerde kanatlı çelik kovanlar ıslık çalarak aşağı düşüyor ve gürleyerek paramparça oluyordu. Ay fazla aydınlatmasa da bu gece gökyüzünden bakıldığında yer görülebilirdi.

Köyün çıkışına doğru, küçük evler arasında bir köpek soğuktan ve yalnızlıktan şikayet ediyordu. Burnunu kendi tanrısına kaldırıp, kendi payına düşen dünyanın durumunu uzun ve eksiksiz anlattı. Geniş karınlı, zengin bir ses dağarcığı ve kontrolü olan, deneyimli bir şarkıcıydı. Devriyedeki altı asker, sokaklarda mutsuz ve ağır yürürlerken köpeğin şarkısını duydular, iyice sarınmış askerlerden biri, "Her gece biraz daha fazla uluyor. Onu vurmak zorunda kalacağız galiba," dedi.

Bir başkası cevap verdi. "Neden? Bırak ulusun. Benim kulağıma iyi geliyor. Memlekette benim de uluyan bir köpeğim var-

dı. Onu bir türlü eğitememiştim. Sarı bir köpekti. Uluma sesi bana kötü gelmiyor. Diğer köpeklerle birlikte benim köpeği de almışlardı," dedi ifadesiz bir sesle.

"İnsanların ihtiyacı olan yiyeceği köpeklerin yemesine izin verilemezdi," dedi onbaşı.

"Şikayet etmiyorum. Gerekliydi biliyorum. Liderler gibi plan yapamam ben. Ama burada bizim kadar bile yiyeceği olmayan insanların köpek beslemesi bana komik geliyor. Gerçi epey sıskalar, hem insanlar hem köpekler."

"Buradakiler aptal," dedi onbaşı. "Onun için bu kadar çabuk yenildiler. Bizim gibi plan yapamıyorlar."

"Bu iş bittikten sonra yine köpek besleyebilecek miyiz acaba," dedi asker. "Amerika'dan ya da başka bir yerden alıp yeniden üretmeye başlayabiliriz. Amerika'da ne cins köpekler vardır sence?"

"Bilmiyorum," dedi onbaşı. "Muhtemelen sahip oldukları diğer şeyler kadar çılgın köpekler vardır." Biraz durup devam etti. "Köpek bakmak o kadar da iyi değildir belki. Polis işleri dışında kendimizi hiç onlarla meşgul etmesek daha iyi olur."

"Belki de," dedi asker. "Liderin köpek sevmediğini duydum. Köpekler onu kaşındırıyor ve hapşırtıyormuş."

"Herkes bir şey uyduruyor," dedi onbaşı. "Dinleyin!" Devriye durdu ve uzaktan uçakların arı vızıltısı duyuldu.

"Geliyorlar," dedi onbaşı. "Neyse hiç ışık yok. En son iki hafta önce gelmişlerdi, değil mi?"

"On iki gün oldu," dedi asker.

Madendeki nöbetçiler de uçakların yüksekten gelen uğultusunu duymuşlardı. "Yüksekten uçuyorlar," dedi bir çavuş. Yüzbaşı Loft, miğferinin siperliği altından görebilmek için başını iyice geriye attı. "Bence 20.000 feet üzeri," dedi. "Belki başka yere gidiyorlardır."

"Fazla uçak yok." Çavuş kulak kabarttı. "Üç tane filan. Batarya-yı çağırayım mı?"

"Söyle tetikte olsunlar yeter, sonra da Albay Lanser'ı ara... yok arama. Belki de uçaklar buraya gelmiyorlardır. Neredeyse üzerimizden geçtiler, hem pike yapmaya da başlamadılar."

"Sanki daire çiziyorlar gibi geldi bana. Galiba iki tane filan," dedi çavuş.

İnsanlar yattıkları yerden uçakların sesini duymuş, kuştüyü yataklarına iyice gömülerek kulak kabartmışlardı. Belediye Sarayı'nda bu belli belirsiz ses Albay Lanser'ı uyandırdı ve sırtüstü dönüp, gözlerini iyice açarak karanlık tavana baktı; daha iyi duyabilmek için nefesini tuttu ama o zaman da kalbi öyle gürültülü atmaya başladı ki nefes alırken işittiği kadar iyi işitemedi. Başkan Orden da uçakların sesini uykusunda duydu, uçaklar rüyasına karıştı ve uykusunda kımıldanıp fısıldadı.

Yükseklerde iki bombardıman uçağı daire çiziyordu, çamur rengi iki uçak. Gazı kısıp dönerek süzüldüler. Her birinin karnından küçük küçük şeyler dökülüyordu, birbiri ardına yüzlerce küçük nesne. Paketler birkaç metre düştükten sonra küçük paraşütleri açılıyor, dünyaya doğru sessizce ve ağır ağır süzülmeye başlıyorlardı, sonra uçaklar yeniden gazı açıp yükseliyor, sonra gazı kısıp tekrar daire çiziyorlardı ve o küçük nesneler tekrar dökülmeye başlıyordu; sonunda uçaklar dönüp geldikleri yöne geri gittiler.

Küçük paraşütler tüylü tohumlar gibi uçuşuyor, rüzgar onları ayırıp etrafa saçıyordu. Öyle yavaş süzülüyor, öyle yumuşak iniyorlardı ki bazen yirmi beş santimlik dinamit paketleri karın üzerinde diklemesine kalıyor, küçük paraşütler de usulca üstlerini örtüyordu. Karın üzerinde siyah siyah görünüyorlardı. Beyaz tarlalara, tepelerdeki ağaçlıklara iniyor, ağaçların üzerine inip dallarında asılı kalıyorlardı. Bazıları kasabadaki evlerin damlarına, bazıları küçük ön bahçelere inmişti, bir tanesi de Misyoner Aziz Albert heykelinin karla kaplı başının üzerine konmuştu.

Küçük paraşütlerden biri sokakta devriyenin hemen ilerisine indi ve çavuş, "Dikkat! Saatli bomba," dedi.

"O kadar büyük değil," dedi bir asker.

"Olsun, yanına gitmeyin." Çavuş fenerini çıkarıp nesnenin üzerine tuttu, mendilden daha büyük olmayan açık mavi, küçük bir paraşüttü ve ucunda mavi kağıda sarılmış bir paket vardı.

"Kimse dokunmasın," dedi çavuş. "Harry, madene gidip Yüzbaşı'yı getir. Biz bu ne idüğü belirsiz şeyin başında bekliyoruz."

Şafak sökmeye başlayınca, kırlarda evlerinden çıkan insanlar karın üzerinde mavi benekler gördüler. Gidip onları topladılar. Paketleri açıp içlerinde yazanları okudular. Hediyeyi görünce aniden sinsileştiler ve uzun tüpleri paltolarının altına sokup gizli bir yere sakladılar.

Çocukların da hediyeden haberleri oldu ve korkunç bir Paskalya yumurtası avına çıkarak dağı taşı taradılar; şanslı bir çocuk mavi renkli bir şey gördüğünde hemen ödüle koştu, paketi açtı, tüpü sakladı ve ailesine haber verdi. Korkan ve tüpleri askerlere veren bazı kasabalılar vardı ama çok da fazla değillerdi. Askerler de kendi Paskalya yumurtası avlarını yaptılar kasabada ama onlar bu işte çocuklar kadar iyi değildi.

Belediye Sarayı'nın çalışma odasında, yemek masası ve etrafındaki sandalyeler, Alex Morden'ın vurulduğu gün yerleştirildikleri şekilde duruyordu. Odada, Başkan'ın sarayı olduğu zamanların güzelliği kalmamıştı. Önlerinde koltuk durmayan duvarlar çok boş görünüyordu. Üzerine kağıtlar dağılmış masa, odayı büro gibi gösteriyordu. Şömine rafındaki saat dokuzu çaldı. Şafakla birlikte yüklü kar bulutları geldiği için kasvetli, karanlık bir gündü.

Annie, Başkan'ın odasından çıktı; masaya gidip üzerinde duran kağıtlara baktı. Yüzbaşı Loft içeri girdi. Annie'yi görünce kapının ağzında durdu.

"Burada ne işin var?" diye sordu.

"Evet, efendim," dedi Annie somurtarak.

"Burada ne işin var diye sordum."

"Temizlik yapmaya gelmiştim."

"Bırak böyle kalsın, git şimdi."

"Evet, efendim," dedi Annie ve Yüzbaşı kapının önünden çekilir çekilmez hemen dışarı çıktı.

Yüzbaşı Loft kapıya dönüp, "Tamam, getirin," dedi. Arkasındaki kapıdan içeri bir asker girdi, omzunda tüfeği asılıydı ve kol-

ları mavi paketlerle doluydu, paketlerin uçlarından ipler ve mavi kumaş parçaları sarkıyordu.

"Masaya bırak," dedi Loft. Asker çevik bir hareketle paketleri bıraktı. "Şimdi yukarı çıkıp Albay Lanser'a, burada... bu şeylerle onu beklediğimi söyle." Asker olduğu yerde dönüp odadan çıktı.

Loft masaya gidip paketlerden birini eline aldı ve yüzünde hoşnutsuz bir ifade belirdi. Paraşütün küçük mavi kumaşını tuttu, başının üzerine kaldırıp bıraktı ve kumaş açılıp paket yere doğru süzüldü. Paketi tekrar alıp inceledi.

O sırada Albay Lanser, peşinde Binbaşı Hunter'la hızla odaya girdi. Hunter'ın elinde kare şeklinde sarı bir kağıt vardı. Lanser, "Günaydın, Yüzbaşı," dedi ve masanın başına geçip oturdu. Bir an küçük tüp yığınına baktı, sonra içlerinden birini eline aldı. "Otur, Hunter," dedi. "Bunları inceledin mi?"

Hunter bir sandalye çekip oturdu. Elindeki sarı kağıda baktı. "Çok ayrıntılı incelemedim," dedi. "Demiryolunun on beş kilometrelik bölümünde üç yer tahrip edilmiş."

"Şunlara bir bak da düşünceni söyle," dedi Lanser.

Hunter tüplerden birini alıp dışındaki kaplamayı çıkardı, içerde tüpün yanında küçük bir paket vardı. Hunter bıçağını çıkarıp tüpü kesti. Yüzbaşı Loft omzunun üzerinden bakıyordu. Sonra Hunter kestiği yeri kokladı ve parmaklarını birbirine sürttü. "Çok saçma. Bildiğin dinamit bu. Test etmeden ne oranda nitrogliserin içerdiğini söyleyemem." Çevirip altına baktı. Sıradan bir dinamit başlığı, civa fulminatı ve fitili var... sanırım bir dakikalık." Tüpü masanın üzerine geri koydu. "Çok ucuz ve çok basit," dedi.

Albay, Loft'a baktı. "Bunlardan elli kadarını topladık, doksan kadar da boş paraşüt topladık. İnsanlar nedense tüpleri aldıktan sonra paraşütleri bırakmışlar ve bizim henüz bulamadığımız daha çok sayıda paket var muhtemelen."

Lanser elini salladı. "O kadar da önemli değil," dedi. "İstedikleri kadar atsınlar. Buna engel olamayız ve onlara karşı da kullanamayız. Onlar hiçbir yeri fethetmedi."

"Onları dünya üzerinden silebiliriz!" dedi Loft haşin bir sesle.

Hunter, çubuklardan birinin üzerindeki bakır başlığı kurcalıyordu. Lanser, "Evet... tabii bunu yapabiliriz. Şu paket kağıdına baktın mı, Hunter?" dedi.

"Daha bakmadım, vakit bulamadım."

"Şeytanın aklına gelmez," dedi Albay Lanser. Paket kağıdı mavi olduğu için kolayca görülebiliyor. Kağıdı açtığında," küçük paketi eline aldı, "bir parça çikolata buluyorsun. Herkes bunu aramaya çıkar. Bahse girerim bizim askerler de çikolatayı çalmıştır. Hele çocuklar Paskalya yumurtası gibi bunların peşine düşer."

Bir asker gelip Albay'ın önüne kare şeklinde sarı bir kağıt koydu ve çekildi, Lanser kağıda şöyle bir göz atınca acı acı güldü. "Bu seni ilgilendiriyor, Hunter. Senin hatta iki yeri daha uçurmuşlar."

Hunter incelediği bakır başlıktan gözlerini kaldırıp sordu, "Bunun yaygınlığı nedir? Her yere atmışlar mı?"

Lanser duraladı. "İşin komik tarafı da o. Başkentle konuştum. Sadece bizim buraya atmışlar."

"Bunu neye yoruyorsunuz?" diye sordu Hunter.

"Kesin bir şey söylemek zor. Sanırım burada deniyorlar. Eğer burada işe yararsa herhalde her yerde aynı şeyi yapacaklar, işe yaramazsa boşuna uğraşmayacaklar."

"Ne yapacaksınız?" diye sordu Hunter.

"Başkent bana bunu amansızca bastırmamı emretti, böylece başka yerlere atamayacaklar."

"Ben demiryolundaki beş bozuk yeri nasıl tamir edeceğim? Şu anda elimde buna yetecek kadar ray yok," diye sızlandı Hunter.

"Bir kısmını eski hatlardan sökmen gerekecek herhalde," dedi Lanser.

"Ama o zaman yol çok berbat olur."

"Ama en azından bir yol olur."

Binbaşı Hunter kurcaladığı tüpü yığının üzerine attı. Loft araya girdi, "Bunu derhal durdurmalıyız, komutanım. Bunları toplayanları kullanmadan önce tutuklayıp cezalandırmalıyız. Bu

insanlar zaaf içinde olduğumuzu düşünmesinler diye derhal harekete geçmeliyiz."

Lanser ona gülümsüyordu, "Dur bakalım, Yüzbaşı. Bir bakalım durum ne gösterecek, çözümü ondan sonra ararız," dedi.

Yığının içinden bir başka paketi alıp kağıdını yırttı. Küçük çikolatayı ağzına atıp çiğnedi. "Şeytanın aklına gelmez. Hem de iyi çikolata. Ben bile karşı koyamam. Yüklü bir alışveriş yapınca verilen ödüller gibi." Sonra eline dinamiti aldı. "Bu konuda sahiden ne düşünüyorsun, Hunter?"

"Demin dedim ya. Küçük işler için çok ucuz ve etkili bir alet, bir dakikalık fitilli, başlıklı dinamit. Nasıl kullanılacağını bilirsen işe yarar. Bilmezsen yaramaz."

Lanser, paket kağıdının içindeki yazıyı okudu. "Bunu okudun mu?"

"Şöyle bir baktım," dedi Hunter.

"Ben iyice okudum, senin de dikkatle dinlemeni istiyorum," dedi Lanser. Kağıttan okumaya başladı, "'Teslim olmamış insanlara: Bunu saklayın. Kendinizi ele vermeyin. Buna daha sonra ihtiyacınız olacak. Bu, dostlarınızdan size ve sizden de ülkenizi işgal edenlere bir hediyedir. Bununla büyük şeyler yapmaya çalışmayın.'" Birkaç satır atladı. "Neredeydi, 'ülkedeki demiryolları.' Ve, 'gece çalışın.' Ve, 'ulaşımı engelleyin.' Şurası: 'Talimatlar: Demiryolları. Lokumu rayın altına, ek yerinin yakınına sokun ve sıkıca bağlayın. Etrafını çamur ya da sıkıştırılmış karla sağlamlayın. Fitil yandıktan sonra kaçmak için ağır ağır altmışa sayacak kadar zamanınız var.'"

Hunter'a baktı ve Hunter sadece, "İşe yarar," dedi. Lanser tekrar kağıda bakıp birkaç satır daha atladı. "'Köprüler: Zayıflatın, yıkmayın.' Başka, 'telsiz anterleri,' biraz aşağıda, 'su yolları, kamyonlar.'" Mavi el ilanını masaya bıraktı. "Durum budur."

Loft öfkeyle, "Bir şey yapmalıyız! Bunu kontrol etmenin bir yolu olmalı. Karargâhtakiler ne diyor?" dedi.

Lanser dudaklarını büzdü, parmakları dinamit lokumlarından biriyle oynuyordu. "Onlar daha bir şey demeden ne diyeceklerini

söyleyebilirim. Emir şöyle: 'Bubi tuzağı kurun ve çikolatayı zehirleyin.'" Bir an durdu. "Hunter, ben iyi, sadık bir askerim ama bazen karargâhtakilerin dahiyane fikirlerini duyduğumda keşke sivil olsaydım, ihtiyar, yatalak bir sivil olsaydım diyorum. Daima karşılarında aptal insanlar var zannediyorlar. Bunun kendi zekalarının ölçüsü olduğunu söylemiyorum, değil mi?"

Hunter gülerek ona baktı. "Söylemiyor musunuz?"

Lanser sert bir sesle, "Hayır, söylemiyorum. Ama ne olacak? Birisi bunlardan birini alacak ve bizim bubi tuzağı yüzünden paramparça olacak. Bir çocuk çikolatayı yiyecek ve striknin zehirlenmesinden ölecek. Ya sonra?" dedi ve ellerine baktı. "Dinamitleri uzaktan çubukla dürtükleyecekler ya da ip bağlayıp çekecekler. Çikolatayı önce kediye yedirecekler. Kahretsin, Binbaşı, bunlar zeki insanlar. Aptalca tuzaklar onları ikinciye yakalayamaz."

Loft boğazını temizledi. "Komutanım, bu yenilmiş bir insanın konuşması," dedi. "Bir şeyler yapmalıyız. Sizce neden sadece buraya attılar, komutanım?"

"İki sebebi olabilir: Ya burayı rastgele seçtiler ya da burasıyla dışarısı arasında iletişim var. Birkaç delikanlının kaçtığını biliyoruz."

"Bir şey yapmalıyız, komutanım," dedi Loft görev bilinciyle.

Lanser ona döndü. "Loft, sanırım seni Genel Kurmay'a önereceğim. Daha sorunun ne olduğunu anlamadan işe koyulmak istiyorsun. Bu fetih şekli yeni. Eskiden insanları silahsız ve bilgisiz bırakmak mümkündü. Şimdi radyolarını dinliyorlar ve onlara engel olamıyoruz. Hatta radyoları bile bulamıyoruz."

Bir asker kapıdan başını uzattı. "Bay Corell sizi görmek istiyor, komutanım."

Lanser, "Beklesin," dedi. Loft'la konuşmaya devam etti. "El ilanlarını okudular, üzerlerine havadan silah yağıyor. Şimdi dinamit geldi, Yüzbaşı. Bundan sonra el bombası ya da zehir gelecek."

"Daha zehir atmadılar," dedi Loft endişeyle.

"Hayır ama atacaklar. İnsanlar şu küçük dart oklarını mesela siyanüre bulasa ve geldiğini bile duyamayacağın bu sessiz, kü-

çük şeyler hiç hissettirmeden üniformanı delse, eminim adamlarımızın hatta belki senin bile moralin bozulurdu. Ya adamlarımız insanların elinde arsenik olduğunu öğrenirse ne olur? Sen ya da diğerleri rahatça yiyip içebilir misiniz?"

"Düşmanın kampanyasını siz mi yazıyorsunuz, Albay?" dedi Hunter iğneleyen bir sesle.

"Hayır, öngörmeye çalışıyorum."

"Komutanım, dinamitleri aramamız gerekirken oturmuş burada konuşuyoruz. Bu insanlar arasında bir örgüt varsa onu bulmalıyız, onu ezmeliyiz."

"Evet," dedi Lanser, "hiç acımadan ezmeliyiz. Sen yanına bir tim al, Loft. Prackle da bir tane alsın. Keşke daha çok düşük rütbeli subayımız olsaydı. Tonder'ın kendini öldürtmesi işlerimizi kolaylaştırmadı. Kadınları rahat bıraksa olmaz mıydı?"

"Teğmen Prackle'ın hareketlerini beğenmiyorum, komutanım," dedi Loft.

"Ne yapıyor?"

"Hiçbir şey yapmıyor ama hem çok tedirgin hem de çok gamlı."

"Evet," dedi Lanser, "biliyorum. Bu benim çok sık dile getirdiğim bir konu. Belki bu kadar sık dile getirmesem şimdiye tümgeneral olmuştum. Gençlerimizi zafer için eğittik, kabul etmek gerekir ki zafer esnasında muhteşemler ama yenilgi esnasında nasıl davranacaklarını bilemiyorlar. Onlara başka gençlerden daha cesur ve daha zeki olduklarını öğrettik. Başka gençlerden azıcık bile daha cesur ve daha zeki olmadıklarını görmek onları şoke etti."

"Yenilgi demekle neyi kastediyorsunuz? Biz yenilmedik," dedi Loft haşin bir sesle.

Lanser uzun bir an hiçbir şey söylemeden ona soğuk soğuk baktı, nihayet Loft gözlerini indirerek, "Komutanım," dedi.

"Teşekkür ederim," dedi Lanser.

"Diğerlerinden bunu talep etmiyorsunuz, komutanım."

"Onlar düşünmeden konuştukları için hakaret olmuyor. Sen söylemediğinde, aşağılayıcı oluyor."

"Evet, komutanım," dedi Loft.

"Şimdi git, Prackle'ı gözünün önünde tutmaya çalış. Aramaya başla. Açık bir eylem görülmediği müddetçe ateş etmenizi istemiyorum, anlaşıldı mı?"

"Evet, komutanım," dedi Loft ve resmi bir selam verip odadan çıktı.

Hunter gülen gözlerle Albay Lanser'a baktı. "Ona biraz sert davranmadınız mı?"

"Davranmak zorundaydım. Korkuyor. Onun gibileri bilirim. Korktuğu zaman disiplin altına almak gerekir yoksa dağılır. Başkaları gücünü anlayıştan alır, onun gibiler disiplinden. Rayalarının başına geri dönsen iyi olacak. Gerçi asıl bu gece patlatırlar bence."

Hunter ayağa kalktı, "Evet. Başkentten emir geliyordur herhalde değil mi?" dedi.

"Evet."

"Peki ne..."

"Ne olduğunu sen de biliyorsun," diye lafını böldü Lanser. "Ne olabileceğini. Liderleri yakalayın, liderleri vurun, rehine alın, rehineleri vurun, daha fazla rehine alın, vurun" –başta yükselmiş olan sesi adeta bir fısıltıya dönüşmüştü– "nefret büyüdükçe büyüyecek, yara büyüdükçe büyüyecek."

Hunter bir an durakladı. "İsim listesindekilerden hüküm giyen var mı?" dedi ve başıyla Başkan'ın odasını işaret etti.

Lanser başını iki yana salladı. "Henüz yok. Şimdilik sadece tutuklandılar."

Hunter sakin bir sesle, "Albay, sizce bir tavsiyede bulunsam... belki biraz aşırı yoruldunuz, Albay? Sizce aşırı yorulduğunuzu rapor etsem mi?" dedi.

Lanser bir anlığına eliyle gözlerini kapadı, sonra omuzları dikleşti ve yüzü katılaştı. "Ben sivil değilim, Hunter. Zaten yeterince subayımız yok. Biliyorsun. Sen işinin başına git, Binbaşı. Benim Corell'i görmem gerekiyor."

Hunter gülümsedi. Kapıyı açtı ve dışarıdaki birine "Evet, burada," dedi, sonra omzunun üzerinden Lanser'a, "Prackle burada. Sizi görmek istiyor," dedi.

"İçeri gönder," dedi Lanser.

Prackle içeri girdi, yüzünde aksi ve savaşçı bir ifade vardı. "Albay Lanser, komutanım, ben..."

"Otur," dedi Lanser. "Otur dinlen biraz. Şimdi iyi bir asker ol, Teğmen."

Prackle'ın gerginliği çabuk çözüldü. Masanın başına oturup dirseklerini dayadı. "Benim ricam..."

"Bir dakika bekle. Ne istediğini biliyorum. Böyle olacağını düşünmemiştin, değil mi? Hoş bir şey olacağını düşünmüştün."

"Bizden nefret ediyorlar," dedi Prackle. "Bizden çok ama çok nefret ediyorlar."

Lanser güldü. "Ben meseleyi biliyorum. Asker yapmak için genç erkekler lazım ama genç erkeklerin de genç kadınlara ihtiyacı var, değil mi?"

"Evet, mesele bu."

"Eee," dedi Lanser anlayışlı bir sesle, "senden nefret mi ediyor?"

Prackle ona hayretle baktı. "Bilmiyorum, komutanım. Bazen sadece acıdığını düşünüyorum."

"Sen de çok mutsuzsun, öyle mi?"

"Burayı sevmiyorum, komutanım."

"Hayır, bunun eğlenceli bir şey olacağını düşünmüştün değil mi? Teğmen Tonder kendini dağıttı, sonra tedbirsizce dışarı çıktı ve kendini bıçaklattı. Seni evine gönderebilirim. Sana burada ihtiyacımız olduğunu bile bile yine de eve gitmek ister misin?"

Prackle huzursuzca, "Hayır, komutanım, istemem," dedi.

"Güzel. Şimdi sana bir şey anlatacağım, umarım anlarsın. Artık bir erkek değilsin. Askersin. Rahatının hiçbir önemi yok, hatta Teğmen, hayatının da fazla önemi yok. Hayatta kalırsan anıların olacak. Sahip olabileceğin tek şey bu. Bu arada emir alacak ve

o emirleri yerine getireceksin. Emirlerin çoğu sevimsiz olacak ama bu konuda yapabileceğin bir şey yok. Sana yalan söylemeyeceğim, Teğmen. Seni bu durum için eğitmeleri gerekirdi, çiçek bezeli sokaklar için değil. Ruhunu doğrulukla inşa etmeleri gerekirdi, yalanlarla değil." Sesi katılaştı. "Ama bu işe girdin bir kere, Teğmen. Şimdi kalacak mısın yoksa bırakacak mısın? Biz ruhun için bir şey yapamayız."

Prackle ayağa kalktı. "Teşekkür ederim, komutanım."

"Şu kız," diye devam etti Lanser, "ona tecavüz edebilir, onu koruyabilir ya da onunla evlenebilirsin, Teğmen, emrediliğinde onu vurabileceksen onunla ne yaptığın hiç farketmez."

Prackle bitkin bir sesle, "Evet, komutanım, teşekkür ederim, komutanım," dedi.

"İnan bana bunu bilmek daha iyi. İnan bana. Bilmek daha iyi. Şimdi git, Teğmen ve Corell hâlâ dışarıda bekliyorsa onu içeri gönder." Teğmen Prackle'ın kapıdan çıkışını seyretti.

Bay Corell içeri girdiğinde eskisinden çok farklı görünüyordu. Sol kolu alçıya alınmıştı ve o eski şakacı, dost canlısı, güleç Corell kalmamıştı. Yüzü acıyla kasılmıştı ve gözleri ölü bir domuzun gözleri gibi aşağı bakıyordu.

"Daha önce gelmem gerekirdi, Albay," dedi, "ama işbirliğini reddeden tavrınız yüzünden çekindim."

"Hatırladığım kadarıyla raporunuza cevap bekliyordunuz," dedi Lanser.

"Ondan çok daha fazlasını bekliyordum. Otorite konumunu benden esirgediniz. Değersiz olduğumu söylediniz. Siz gelmeden çok önce benim bu kasabada yaşadığımı unuttunuz. Benim tavsiyemin aksine Başkan'ı yerinde bıraktınız."

"O yerinde kalmasa şimdikinden çok daha büyük kargaşa yaşardık," dedi Lanser.

"O sizin fikriniz," dedi Corell. "O adam bu isyankâr halkın lideri."

"Saçma," dedi Lansen, "o sadece sıradan bir adam."

Corell sağlam eliyle sağ cebinden siyah kaplı bir defter çıkardı ve tek elinin parmaklarıyla açtı. "Kaynaklarım olduğunu, sizden çok önce burada olduğumu unuttunuz, Albay. Başkan Orden'ın bu cemiyetteki her olayla sürekli temas halinde olduğunu size rapor etmek durumundayım. Teğmen Tonder'ın öldürüldüğü gece cinayetin işlendiği evdeydi. Kız dağlık alana kaçtığında, onun akrabalarından birinin yanında kaldı. Kızın izini oraya kadar sürdüm ama ondan sonra kaybettim. Orden buradan kaçan bütün erkekleri biliyordu ve onlara yardım etti. Hatta bu küçük paraşütlerle bile ilgisi olduğundan şüpheleniyorum."

"Ama kanıtlayamıyorsunuz," dedi Lanser hevesle.

"Hayır," dedi Corell, "kanıtlayamıyorum. İlk söylediğim şeyi biliyorum, ikincisi ise sadece şüphe. Belki de bu sefer beni dinlemek istersiniz."

Lanser, "Ne ima ediyorsunuz?" dedi sakin bir sesle.

"Bu imalar, Albay, imadan biraz daha kuvvetli. Orden derhal rehin alınmalı ve hayatta kalması bu toplumun barışçılığına bağlı olmalı. Hayatı tek bir dinamit lokumunun tek bir fitilinin ateşlenmesine bağlı olmalı."

Elini cebine atıp katlanmış bir kağıt çıkardı ve açıp Albay'ın önüne koydu. "Karargâha yazdığım rapora gelen cevap bu, efendim. Bunun bana belli bir otorite verdiğini farketmişsinizdir."

Lanser kağıda bakıp sükûnetle konuştu. "Benim üzerimden atladın öyle mi?" Corell'e ondan hoşlanmadığını açıkça belli eden nazarlarla baktı. "Yaralanmışsın diye duydum. Nasıl oldu?"

"Teğmeninizin öldürüldüğü gece bana pusu kuruldu. Devriye beni kurtardı. O gece bir iki kasabalı benim teknemle kaçtı. Şimdi Albay, Başkan Orden'ın rehin alınması gerektiğini bundan daha kuvvetle ifade etmeme gerek var mı?"

"Kendisi burada, bir yere kaçmadı. Onu bundan daha fazla nasıl rehin alabiliriz?"

Aniden uzaktan bir patlama sesi geldi ve ikisi de sesin geldiği tarafa baktılar. "İşte, Albay, siz de gayet iyi biliyorsunuz, bu de-

ney burada başarılı olursa işgal ettiğimiz bütün ülkelere dinamit atılacak," dedi Corell.

"Ne öneriyorsunuz?" diye sordu Lanser sükûnetle.

"Demin söyledim. İsyana karşı Orden'ı kullanmalıyız."

"Peki ya yine de isyan ederlerse ve Orden'ı vurursak ne olacak?"

"O zaman sıra Doktor'a gelir; resmi bir konumu olmasa da kasabadaki ikinci otorite o."

"Ama resmi bir görevi yok."

"İnsanlar ona güvenir."

"Diyelim ki onu da vurduk, sonra?"

"Sonra otorite bize geçer. İsyan bastırılmış olur. Liderlerini öldürünce isyan bastırılır."

"Gerçekten böyle mi düşünüyorsunuz?" diye sordu Lanser.

"Öyle olsa gerek."

Lanser başını ağır ağır salladı, sonra seslendi, "Nöbetçi!" Kapı açıldı ve bir asker göründü. "Çavuş," dedi Lanser, "Başkan Orden'ı ve Doktor Winter'ı gözaltına alacaksın. Orden'ın başına bir nöbetçi dik, Winter'ı da hemen buraya getir."

"Emredersiniz, komutanım," dedi nöbetçi.

Lanser, Corell'e baktı ve "Umarım ne yaptığınızı biliyorsunuzdur. Umarım ne yaptığınızı biliyorsunuzdur," dedi.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Küçük kasabada haber hızla yayıldı. Kapı aralarında fısıltılarla, kaçamak, anlamlı bakışlarla –"Başkan gözaltında"– bütün kasabada küçük sessiz bir neşe dolaşmaya başladı, vahşi küçük bir neşe, insanlar sakin sakin birbirleriyle konuşup sonra yollarına gidiyorlardı, yiyecek almak için dükkânlara giren insanlar bir anlığına tezgâhtarların kulağına eğiliyor, bir kelime birinden diğerine gidiyordu.

İnsanlar kırlara, ormanlara, dinamit aramaya gittiler. Karların içinde oynayan çocuklar dinamitleri buldular, artık onlar bile talimatları biliyordu. Paketleri açıyor, çikolatayı yiyor, dinamiti kara gömüyor ve ailelerine nerede olduğunu söylüyorlardı.

Kasabanın epey uzağında bir adam bir lokum bulmuş, talimatları okumuş ve kendi kendine "İşe yarıyor mu acaba?" diye sormuştu. Lokumu kara saplamış, fitili yakmış, koşarak uzaklaşırken içinden saymıştı ama biraz hızlı saymıştı. Dinamit patladığında altmış sekize gelmişti. "İşe yarıyor," deyip telaşla başka lokumlar aramaya başladı.

Adeta işaret almış gibi insanlar evlerine girdiler ve kapılar kapanıp sokaklar sessiz kaldı. Madende askerler tünele giren her madenciyi dikkatle, tekrar tekrar arıyorlardı; askerler asabi ve kabaydı, madencilerle sert sert konuşuyorlardı. Madenciler onlara soğuk soğuk bakıyordu ama gözlerinin ardında vahşi küçük bir neşe vardı.

Belediye Sarayı'nda masanın üzeri temizlenmişti ve bir asker Başkan Orden'ın yatak odasının kapısı önünde nöbet tutuyordu. Annie şöminenin önünde diz çökmüş, ateşe küçük kömür par-

çaları atıyordu. Başkan Orden'ın kapısı önünde duran nöbetçiye baktı ve saldırgan bir sesle, "Ona ne yapacaksınız?" diye sordu. Asker cevap vermedi.

Giriş kapısı açıldı ve başka bir asker Doktor Winter'ı kolundan çekerek içeri girdi. Kapıyı kapatıp önüne dikildi. Doktor Winter, "Merhaba Annie, Sayın Başkan nasıl?" diye sordu.

Annie yatak odasını işaret ederek, "İçeride," dedi.

"Hasta değil ya?" diye sordu Doktor Winter.

"Hayır, hasta gibi görünmüyordu," dedi Annie. "Ona geldiğinizi haber vermeye çalışayım." Nöbetçinin yanına gidip buyurgan bir tavırla konuştu. "Sayın Başkan'a, Doktor'un burada olduğunu söyle, beni duyuyor musun?"

Nöbetçi cevap vermedi ve kıpırdamadı ama arkasında kapı açıldı ve Başkan Orden gördündü. Nöbetçiyi dikkate almadan yanından geçip odaya girdi. Nöbetçi bir an için onu tekrar içeri sokmayı düşündüyse de kapının yanındaki yerine geri döndü. "Teşekkür ederim, Annie. Fazla uzaklaşma oldu mu? Sana ihtiyacım olabilir," dedi Orden.

"Uzaklaşamam, efendim. Hanfendi iyi mi?" dedi Annie.

"Saçlarını yapıyor. Onu görmek ister misin, Annie?"

"Evet, efendim," dedi Annie; o da nöbetçinin yanından geçip odaya girdi ve kapıyı arkasından kapadı.

"Bir isteğin mi var, Doktor?" diye sordu Orden.

Winter alaycı alaycı sırıtıp omzunun üzerinden nöbetçisini işaret etti. "Sanırım tutuklandım. Şu dostumuz beni buraya getirdi."

"Bunun böyle olacağı belliydi. Şimdi ne yapacaklar merak ediyorum," dedi Orden. Birbirlerine uzun uzun baktılar ve ikisi de birbirinin ne düşündüğünü anladı.

"İstesem de engel olamazdım, biliyorsun," dedi Orden arada konuşmaya devam etmişler gibi.

"Biliyorum," dedi Winter, "ama onlar bilmiyor." Sonra kafasında çevirip durduğu bir düşünceyle devam etti. "Çok dakik insanlar," dedi, "ama dakikaları dolmak üzere. Onların tek bir lideri ve tek bir başı olduğu için hepimizi kendileri gibi zannediyorlar.

Onlardan on kişinin kellesini kestin mi mahvolacaklarını biliyorlar ama biz özgür insanlarız; kaç kişiysek o kadar başımız var ve ihtiyaç olduğunda aramızdan mantar gibi lider biter."

Orden elini Winter'ın omzuna koydu. "Teşekkür ederim. Bunu biliyordum ama senden duymak iyi oldu. İnsancıklar perişan olmaz değil mi?" Winter'ın yüzüne kaygıyla baktı.

Doktor onu rahatlattı, "Yok canım. Dışarıdan gelen yardımla iyice güçlenirler."

Oda bir an sessiz kaldı. Nöbetçi azıcık kımıldanınca silahı düğmesine çarptı.

"Seninle konuşabilirim, Doktor, muhtemelen bir daha konuşamayacağım. Kafamda utanç verici şeyler var," dedi Orden. Öksürüp kaskatı duran askere göz attı ama işittiğini gösteren bir işaret göremedi. "Kendi ölümümü düşünüyordum. Her zamanki işlemi uygularlarsa beni öldürecekler, sonra da seni." Winter sessiz kalınca sordu, "Öyle değil mi?"

"Evet, sanırım öyle." Winter yaldızlı koltuklardan birinin yanına gitti ama tam oturacakken döşemenin yırtılmış olduğunu farketti ve sanki onaracakmış gibi parmaklarıyla okşadı. Kumaş yırtık olduğu için dikkatle oturdu.

Orden devam etti, "Korkuyorum, kaçmanın, kurtulmanın yollarının düşünüyorum. Firar etmeyi düşündüm. Hayatımı bağışlamaları için yalvarmayı düşündüm ve çok utandım."

Winter başını ona kaldırarak, "Ama böyle bir şey yapmadın," dedi.

"Hayır, yapmadım."

"Ve yapmayacaksın."

Orden tereddüt etti. "Hayır, yapmayacağım. Ama düşündüm."

"Peki ya herkesin bunu düşünmediğini nereden biliyorsun? Benim de bunu düşünmediğimi nereden biliyorsun?" dedi Winter alçak sesle.

"Seni neden tutukladıklarını merak ediyorum," dedi Orden. "Sanırım seni de öldürmek zorunda kalacaklar."

"Sanırım," dedi Winter. Başparmaklarını birbiri etrafında çeviriyor, tekrar tekrar yuvarlanışlarını seyrediyordu.

"Sanırım değil, eminsin." Orden bir an sessiz kaldı. "Biliyorsun, Doktor, ben sıradan bir adamım, burası da sıradan bir kasaba ama sıradan insanlarda da ateşe dönüşebilecek bir kıvılcım olmalı. Korkuyorum, müthiş korkuyorum, hayatımı kurtarmak için yapabileceğim bir sürü şey düşündüm ama sonra hepsini unuttum, hatta şimdi kendimi yücelmiş hissediyorum, olduğumdan daha büyük, daha iyi bir adammışım gibi. Ne düşündüm biliyor musun, Doktor?" Eskileri hatırlarken gülümsedi. "Bize okulda *Sokrates'in Savunması*'nı okutmuşlardı, hatırlıyor musun? Sokrates şöyle der: 'Birisi çıkacak, "Seni böyle erken ölüme götürecek bir hayat sürmeye utanmadın mı, Socrates?" diyecek. Ona rahatça şu cevabı verebilirim: "Yanlış düşünüyorsun: Herhangi bir işe yarayan biri, ölme ya da yaşama şansını ölçmemelidir; sadece doğru mu yoksa yanlış mı yaptığını düşünmelidir.'" Orden durup hatırlamaya çalıştı.

Doktor Winter gergin bir halde koltuğun ucunda oturarak onun kaldığı yerden devam etti, "'İyi adam rolü mü yoksa kötü adam rolü mü oynadığını düşünmelidir.' Bence pek doğru hatırlayamadın. Okulda pek iyi değildin zaten. Müsamerede de yanlış hatırlamıştın."

Orden kıs kıs güldü. "Onu hatırlıyor musun sen?"

"Evet," dedi Winter hemen, "gayet iyi hatırlıyorum. Bir satırı ya da bir kelimeyi unutmuştun. Mezuniyet töreni sırasında olduğu için çok heyecanlıydın ve gömleğini içine sokmayı unutmuştun. Herkesin neden güldüğünü anlayamamıştın."

Orden kendi haline güldü ve gömleği dışarıda mı diye bakmak için çaktırmadan elini arkaya götürdü. "Ben Socrates'tim," dedi, "Yönetim Kurulu'nu itham etmiştim. Hem ne itham! Böğürmüştüm, karşımda kıpkırmızı kesilmişlerdi."

"Gülmemek için nefeslerini tutmaktan kızarmışlardı," dedi Winter, "gömleğinin ucu dışarıya sarkmıştı."

Başkan Orden bir kahkaha attı. "Kaç sene oldu? Kırk mı?"

"Kırk altı."

Yatak odası kapısında duran nöbetçi sessizce giriş kapısında duran nöbetçinin yanına gitti. Okulda fısıldaşan çocuklar gibi ağızlarının kenarından konuşmaya başladılar. "Ne zamandır görev başındasın?"

"Dün geceden beri. Gözlerimi zor açık tutuyorum."

"Ben de. Dünkü gemiyle karından haber aldın mı?"

"Evet! Sana da selam söylemiş. Yaralandığını duymuş. Fazla uzun yazmamış."

"Ona iyi olduğumu söyle."

"Tabii, cevap yazdığımda söylerim."

Başkan kafasını kaldırıp tavana baktı ve mırıldandı, "Iı... ıı... ıı. Bakalım hatırlayabilecek miyim... nasıl başlıyordu?"

Winter ona sufle verdi, "'Şimdi, ey beni...'"

Orden alçak sesle tekrarladı, "'Şimdi, ey beni mahkûm edenler...'"

Albay Lanser sessizce odaya girdi; nöbetçiler kaskatı kesildiler. Orden'ın sözlerini duyan Albay durup kulak kabarttı.

Orden eski sözleri hatırlamaya çalıştığından dalgın dalgın tavana bakıyordu. "'Şimdi, ey beni mahkûm edenler, size memnuniyetle gelecekten haber vereceğim... çünkü ölmek üzereyim... ve... ölüm anında... insanlar kehanet gücü kazanır. Ve ben... katilim olan sizlere şunu haber vereceğim... ölümümün hemen ardından...'"

Winter ayağa kalkıp, "Aranızdan ayrılışımdan," dedi.

Orden ona baktı, "Efendim?"

"O kelime 'ölüm' değil, 'ayrılmak' olacak. O zaman da aynı hatayı yapmıştın. Kırk altı yıl önce de aynı hatayı yaptın," dedi Winter.

"Hayır, ölüm olması gerek. Ölüm." Orden başını çevirince Albay Lanser'ın onu izlediğini gördü. "'Ölüm' değil miydi?" diye sordu.

Albay Lanser, "'Ayrılmak'. 'Aranızdan ayrılmamın hemen ardından.'" dedi.

Doktor Winter ısrar etti, "Görüyorsun, ikiye karşı bir kaldın. Kelime 'ayrılmak' olacak. O zaman da aynı hatayı yapmıştın."

Sonra Orden gözlerini karşıya dikti, kendi belleğine bakıyor, dışarıdaki şeyleri görmüyordu. Devam etti, "'Katilim olan sizlere şunu haber vereceğim, aranızdan ayrılmamın hemen ardından bana verdiğiniz cezadan çok daha ağırı sizi bekliyor olacak.'"

Winter onu teşvik etmek için başını salladı ve Albay da ona katıldı, ikisi de onun hatırlamasına yardım etmek istiyor gibiydi. Orden devam etti, "'Sizi suçlayanlardan kaçmak istediğiniz ve kendi hayatlarınızın hesabını vermek istemediğiniz için öldürdünüz beni...!"

Teğmen Prackle heyecanla, "Albay Lanser!" diye bağırarak içeri girdi.

Albay Lanser, "Şşşş," dedi ve onu susturmak için elini uzattı.

Orden alçak sesle devam etti, "'Ama sizin umduğunuz gibi olmayacak; aksine.'" Sesi kuvvetlenmişti. "'Çünkü şimdikinden çok daha fazla suçlayan çıkacak sizi'" –nutuk atan birisi gibi elini savurdu– "'şimdiye kadar onları ben dizginledim; benden daha genç oldukları için size daha az saygı duyacaklar ve sizi daha çok rencide edecekler.'" Hatırlamaya çalışırken kaşlarını çattı.

"Albay Lanser, dinamit bulunduran birilerini yakaladık," dedi Teğmen Prackle.

"Sus," dedi Lanser.

Orden devam etti, "'İnsanları öldürmekle kötülük dolu hayatlarınızın cezasını çekmekten kurtulacağınızı sanıyorsanız aldanıyorsunuz.'" Kaşlarını çattı, düşündü, tavana baktı, mahcup mahcup güldü ve "Bu kadarını hatırlayabildim. Hepsi uçup gitmiş," dedi.

"Kırk altı yıl sonra bu kadarını bile hatırlamak gayet iyi. Hele kırk altı yıl önce de çok iyi olmadığın düşünülürse," dedi Doktor Winter.

"Adamların elinde dinamit vardı, Albay Lanser," diye araya girdi Teğmen Prackle.

"Tutukladınız mı?"

"Evet, komutanım. Yüzbaşı Loft ve..."

Lanser, "Yüzbaşı'ya söyle onları gözaltında tutsun," dedi. Kendini toparlayıp odanın ortasına doğru yürüdü. "Orden, bu tür şeylerin bitmesi lazım," dedi.

Başkan çaresizce ona güldü. "Bitmesi mümkün değil, efendim."

"Sizi halkınızın aklı başında davranması için rehin aldım. Emrediyorum, onları durdurun."

"Ama benim dememle durmazlar," dedi Orden. "Anlamıyorsunuz. Ben insanlar için bir ayak bağı haline gelirsem benden de kurtulurlar."

"Bana gerçek düşüncenizi söyleyin. İnsanlar bir dinamitin daha fitilini ateşlerlerse sizin öldürüleceğinizi bilseler, ne yaparlar?"

Başkan çaresizce Doktor Winter'a baktı. Tam o sırada yatak odasının kapısı açıldı ve Hanımefendi dışarı çıktı, elinde Başkan'ın makam zinciri vardı. "Bunu unutmuşsun," dedi.

Orden, "Ne? Hı, o mu," dedi ve başını eğdi. Hanımefendi zinciri boynuna takınca, "Teşekkür ederim, canım," dedi.

"Hep unutuyorsun bunu. Sürekli unutuyorsun," diye şikayet etti Hanımefendi.

Başkan zincirin ucundaki altın madalyona baktı, makamının sembolleri oyulmuştu üzerine. Lanser onu sıkıştırdı, "Ne yapacaklar?"

"Bilmiyorum," dedi Başkan. "Muhtemelen fitili ateşleyecekler."

"Ya onlardan yapmamalarını isterseniz?"

Winter, "Albay, bu sabah küçük bir çocuk kardan adam yapıyordu, koskoca üç asker başına dikilmiş, liderinizin bir karikatürünü yapmasın diye onu izliyordu. Çocuk bayağı benzetti ama sizin askerler hemen bozdular," dedi.

Lanser Doktor'u dikkate almadı. "Ya onlardan yapmamalarını isterseniz?" diye tekrarladı.

Orden yarı uyuklar gibiydi; gözlerini aşağı indirmiş düşünmeye çalışıyordu. "Ben çok cesur bir adam değilim, efendim. Sanırım

o fitili her türlü yakacaklar," dedi. Cümle kurmakta zorlanıyordu. "Umarım yakarlar ama onlardan yakmamalarını istersem üzülürler."

"Neden bahsediyorsun?" diye sordu Hanımefendi.

"Bir dakika, canım," dedi Başkan.

"Ama yine de yakacaklarını düşünüyorsunuz, öyle mi?" diye üsteledi Lanser.

Başkan gururla konuştu. "Evet, yakacaklardır. Yaşamak ya da ölmek arasında seçme şansım yok, efendim ama bunları ne şekilde yapacağımı seçebilirim. Onlara savaşınamalarını söylersem üzülürler ama yine de savaşırlar. Onlara savaşmalarını söylersem memnun olurlar ve ben o kadar cesur bir adam olmasam da onları biraz daha cesaretlendirmiş olurum." Özür diler gibi gülümsedi. "Görüyorsunuz ya bunu yapmak çok kolay çünkü benim sonum öyle de böyle de aynı olacak."

"Evet derseniz, onlara hayır dediğinizi söyleyebiliriz. Hayatta kalmak için yalvardığınızı söyleyebiliriz," dedi Lanser.

Winter öfkeyle araya girdi, "Onlar bilir. Böyle şeyleri sır olarak saklayamazsınız. Adamlarınızdan biri bir gece zıvanadan çıktı ve sineklerin sinek kağıdını fethettiklerini söyledi; şimdi bütün millet bu sözleri biliyor. Şarkısını bile yaptılar. Sinekler sinek kağıdını fethetti. Bazı şeyler sır olarak kalmaz, Albay."

Madenin olduğu taraftan tiz bir düdük sesi duyuldu. Ani bir hava dalgası, camlara kuru kar fırlattı.

Orden altın madalyonunu evirip çeviriyordu. "Görüyorsunuz, efendim, bunu hiçbir şey değiştiremez. Yenilecek ve püskürtüleceksiniz," dedi sükûnetle. Sesi çok yumuşaktı. "İnsanlar fethedilmekten hoşlanmazlar, efendim, bunu kabul etmezler. Özgür insan savaş çıkaramaz ama savaş başlamışsa yenilgiye rağmen savaşmaya devam eder. Sürü insanları, bir liderin takipçileri, bunu yapamaz, bu yüzden de muharebeleri sürü insanları, savaşları özgür insanlar kazanır. Siz de bunun böyle olduğunu göreceksiniz, efendim."

Lanser dimdik ve kaskatı duruyordu. "Emir geldi. Saat on bire kadar mühlet veriyorum. Rehine aldım. Şiddet devam ederse rehineler infaz edilecek."

"İşe yaramayacaklarını bildiğiniz halde emirleri yerine getirecek misiniz?" diye sordu Doktor Winter.

Lanser'ın yüzü gergindi. "Emirleri her ne olurlarsa olsunlar yerine getireceğim ama bence, siz bir çağrıda bulunursanız pek çok hayat kurtulur."

"Bana bütün bu saçmalıkların ne olduğunu anlatsaydınız keşke," diye saf saf araya girdi Hanımefendi.

"Saçmalık işte, canım."

"Ama Belediye Başkanı'nı tutuklayamazlar," dedi karısı.

Orden ona güldü. "Hayır," dedi, "Belediye Başkanı'nı tutuklayamazlar. Belediye Başkanı özgür insanların yarattığı bir fikirdir. Tutuklanamaz."

Uzaktan bir patlama sesi duyuldu. Yankısı tepelere kadar gidip geri döndü. Kömür madeninin düdüğü tiz ve keskin bir ikaz işareti verdi. Orden bir an büyük bir gerginlikle bekledikten sonra güldü. İkinci bir patlama daha gürlemişti –bu sefer daha yakın ve daha büyük– sonra yankısı dağlardan geri yuvarlandı. Orden saatine baktı, sonra saatiyle zincirini çıkarıp Doktor Winter'ın eline tutuşturdu. "Şu sinekli laf nasıldı?" diye sordu.

"Sinekler sinek kağıdını fethettiler," dedi Winter.

Orden, "Annie!" diye seslendi. Yatak odasının kapısı hemen açılınca Başkan, "Yoksa bizi mi dinliyordun?" dedi.

"Evet, efendim," dedi Annie utanarak.

Bu sefer patlama çok yakından geldi ve dağılan tahtaların, kırılan camların sesi eşliğinde nöbetçilerin arkasındaki kapı küt diye açıldı. "Annie, Hanımefendi'nin ihtiyacı olduğu müddetçe onunla kalmanı istiyorum. Sakın onu yalnız bırakma," dedi. Hanımefendi'ye sarıldı, onu alnından öptü, sonra Teğmen Prackle'ın durduğu kapıya doğru ağır ağır yürüdü. Kapıdan çıkmak üzereyken Doktor Winter'a döndü. "Kriton, Asklepios'a bir horoz adamıştım," dedi şefkatle. "Borcumu ödersin değil mi?"

Winter cevap vermeden önce bir an gözlerini kapattı, "Borcun ödenecek," dedi.

Orden kıkırdadı. "Bak, bunu hatırladım. Bunu unutmamışım." Elini Prackle'ın koluna koyunca Teğmen irkilerek geri çekildi.

Winter yavaşça başını salladı. "Evet, hatırladın. Borç ödenecek."

Geçimini madencilikle sağlayan ve uzun yıllardır savaş görmemiş huzurlu bir kasaba, askeri bir birlik tarafından apansız işgal edilir. Savaş nedir bilmeyen kasabalının beklenmedik şekilde karşı karşıya kaldığı bu olay, dışarıdan gelen düşmanın yanı sıra içlerinden çıkan hainlerin de keşfi anlamına gelmiştir. Sakin, sıradan ama bağımsızlığına da düşkün bu insanların zamanla hararetlenen sessiz mücadelesi, bardağı taşıran son damlayla, gözüpek bir meydan okumaya, öfkeli bir direnişe dönüşür.

John Steinbeck'in en önemli eserlerinden biri sayılan ve Nazi Almanyası'nın çizmesi altında ezilen Avrupa'nın pek çok ülkesinde illegal olarak basılıp milyonlara ulaşan *Ay Batarken*, askeri bir işgalin hikâyesini iki farklı yönden anlatıyor. Zor ve baskı karşısında insanların özgürlük talebinin ve yaratıcılığının önünde sonunda galip geleceğini ustalıklı ve kıvrak diliyle anlatan Steinbeck, bu eseriyle direnişçilere hem umut vermiş hem de ilham kaynağı olmuştur. Zorbalığın olduğu yerde direnişin ve özgürlük mücadelesinin en doğal hak haline gelişi *Ay Batarken*'de evrensel bir kurala, günümüze de ışık tutan bir gerçekliğe dönüşüyor.

ISBN: 978-975-570-802-7
9 789755 708027
12 TL
selyayincilik selyayin selyayincilik
www.selyayincilik.com